

**JAARVERSLAG
LITERATUUR
VLAANDEREN**

DIT WAS 2022

 **LITERATUUR
VLAANDEREN**

INHOUD

INLEIDING	4
Voorwoord	
Wat ons raakt	
2022 in cijfers	
OVER LITERATUUR VLAANDEREN	12
Team	14
Organisatie	16
De raad van bestuur in de eerste helft van 2022	
De raad van bestuur in de tweede helft van 2022	
Adviescommissies	
Beslissingscollege	
Beroepscommissie	
Drie commissievoorzitters getuigen	
Digitalisering	24
Verhuizing	25
WAAR IDEEËN RIJPEN	28
AUTEURS	29
Subsidies	30
Werkbeurzen	
- Eerste aanvragers	
- Werkbeurzen en gender	
Opname op auteurslezingen.be	

Talentontwikkelingsbeurzen	
Twee auteurs getuigen	
... en meer	40
Vlaamse Auteursvereniging	
Auteurs ontmoeten commissieleden	
Slow Writing Lab	
Genrelab	
SchrijversAcademie	
Het gezeefde gedicht	
VERTALERS	46
Subsidies	47
Projectbeurzen voor literair vertalers in het Nederlands	
Vertaler Jos Vos getuigt	
Stimuleringsubsidies voor literair vertalers in het Nederlands	
Projectsubsidie fragmentvertalingen in en uit het Nederlands	
Vertaler Jonathan Reeder getuigt	
... en meer	52
Vertalershuis	
Vertaler Maria Encheva vertelt	
Expertisecentrum Literair Vertalen	
Literaire vertaaldagen 2022	
Vertalersvakschool	
UITGEVERS	61

Subsidies	62
Subsidies voor literaire tijdschriften	
Productiesubsidies voor uitgevers	
Subsidies voor doelgroepgerichte literaire publicaties	
... en meer	65
Generieke boekencampagne	
ORGANISATIES	67
Subsidies	68
Subsidies voor literaire organisaties	
Subsidies voor literaire en stripmanifestaties	
Nieuwe regeling literaire projecten	
Subsidies voor leesbevordering	
Subsidies voor literair grensverkeer	
Subsidies voor auteurslezingen	
Subsidies voor projecten auteurslezingen	
... en meer	77
Residentiewerking Het Lijsternest	
Conclusies onderzoek 'Ongelijk maar eerlijk'	
Herman de Coninckprijs	
DE WERELD IN	80
Subsidies	81
Subsidie voor vertalingen	
Vertaler Miriam Boolsen getuigt	

Internationale auteursbezoeken	
Vlaamse auteurs in Zuid-Afrika	
Projectsubsidie voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands	
... en meer	88
Residenties	
Internationale gastschrijvers	
Internationale bezoeken	
Publishers tours	
Internationale promotie	
Theaterpromotie	
Poëziepromotie	
Flirt Flamand	
ALTIJD WELKOM	108
Netwerken	109
Boekenoverleg	
De Boon	
Winnaar Pieter Gaudesaboos vertelt	
Lerend netwerk	
Overleg literaire organisatoren	
Folio	
Internationale netwerken	
Samenwerking	119
Nederlands Letterenfonds	

Taalunie	
CANON Cultuurcel	
ELK VERHAAL TELT	123
Iedereen Leest	124
Vijf speerpunten	
Nog nauwer samenwerken	
Dit deed Iedereen Leest in 2022	
Het Leesoffensief	129
Acties in 2022	
Auteursresidenties	
Auteur Wouter Bulckaert vertelt	
Every Story Matters	137
Slotevenementen	
Terugblik	
De KANTL	143
Extra middelen	
Canonenquête	
Grensoverschrijdend gedrag	145
COMMUNICATIE	146
Interne communicatie	147
Communicatiebeleid	149
Nieuwsbrieven	
Verhalen	

Sociale media	
Nieuwe website auteurslezingen	
Publicaties	156
Postkaartjes	
Nieuwe boekenfiches op flandersliterature.be	
CIJFERS	160
Balans	161
Activa	
Passiva	
Resultatenrekening	166
Opbrengsten	
Kosten	
Resultaat	
Afschrijvingen	
Besluit van de raad van bestuur	176
Verslag van de vergadering van de raad van bestuur op 1 maart 2023	
Verslag van de vergadering van de raad van bestuur op 29 maart 2023	
VERSLAG REGERINGSCOMMISSARIS	178
COLOFON	183

Wat vooral opvalt in dit jaarverslag is dat we in 2022 meer dan ooit in alle openheid aan de slag gingen met kritische noten en feedback op onze regelingen. We hebben geluisterd naar het veld en ingespeeld op de noden van auteurs, vertalers, uitgevers en organisatoren. Je leest er meer over in het voorwoord van directeur Paul Hermans.

INLEIDING

VOORWOORD

Meer voor beter, diverser, breder en verder

Het voornemen uit de titel schreef ik in het voorjaar van 2020 in mijn eerste inleiding voor het jaarverslag van Literatuur Vlaanderen. Hoe staat het vandaag met die aspiratie?

Enkele weken na mijn start als directeur ging de wereld op slot. Het was januari 2020 en ik moest het schip vrijwel meteen varende houden op woelige wateren. We schreven een nieuw meerjarenplan, corona bleek een blijvertje, net zoals thuiswerk, Teams en Zoom. Er kwam een noodfonds voor auteurs, daarna een relanceplan voor de boeken-sector. Ambitie moest deels plaatsmaken voor andere prioriteiten. In 2021 schoof corona zachtjesaan naar het achterplan, kwam er meer geld voor literatuur,

lanceerden we met de sector de Boon en werkten we met cultuur en onderwijs samen aan een Leesoffensief voor Vlaanderen. 2022 leek het jaar te worden van de heropleving, maar toen begon er een oorlog in Europa met torenhoge energieprijzen en een recordinflatie als gevolg.

“ In 2023 beschikt Literatuur Vlaanderen over € 9,9 miljoen aan structurele middelen per jaar of 39% meer dan drie jaar geleden.

MEER STEUN

Hoe evolueerde onze organisatie? Er kwamen inderdaad meer middelen. In 2023 beschikt Literatuur Vlaanderen over € 9,9 miljoen aan structurele middelen per jaar of 39% meer dan drie jaar geleden. Dat staat los van eenmalige middelen voor projecten, zoals de generieke boekencampagne om de lokale boekhandel te versterken, acties in het kader van het Leesoffensief of het gastlandschap op de Leipziger Buchmesse in 2024. Literatuur is voor de Vlaamse Regering, en voor haar minister van Cultuur, geen lelijk stiefdochtertje,

wel integendeel. Ondanks de economisch precare situatie van vandaag verhoogde de Vlaamse Regering de dotatie van Literatuur Vlaanderen opnieuw structureel in 2022, zodat acht literaire organisaties in 2023 op een financieel haalbare manier hun rol van katalysator in het letterenveld kunnen spelen, en dat zeker tot 2027. Al blijft de indexatie van de loonkosten met 11% bij de start van 2023 voor iedereen een onvoorziene uitdaging.

Hoe de sector evolueerde? Daar zijn zeker nog stappen te zetten. Al gaan we de goede richting uit. Allereerst: Literatuur Vlaanderen is er voor de sector en niet omgekeerd. Binnenkort bestaat onze organisatie 25 jaar. In die tijd is ze enorm geëvolueerd, van louter subsidiegever tot bruggenbouwer en partner voor alle spelers in de boekensector. Literatuur Vlaanderen is geen ‘instituut in het ijle’, maar een aanspreekbare groep enthousiaste mensen die wil verbinden om een dynamisch letterenveld te laten bloeien, waar elk verhaal telt.

SAMEN STERKER

Alleen bereiken we niks. Het komt er dus op aan om met alle spelers in het veld efficiënt en regelmatig af te stemmen. Dwarsverbanden leggen is altijd winst. Het BoekenOverleg, het platform dat de gezamenlijke belangen van de boeken- en letterensector behartigt,

“ Ondanks de economisch precare situatie van vandaag verhoogde de Vlaamse Regering de dotatie van Literatuur Vlaanderen opnieuw structureel in 2022.

probeert nét dat te doen: dwarsverbanden leggen en gemeenschappelijke strijdpunten definiëren. Dat heeft ook zijn nut bewezen. Eerdere memoranda hebben al tot talrijke voor de sector zinvolle politieke beslissingen geleid. De Boon is daar een recent voorbeeld van. Er wordt door de leden van het BoekenOverleg fijnmazig doorvertaald. Zo zit het OLO, Overleg Literaire Organisaties, bijvoorbeeld met één stem in het BoekenOverleg en koppelt op zijn beurt naar alle organisaties, klein en groot, terug. De acht structureel ondersteunde organisaties nemen nu gezamenlijk de verantwoordelijkheid op en willen via een stuurgroep aangevuld met kleinere spelers een maximale kennisdeling en meerstemmigheid mogelijk maken. Maar in het BoekenOverleg zelf zit slechts een tiental mensen. Efficiënt dus.

Het zitje van de GAU (Groep Algemene Uitgevers) bleef sinds de zomer van 2021 leeg. De uitgevers beslisten toen uit het BoekenOverleg te stappen. Gelukkig is dat vandaag oud nieuws: de uitgevers traden intussen opnieuw toe. Het is opnieuw ieders overtuiging dat

intense samenwerking met respect voor de eigenheid van elke organisatie een absolute noodzaak is om de uitdagingen van het boekenvak aan te pakken.

Uitgevers en boekhandelaren gaan sinds het najaar van 2022 opnieuw structureel met elkaar in gesprek. Dat leidde intussen tot een akkoord om samen te werken rond één groots boekenevenement in het najaar van 2023. Cruciaal voor de initiatiefnemers, uitgevers én boekhandelaren zijn decentralisatie en lokale participatie. Dat het opnieuw een groot en opvallend feest mag worden waarop boeken en hun auteurs centraal staan en waarop de ontmoeting tussen verhalen en lezers wordt gestimuleerd; een motor voor leesplezier, inspiratie én ondernemerschap.

“ Uitgevers en boekhandelaren gaan sinds het najaar van 2022 opnieuw structureel met elkaar in gesprek. Dat leidde intussen tot een akkoord om samen te werken rond één groots boekenevenement in het najaar van 2023.

Nog een voorbeeld waarbij collectiviteit een meerwaarde is: vorig jaar liet Literatuur Vlaanderen in de schoot van het BoekenOverleg een onderzoek uitvoeren om de gezamenlijke intenties van het charter inclusie te kunnen vertalen in concrete acties. Er werden focusgesprekken gevoerd met zestig deelnemers, van auteurs tot lezers, leerkrachten en

studenten, literaire organisatoren en freelancers in de welzijnssector. Wat zijn de drempels om in contact te treden met onze sector? Weten we elkaar goed te vinden of zitten we nog te veel op eilandjes te werken? Wat zijn de blinde vlekken die maken dat we moeilijk nieuwe doelgroepen bereiken? Uit die bevraging kwamen algemeen gedragen actiepunten naar voren. Toegankelijkheid was zo’n kernwoord. Binnenkort mogen we de eerste acties verwachten om de sector te inspireren, te informeren en aan te moedigen om bruggen te slaan. Literatuur Vlaanderen faciliteert in co-creatie met een lerend netwerk van professionals betrokken bij inclusie in de letterensector.

OPBOUWENDE (ZELF)KRITIEK

Even terug naar het voornemen ‘beter, diverser, breder, verder’: we trokken dat ook door in de subsidieregelingen van Literatuur Vlaanderen. Nooit eerder werden zoveel werkbeurzen aan auteurs toegekend als in 2021. Die trend zette zich door in 2022. Ook het aandeel nieuwe aanvragers en toekenningen lag hoger dan daarvoor. We brengen het genderonevenwicht sinds 2017 in kaart en elk jaar schuiven we voorzichtig in de goede richting. In 2022 lag het slaagpercentage voor mannen en vrouwen zo goed als gelijk en ook voor het eerst lag de hoogste beurs voor een man en vrouw op gelijke hoogte.

Maar wat vooral opvalt, is dat we in 2022 meer dan ooit in alle openheid aan de slag gingen met kritische noten, feedback op onze regelingen, geluisterd hebben naar het veld en ingespeeld hebben op de noden van auteurs, vertalers, uitgevers en organisatoren. In een notendop:

- In het najaar van 2022 organiseerden we samen met de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) **een ontmoeting tussen auteurs en commissieleden over de werkbeurzen**. Dat was kennelijk nog nooit gebeurd. Iedereen was het erover eens: met elkaar in gesprek gaan was verrijkend. De openhartigheid van auteurs en commissieleden leverde nieuwe inzichten op. Intussen zijn we met VAV in gesprek om de feedback van die dag in acties om te zetten.
- We werkten aan een **pilottraject dat de instapvoorwaarden om toe te treden tot het werkbeurzenreglement versoepelt**. Heb je nog geen boek gepubliceerd, maar heb je al aantoonbare literaire ervaring op een podium, in verschillende publicaties of heb je net een talentontwikkelingstraject afgerond? Dan kun je misschien in de toekomst wel bij ons terecht. We kijken met andere woorden kritisch naar de huidige poortwachters en willen ook in onze werkbeursregeling de verbinding en samenwerking met het brede literaire middenveld versterken.
- Sinds vorig jaar kunnen auteurs, illustratoren en vertalers het hele jaar door een **talentontwikkelingsbeurs** indienen voor hun

“ Wat vooral opvalt, is dat we in 2022 meer dan ooit in alle openheid aan de slag gingen met kritische noten, feedback op onze regelingen, geluisterd hebben naar het veld en ingespeeld hebben op de noden van auteurs, vertalers, uitgevers en organisatoren.

professionele ontwikkeling, creatief of zakelijk. Zo spelen we in op de steeds meer hybride beroepspraktijk van makers en de kosten die daaraan verbonden zijn.

- **De projectbeurzen voor literair vertalers** werden grondig vertimmerd, uitgaande van minder (maar hogere) tariefcategorieën, een vereenvoudigde aanvraag en meer vertrouwen in ervaren vertalers. Dat op vraag van de sector, na evaluatie met en door vertalers, collega's en commissieleden.
- Bij de **translation grants** voerden we een financiële bonus van € 250 in voor uitgevers die literair vertalers op de cover vermelden, we verhoogden het minimumtarief van vertalingen van prentenboeken van € 150 naar € 250 en schaften het maximum van vier vertalingen van dezelfde auteur af.
- **De procedure voor uitgeversteun** voor waardevolle uitgaven werd opnieuw geactiveerd met ruimere ondersteuningscriteria en een specifieke commissie van ervaringsdeskundigen die niet aarzelden om ons te wijzen op ongerijmdheden of tekortkomingen in het reglement.

- De regeling voor literaire en stripmanifestaties ging op de schop en maakte plaats voor een **regeling literaire projecten** die de nood aan verbreding tegemoet treedt. Niet louter artistieke kosten, maar ook overhead- en projectkosten zoals een tijdelijke freelancer kunnen in rekening worden gebracht. Het maximumbedrag per aanvraag werd van € 15.000 werd verdubbeld naar € 30.000. Ook hier lagen gesprekken met allerhande spelers en collectieven in het veld aan de basis.

BUITENSHUIS & NIEUWE THUIS

Traditiegetrouw is het jaarverslag van Literatuur Vlaanderen heel uitgebreid, en dat is nu niet anders. Want er valt nog zoveel meer te vertellen. Zo konden we – doordat corona naar het achterplan verschoof – in 2022 ook weer volop op de internationale promotie van Literatuur Vlaanderen focussen: de voorbereiding van het gastlandschap op de Leipziger Buchmesse, Flip through Flanders (een campagne die Vlaamse literatuur zichtbaar(der) wil maken in het Verenigd Koninkrijk en Ierland), publisher tours, onze aanwezigheid op tal van beurzen in het buitenland waaronder bijvoorbeeld ook Guadelajara, ons Vertalershuis, enzovoorts.

In 2014 werd leesbevordering expliciet toegevoegd aan onze opdracht en op dit moment is het een van de sterkste pijlers van onze organisatie én een urgent maatschappelijk thema vanwege de dalende leesvaardigheid en -motivatie. Het Leesoffensief is intussen een feit. Er zijn auteursresidenties, auteurslezingen en de vernieuwde website, die veel aantrekkelijker is en onder meer beter is afgestemd op aanvragers in het onderwijs. En er is Iedereen Leest. Eind april 2023 verhuisden we samen – eindelijk! – naar Hotel Dumont, een gerenoveerd neogotisch huis met binnentuin en nieuwbouw, die als gezamenlijke bibliotheek en ontmoetingsplek zal dienen. Het is niks te vroeg. We zullen alle synergiën en efficiëntiewinsten kunnen gebruiken om de grote uitdagingen zoals geformuleerd in het Leesoffensief te doen slagen. Aan gebrek aan goesting zal het alleszins niet liggen.

Vergeet niet te lezen!

Paul Hermans, directeur
Luc Devoldere, voorzitter
1 mei 2023

WAT ONS RAAKT

Welk boek of welke voorstelling heeft je geraakt in 2022? Die vraag stelden we aan alle medewerkers van Literatuur Vlaanderen. Je vindt hun antwoorden doorheen dit jaarverslag en krijgt zo meteen een heleboel beproefde tips om van 2023 een prachtig leesjaar te maken.

WAT ONS RAAKT

Paul Hermans, directeur van Literatuur Vlaanderen, werd in 2022 geraakt door **'Het barre land'** van T. S. Eliot, vertaald en becommentarieerd door Paul Claes en uitgegeven door Standaard Uitgeverij in 2022.

“Het jaar 1922 is een wonderjaar in de westerse literatuur. Naast ‘Ulysses’ van James Joyce verscheen ‘The Waste Land’ van T.S. Eliot. Exact 100 jaar later verscheen de herziene vijfde druk van de Nederlandse vertaling met commentaar door Paul Claes (eerste druk 2007). Frappant vond ik dat de tekst helemaal niets aan impact heeft verloren. Ondanks het feit dat het gedicht zich niet makkelijk laat verhapstukken, spreekt het ook nu nog erg tot de verbeelding, letterlijk en figuurlijk. Het feit dat een heel boek met noten aan een gedicht van 433 regels kan worden gewijd zonder te vervelen, zegt genoeg. Eind 2022 organiseerde ik met enkele vrienden een hele avond rond de verjaardag van dit gedicht in de Antwerpse Studio en het viel me op dat ‘The Waste Land’ ook nu nog veel bewonderaars kent onder auteurs en muzikanten. Het werd dan ook een zinderende avond. Dank u, meneer Eliot.”

“April is de grimmigste maand, hij wekt
Seringen uit het dode land, vermengt
Herinnering en verlangen, port
Lome wortels op met lenteregen.”

2022 IN CIJFERS

Literatuur Vlaanderen investeerde in 2022 € 2.833.692,35 in de financiële ondersteuning van auteurs, illustratoren en vertalers. Dat betekent dat onze organisatie maar liefst 31,89% van haar overheidsdotatie investeert in makers. In 2022 is de steun aan auteurs toegenomen met € 453.154,37. Die grote toename komt vooral door de auteurslezingen, die na corona weer bijna op het niveau van 2019 zitten, en door een toename van de steun aan vertalers en translation grants. Ook via subsidies voor literaire organisaties, projecten, publicaties en tijdschriften vloeit er indirect geld naar makers.

Werkbeurzen

171 auteurs dienden een aanvraag in voor een werkbeurs bij Literatuur Vlaanderen. 136 auteurs kregen een werkbeurs toegekend, goed voor in totaal € 1.317.600 of gemiddeld € 9.688 per auteur. Het aantal aanvragen voor meerdere genres was opmerkelijk hoger dan vorig jaar, gevolgd door aanvragen voor de genres proza en illustratie & kinder- en jeugdliteratuur.

In 2022 is de steun aan auteurs toegenomen met € 453.154,37.

Talentontwikkelingsbeurzen

In 2022 konden auteurs, illustratoren en vertalers (in en uit het Nederlands) voor het eerst een talentontwikkelingsbeurs aanvragen. Met zo'n beurs kunnen ze kosten voor hun artistieke of professionele verdieping en ontwikkeling deels financieren. 37 van de 51 aanvragers ontvingen een beurs, goed voor € 44.984 in totaal.

Auteurslezingen

In 2022 vonden er niet minder dan 2.788 gesubsidiëerde lezingen plaats. Na twee moeilijke coronajaren zit het aantal auteurslezingen bijna terug op het record van 2.937 lezingen in 2019. De meeste lezingen worden, net als alle vorige jaren, georganiseerd door scholen en bibliotheken: in 2022 goed voor 74,3% van de aanvragen. En er zijn nog meer mooie cijfers in 2022: in totaal waren er 144.812 toeschouwers, wat neerkomt op gemiddeld 52 bezoekers per lezing. 483 auteurs gaven minimaal één lezing en gemiddeld gaven auteurs drie lezingen.

A photograph of three women sitting in an audience, looking towards the right. The woman in the foreground is wearing a blue sweater and glasses. The woman behind her is wearing a white jacket and glasses. The woman in the background is wearing a blue sweater and glasses. They are all looking towards the right side of the frame.

OVER LITERATUUR VLAANDEREN

Literatuur Vlaanderen, dat is niet alleen een team van 26 gedreven collega's, maar ook een heleboel gepassioneerde mensen uit het letterenveld die zich engageren voor de adviescommissies, het Beslissingscollege, de Beroepscommissie en de raad van bestuur. In dit hoofdstuk lees je bijvoorbeeld drie getuigenissen van commissievoorzitters.

LITERATUUR VLAANDEREN investeert in de letterensector, van auteur tot lezer, en creëert zo de ruimte voor alle spelers om professioneel te werken. Door die spelers ook met elkaar te verbinden, laat Literatuur Vlaanderen een efficiënt, divers en dynamisch letterenveld tot bloei komen, waar elk verhaal telt.

Team

26 medewerkers

23,3 FTE in december 2022

ALGEMEEN

COMMUNICATIE

BELEID IN VLAANDEREN

INTERNATIONALE PROMOTIE

Paul Hermans	Els Aerts	Lara Rogiers	Lore Piers	Joris Smeets	Marieke Roels	Karen Thys
Koen De Smedt	Anja Goyens <i>zwangerschapsverlof vanaf 4 juni 2022</i>	Adinda Aryanto	Mies Van Dun	Patrick Peeters	Diego Rodriguez	Lien Devos
Sandra Luyckx	Lotte de Snijder <i>vervanging Anja</i>	Arman Erdil	Nanne de Viet	Stefanie Luppens <i>loopbaanonderbreking vanaf 19 september 2022</i>	Elise Vanoosthuyse <i>zwangerschapsverlof vanaf 13 mei 2022</i>	Rein Desmet
	Petra Beeckx	Lien Heselmans	Noa Heyndrickx	Justine Demeulenaere <i>vervanging Stefanie</i>	Esther de Gries	
				Yannick Geens		
				Matthias Dillen <i>vanaf 2 mei 2022</i>		

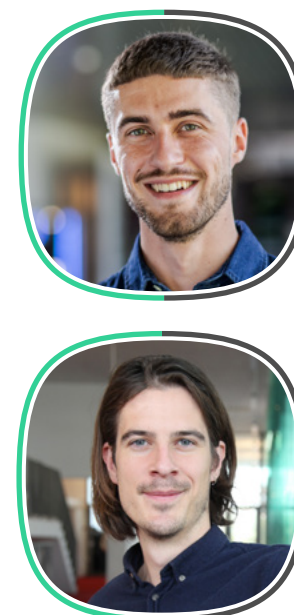

© Bob Van Mol
en Andy Huysmans

DIT ZIJN WIJ

Literatuur Vlaanderen: dat zijn 26 enthousiastelingen die mee het beleid voor literatuur in Vlaanderen uittekenen, subsidieaanvragen opvolgen en projecten in binnen- en buitenland ondersteunen en organiseren.

In dit jaarverslag leer je ons team een beetje beter kennen. Klik op een collega en ontdek welke verhalen, boeken of woorden ons in 2022 raakten.

Organisatie

De organisatie van Literatuur Vlaanderen bestaat naast het team van medewerkers uit een raad van bestuur, adviescommissies, een Beslissingscollege en een Beroepscommissie.

Per genre en thema zijn er verschillende adviescommissies die inhoudelijk advies uitbrengen over subsidieaanvragen. Over die adviezen wordt vervolgens beslist door het Beslissingscollege. De Beroepscommissie is onafhankelijk en beslist over de bezwaarschriften die door aanvragers worden ingediend.

Wil je meer weten over de adviescommissies? Lees dan zeker de quotes van enkele voorzitters, verder in dit jaarverslag.

DE RAAD VAN BESTUUR IN DE EERSTE HELFT VAN 2022

Het mandaat van de raad van bestuur met onderstaande samenstelling liep af in de zomer van 2022.

Mia Doornaert (voorzitter)*

Bart Van Damme*

Tine Verhelst*

Paul Hermans (directeur, adviserend)*

Christine Depuydt (regeringscommissaris, adviserend)

Jan Stuyck (voorzitter Beslissingscollege, adviserend)

Martine de Clerq

Koert Debeuf

Gita Deneckere

Nele Hendrickx

Louis Ide

Tom Naegels

Ilona Terkessidis

Marnix Verduyn

* dagelijks bestuur

DE RAAD VAN BESTUUR IN DE TWEEDE HELFT VAN 2022

Vanaf september 2022 zaten de volgende leden in de raad van bestuur:

Luc Devoldere (voorzitter)*

Bart Van Damme*

Els Snick*

Paul Hermans (directeur, adviserend)*

Hanneleen Broeckx (regeringscommissaris, adviserend)

Jan Stuyck (voorzitter Beslissingscollege, adviserend)

Koert Debeuf

Nele Hendrickx

Liesbet Heyvaert

Jan Huijbrechts

Louis Ide

Tom Naegels

Ilona Terkessidis

Ellen Van Tichelt

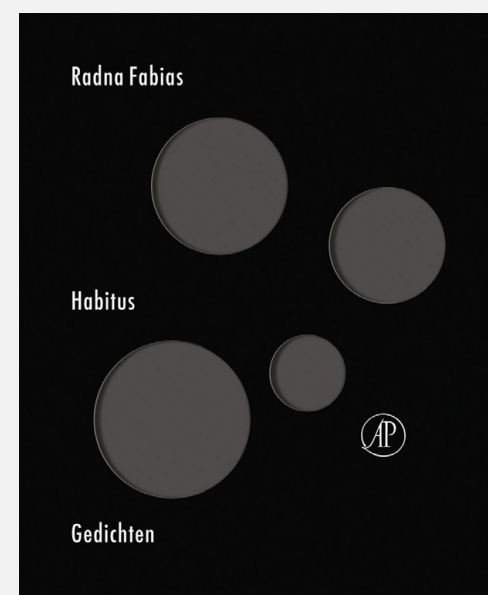
* dagelijks bestuur

WAT ONS RAAKT

Adinda Aryanto ondersteunt team Vlaanderen voor auteurslezingen, poëzie, literair grensverkeer, literaire tijdschriften en bijzondere literaire publicaties. Ze werd in 2022 geraakt door **'Habitat'** van Radna Fabias, uitgegeven door De Arbeiderspers in 2018.

“Ik werd heel enthousiast om deze dichtbundel te lezen nadat ik Radna Fabias op een avond in Passa Porta aan het werk zag. De gedichten kwamen meer tot leven toen Radna ze hardop voorlas. Als ik de gedichten nu thuis in de zetel lees, is het zoveel makkelijker om het juiste ritme te achterhalen. Ik zie het als mijn rol als ondersteunend medewerker van de werkbeurzen poëzie om een lans te breken voor poëzie buiten de bundel.”

DE ADVIESCOMMISSIES IN 2022 (GENRES)

Adviescommissie proza

Maxime Van Steen (voorzitter)
Hilde Vandermeeren
Dimitri Bontenakel
Bram Lambrecht
Sayonara Stutgard

Adviescommissie illustratie & kinder- en jeugdliteratuur

Sara Van den Bossche (voorzitter)
Mattias De Leeuw
Ingrid Godon
Lies Lavrijsen
Najiba Abdellaoui
Wally De Doncker
Veerle Vanden Bosch

Adviescommissie non-fictie

Monica Soeting (voorzitter)
Tinneke Beeckman
Bruno De Wever
Sofie Gielis
Pete Wu

Adviescommissie poëzie

Katelijne De Vuyst (voorzitter)
Obe Alkema
Asha Karami (tot en met juni)
Charlotte Van den Broeck
Piet Joostens
Hind Eljadid (vanaf juli)

Adviescommissie strips

Mara Joustra (voorzitter)
Marc Bastijns
Shamisa Debroey
Judith Vanistendael
Joris Vermassen

Adviescommissie theater

Tom Helmer (voorzitter)
Mesut Arslan
Judith de Rijke
Dounia Mahammed
Pieter 'T Jonck

DE ADVIESCOMMISSIES IN 2022 (THEMA'S)

Adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

Bas Kwakman (voorzitter)
Dean Bowen
Pieter Malengier (tot september)
Carmien Michels
An Pauwels
Kim Sanders
Bart Govaert (vanaf september)

Adviescommissie literaire tijdschriften

Yves Joris (voorzitter)
Jozefien Van Beek
Lars Bernaerts
Lotte Dodion
Kris Latoir

Adviescommissie vertalingen in het Nederlands

Arvi Sepp (voorzitter)
Bea De Koster
Arthur Langeveld
Katrien Lievois
Adri Boon

Adviescommissie letteren en samenleving

Vincent Coomans (voorzitter)
Piet Devos
Jana Kerremans
Nora Mahammed
Eefje Raets
Ghizlane Said
Ann Van de Vyvere

Adviescommissie auteurslezingen

Hilde Van Belle (voorzitter)
Marlies Algoet
Isabelle Thoelen
Joris Pinceel
Jan Van Coillie

Adviescommissie literair grensverkeer (ad hoc)

Bas Kwakman (voorzitter)
Vincent Coomans
Lotte Dodion
Tirsa With
Lies Wijnterp

Adviescommissie uitgeverssteun

Roel Daenen (voorzitter)
Chris Boudewijns
Sigrid Bousset
Johanna Pas
Harold Polis

HET BESLISSINGSCOLLEGE IN 2022

Het Beslissingscollege is samengesteld uit een voorzitter en alle voorzitters van de adviescommissies.

Jan Stuyck (voorzitter)

Maxime Van Steen (voorzitter proza)

Katelijne De Vuyst (voorzitter poëzie)

Sara Van den Bossche

(voorzitter illustratie & kinder- en jeugdliteratuur)

Mara Joustra (voorzitter strips)

Monica Soeting (voorzitter non-fictie)

Tom Helmer (voorzitter theater)

Bas Kwakman

(voorzitter literaire manifestaties en organisaties)

Yves Joris (voorzitter literaire tijdschriften)

Arvi Sepp (voorzitter vertalingen in het Nederlands)

Hilde Van Belle (voorzitter auteurslezingen)

Vincent Coomans (voorzitter letteren en samenleving)

Roel Daenen (voorzitter uitgeverssteun)

DE BEROEPSCOMMISSIE IN 2022

Marleen Lippens (voorzitter)

Karina Rommens

Joseph Pearce

Steven Vandervelden

Yasmien Naciri

De Beroepscommissie behandelde 11 dossiers in 2022.

6 bezwaarschriften voor een werkbeurs literaire auteurs
→ 4 × herziening besluit; 2 × handhaving besluit

1 bezwaarschrift voor een literair tijdschrift
→ handhaving besluit

2 bezwaarschriften voor een literaire manifestatie
→ 1 × herziening besluit; 1 × handhaving besluit

1 bezwaarschrift voor een literaire organisatie
→ handhaving besluit

1 bezwaarschrift voor een projectbeurs vertalers
→ handhaving besluit

DRIE COMMISSIEVOORZITTERS GETUIGEN

“De tijd dat commissies vooral uit mannen bestonden, ligt achter ons.”

Monica Soeting is blij dat ze als voorzitter van de adviescommissie non-fictie bij Literatuur Vlaanderen de grens mag oversteken. Dat ze graag haar eigen blik, en ook die van de ander verruimt, is meteen duidelijk in ons gesprek. Monica werkt aan een biografie van koningin Emma, tweede echtgenote van koning Willem III der Nederlanden. Tien jaar geleden wilde ze zich daaraan al wagen. De tijdsgeest was er echter niet naar. Onder andere dankzij het Prins Bernhard Cultuurfonds heeft ze nu wel tijd ter beschikking gekregen om eraan te werken.

“De zoektocht langs archieven is veelzeggend. Er werd weinig tot niets opgetekend over de vorstelijke vrouwen. Onlangs vatte een studente van me – ik geef werkcolleges ‘Biografie’ aan de Universiteit Utrecht – die onderbelichte positie mooi samen. Ze constateerde dat vrouwen in de 16de en 17de eeuw alleen in voetnoten werden aangehaald. Je moet dus oppassen dat je je eigen interpretatie niet voor waarheid gaat aannemen. Ik tracht dan ook vooral te zien hoe ze zich presenteerden en te achterhalen welke invloed ze hadden. Recent was ik in Münster

en botste ik op enkele zakelijke documenten die vertelden dat koningin Emma investeerde in een bepaald kuuroord. Op die plaats werden staatszaken besproken, maar ook huwelijken besloten. Het feit dat ze er, met haar eigen middelen, geld in pompte, is waardevolle informatie. Met mijn biografie over koningin Emma wil ik vooral het stereotype beeld verlaten en mythen ontkrachten. Daarin vind ik mijn voldoening.”

“ Met mijn biografie over koningin Emma wil ik vooral het stereotype beeld verlaten en mythen ontkrachten. Daarin vind ik mijn voldoening.

“Ik kom uit de tijd dat vrouwen werden ontslagen als ze trouwden, mijn eigen moeder bijvoorbeeld. Dus gendergelijkheid ligt me na aan het hart, maar de cijfers stellen me gerust. Waar de werkbeurzen voor non-fictie de afgelopen jaren vooral door mannelijke auteurs aangevraagd werden, merken we dat er verandering op komst is en steeds meer vrouwelijke non-fictie auteurs de weg vinden. We hebben er dus aandacht voor. Ook onderling, tussen de adviescommissieleden, is het evenwicht goed. De tijd dat commissies hoofdzakelijk uit mannen bestonden, ligt definitief achter ons.”

**“Ik kan nu meer begrip
aan de dag leggen”**

Eind 2022 gaf **Katelijne De Vuyst**, voorzitter van de adviescommissie poëzie, de staf in alle vertrouwen door aan Bas Kwakman, onder meer ex-directeur van Poetry International. Maar noem Katelijne allesbehalve ‘uitgespeeld’. Binnenkort steekt ze de grens over om het Nederlands Letterenfonds en zijn commissies te dienen met haar achtergrond als literair vertaler, op de redactie van de Poëziekrant is ze na 15 jaar nog altijd niet weg te slaan, en onder meer op de Brusselse poëziemarkt Poetik Bazar gaat ze in gesprek met een spoken word artiest over het vertalen van dat specifieke genre.

Uit die vier jaren, die soms stroef verliepen door corona, onthoudt Katelijne vooral dat een commissie het best werkt als de stemmen niet allemaal uit één hoek komen. “Uiteraard moeten er dichters in de commissie zitten, maar de aanvullende literaire kennis van een wetenschapper of journalist maakt de beslissingen beter.” Bovendien doet ze er nu haar eigen voordeel mee: als Katelijne zelf een motivering van de adviescommissie vertalingen in het Nederlands leest, kan ze meer begrip aan de dag leggen, al blijft het natuurlijk dicht op het vel.

Ook zag Katelijne de kloof tussen mannen en vrouwen stilaan kleiner worden. “Er zijn veel jonge vrouwen die aanvragen indienen, en dan letten we erop dat ze evenveel eenheden krijgen als mannen.” Op de vraag of je aan een gedicht kunt voelen of het door een man of vrouw geschreven is, heeft Katelijne ook een hoopvol antwoord: “In oudere poëzie zijn de mannen vooral direct, voel ik vaak woede, terwijl vrouwen een subtiele aanpak nemen. Maar jonge mannelijke dichters leggen ook meer nuance aan de dag, zeker als het gaat over patronen zoals genderongelijkheid.”

**“ Uit die vier jaren als voorzitter, die
soms stroef verliepen door corona,
onthoud ik vooral dat een commissie
het best werkt als de stemmen niet
allemaal uit één hoek komen.**

“Met kleine acties tracht ik het onevenwicht wat meer in balans te brengen”

Sara Van den Bossche behaalde in 2015 haar doctoraat met het onderzoek naar de canonisering in Vlaanderen en Nederland van het oeuvre van Astrid Lindgren. Vandaag is ze docent literatuurwetenschap met specialisatie jeugdliteratuur aan Tilburg University en is ze ook bezig aan haar derde jaar als voorzitter van de adviescommissie illustratie & kinder- en jeugdliteratuur.

Haar loopbaan begon in Gent, maar situeert zich nu vooral in Nederland, wat haar kijk op Nederlandstalige kinder- en jeugdliteratuur zeker beïnvloedt. “Kinderboeken van Vlaamse uitgeverijen als De Eenhoorn en Lannoo zijn niet zo bekend in Nederland, op een uitzondering na. Met kleine acties tracht ik dat wat meer in balans te brengen. In mijn proefschrift leg ik daarom de klemtoon op Vlaanderen. Ook neem ik studenten wel eens mee op excursie naar Villa Verbeelding en besteed ik in mijn lessen ook aandacht aan Carll Cneut of Peter Verhelst, naast Ted Van Lieshout of Joke Van Leeuwen. Zo hoop ik de blik van mijn studenten te verruimen.”

“Ik vind het als voorzitter belangrijk dat alle commissieleden hun mening kunnen geven en dat we aan de hand daarvan en in combinatie met de criteria tot een consensus komen bij elke beoordeling. Zelf kijk ik niet alleen naar stijl en compositie, maar

hecht ik onder meer ook waarde aan het onderwerp en de motivatie. Sommige aanvragers verliezen zich in details, terwijl we net het grotere plaatje willen kennen. Wat voegt dat voorgestelde project toe aan het literaire veld? Wil de auteur zich ergens tegen verzetten? Wat is het belang van dit boek op artistiek en maatschappelijk vlak? Wat heeft de lezer er mogelijk aan? Welke plaats heeft dit boek in het, al dan niet prille, oeuvre van een auteur? Hoe en waarom wil de maker groeien?”

“ Ik besteed in mijn lessen ook aandacht aan Carll Cneut of Peter Verhelst, naast Ted Van Lieshout of Joke Van Leeuwen. Zo hoop ik de blik van mijn studenten te verruimen.

“Dat betekent trouwens niet per se een negatieve beoordeling als de antwoorden op die vragen ontbreken. We zijn met zevenen aan tafel, met elk onze eigen visie, waardoor vaak een discussie losbarst. Uit die gesprekken komen aanbevelingen. Een ijzersterke illustrator geven we dan bijvoorbeeld het advies om met een vaardige schrijver samen te werken. Of we dagen de aanvrager uit om langer en dieper stil te staan bij een los idee, in de hoop dat denkwerk terug te vinden in de uiteindelijke publicatie.”

Digitalisering

In het beleidsplan voor 2021-2025 spraken we de ambitie uit om de planlast en administratie van onze werking te verminderen en te vereenvoudigen. Verdere digitalisering met gerichte investeringen in digitale infrastructuur is daarvoor de sleutel.

Digitaal aanvraagloket

Vandaag hebben we al enkele stappen gezet, zoals het digitaal aanvraagloket voor internationale subsidies. Dat werd in eerste instantie ook uitgerold voor de subsidies in Vlaanderen, maar bleek minder goed te werken door de complexere processen achter die subsidieaanvragen. We drukken daarom even de pauzeknop in en onderzoeken eerst andere mogelijkheden.

Efficiënte samenwerking

2022 was daarom het jaar van onderzoek, verkennende gesprekken en opleidingen. We hadden gesprekken met partners uit het veld die een gelijkaardige werking hebben (VAF) en met SAAS-bedrijven (AXI en Salesforce). Collega Lore startte met de opleiding 'Digitaal leiderschap in de Cultuursector' van Cultuurconnect, waarmee we de expertise van onze organisatie versterken voor

een duurzame digitale strategie. Daarnaast volgde het team opleidingen bij BestBuro, een bedrijf dat ons leert om efficiënter samen te werken in Office 365. Het volledige team kreeg inspiratiesessies voor Outlook en Excel, een deel van het team volgde een uitgebreide opleiding om daarna een traject op te zetten waarbij we met z'n allen op een betere manier leren digitaal samen te werken. Het totaalbedrag voor die opleidingen bedroeg € 4.537,51.

Informatiebeheer

Uit de verkenningsfase bleek al één belangrijke prioriteit naar voren te komen: informatiebeheer. Hoewel Literatuur Vlaanderen altijd zorgvuldig met haar informatie omspringt, dwingt de steeds complexer en groter wordende werking ons ertoe om ons informatiebeheer op punt te zetten. Dat bleek dubbel zo belangrijk met de geplande verhuizing in 2023. Collega Lore volgde in 2022 al enkele opleidingen bij Digitaal Archief Vlaanderen. Het team werkt in 2023 verder aan een plan om alle processen in kaart te brengen en die te optimaliseren waar dat kan. Dat zal uiteraard hand in hand gaan met nieuwe digitale investeringen.

OVER LITERATUUR VLAANDEREN

Verhuizing

In 2022 werd Hotel Dumont klaargestoomd voor Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest. Op 1 mei 2023 nemen onze organisaties samen hun intrek in het nieuwe pand. Dat het huis er staat, is – zoals onze directeur het schreef in zijn column van januari – “bijna een wonder”.

De eerste schop ging op 22 maart 2021 de grond in. Twee jaar later zijn we klaar om te verhuizen. In een realiteit van uit de pan rijzende bouwkosten door loon- en grondstofprijsstijgingen en de bijbehorende financiële onzekerheden is dat allesbehalve vanzelfsprekend. Dat dit bouwproject niet op de pauzeknop hoefde te drukken, is te danken aan het inzicht van de betrokken partijen: aannemer, architect en bouwheer. De weg leidde vooruit dankzij hun constructieve houding en de werkelijke wil om een oplossing te vinden. De gesprekken liepen moeilijk, maar de diametrale posities bij aanvang van de onderhandeling hebben niet geleid tot stilstand of de opgave van één partij, maar tot een werkbaar compromis.

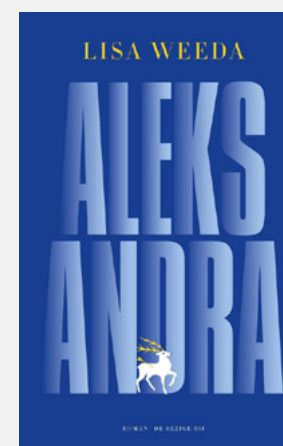
Meer dan tien jaar na de officiële opdracht van de Vlaamse overheid om een semipubliek, herkenbaar ‘Vlaams Huis van de letteren’ op te richten, is het in 2023 dan eindelijk zover. Hotel Dumont omvat een gerenoveerd neogotisch huis en een binnentuin met nieuwbouw. Dat wordt onze gezamenlijke bibliotheek, maar vooral: een ontmoetingsplek. We kijken ernaar uit om alle spelers van het letterenveld – auteurs, vertalers, uitgevers, organisatoren enzovoort – binnenkort in ons huis te mogen verwelkomen.

WAT ONS RAAKT

Noa Heyndrickx, projectmedewerker auteursresidenties en talentontwikkeling, werd in 2022 geraakt door **‘Aleksandra’** van Lisa Weeda, uitgegeven door De Bezige Bij in 2021.

“Lisa Weeda vertelt over haar familiegeschiedenis met roots in de Donbas regio (Loegansk) in Oekraïne. Een gebied dat sowieso al een woelige geschiedenis zonder rust kent, maar het afgelopen jaar nog eens extra actueel geworden is. Aan de hand van verschillende verhaallijnen in het heden én verleden komt Lisa meer te weten over wie haar voorouders waren en hoe zij in de wereld stonden. Heel fijn geschreven en daarbovenop heb ik ook nog eens ontzettend veel geleerd. Heel mooi hoe literatuur vensters kan bieden op de wereld en de actualiteit. Leuk detail: Lisa Weeda is een ex-deelnemer van het Slow Writing Lab, dat ik vanaf 2023 mee zal opvolgen.”

“Ons land is een breuklijn en we zakken langzaam steeds dieper weg in de aarde. We zitten vast met onze voeten in die zwarte kutgrond. We kunnen niet opzij, niet vooruit, niet achteruit.”

Voor het bouwproject Hotel Dumont brachten ZOOM Architecten en TV Callebaut hun expertise samen in een tijdelijke vereniging. ZOOM stond in voor de nieuwbouw en de algemene coördinatie. Callebaut legde zich toe op de verbouwing en herbestemming van het neogotische pand. Voor de uitvoering werkten ze samen met een ontwerpteam – Emaze, Lime, Triconsult & GRAS – en met de aannemer Monument Goedleven.

WAAR IDEEËN RIJPEN

Literatuur Vlaanderen stimuleert een breed en rijk aanbod van literair werk, dat ze tot bij steeds meer lezers brengt. In dit hoofdstuk vind je een overzicht van alle subsidieregelingen waarmee onze organisatie investeert in het letterenveld: van auteur tot lezer. En meer. Lees bijvoorbeeld over de allereerste ontmoeting tussen commissieleden van Literatuur Vlaanderen en auteurs van de Vlaamse Auteursvereniging.

AUTEURS
VERTALERS
UITGEVERS
ORGANISATIES

Subsidies

WERKBEURZEN

171 aanvragen

136 toekenningen

488 eenheden

€ 1.317.600 toegekend

€ 1.303.558,61 uitbetaald

€ 9.688 gemiddeld per werkbeurs

Beoordeling: adviescommissies genres

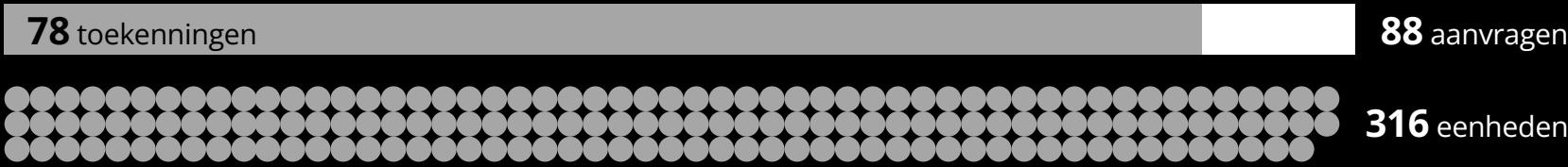
Een goed boek, een bevlogen theatertekst of een wervelend stripverhaal begint met een idee van een auteur of illustrator. Om dat idee tot in de puntjes uit te werken heeft die auteur of illustrator tijd en ruimte nodig. Literatuur Vlaanderen ondersteunt hen daarom met een werkbeurs, een subsidie voor literaire creatie.

- Auteurs en illustratoren van alle genres (proza, kinder- en jeugdliteratuur, theater, poëzie, strips en non-fictie) kunnen een werkbeurs aanvragen.
- Werkbeurzen worden toegekend in eenheden. Eén eenheid staat in 2022 gelijk aan € 2.700.
- Auteurs en illustratoren ontvangen een werkbeurs van twee tot acht eenheden, afhankelijk van de beoordeling van hun werkplan.
- Toegekende bedragen worden niet per se ook volledig aan de aanvrager uitbetaald. Literatuur Vlaanderen werkt met een inkomensgrens: verdient een auteur meer, dan wordt maar een deel van de subsidie ook werkelijk betaald (of soms zelfs helemaal niets).

Wil je weten welke auteurs en illustratoren in 2022 een werkbeurs ontvingen om zich toe te leggen op de creatie van nieuw literair werk? Je vindt alle toegekende werkbeurzen in 2022 op onze website. Je kunt nog verder verfijnen op genre of een zoekterm (bijvoorbeeld de familienaam van een auteur) intikken. Welke bedragen werkelijk werden uitbetaald, kun je niet terugvinden. Om privacyredenen maakt Literatuur Vlaanderen dat niet bekend.

WERKBEURZEN IN 2022

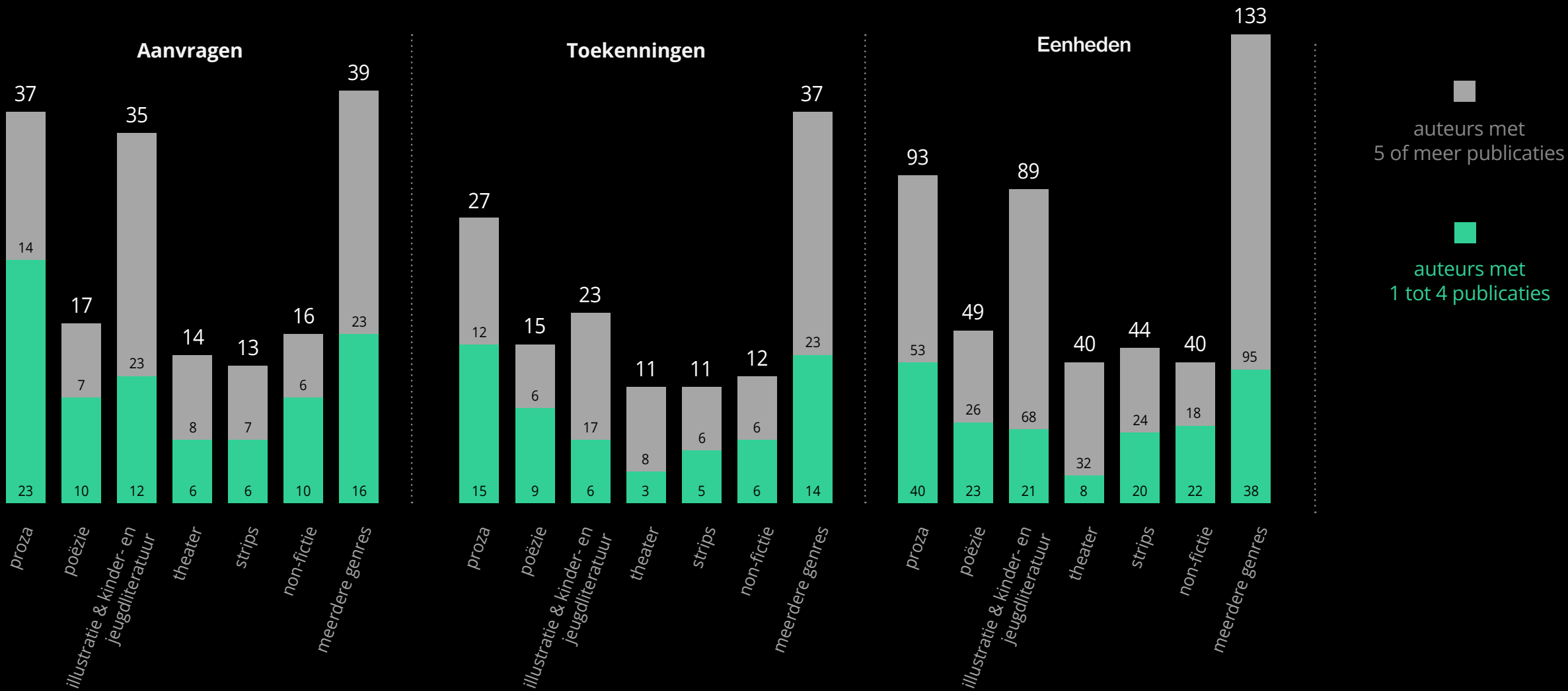
auteurs met 5 of meer publicaties

auteurs met 1 tot 4 publicaties

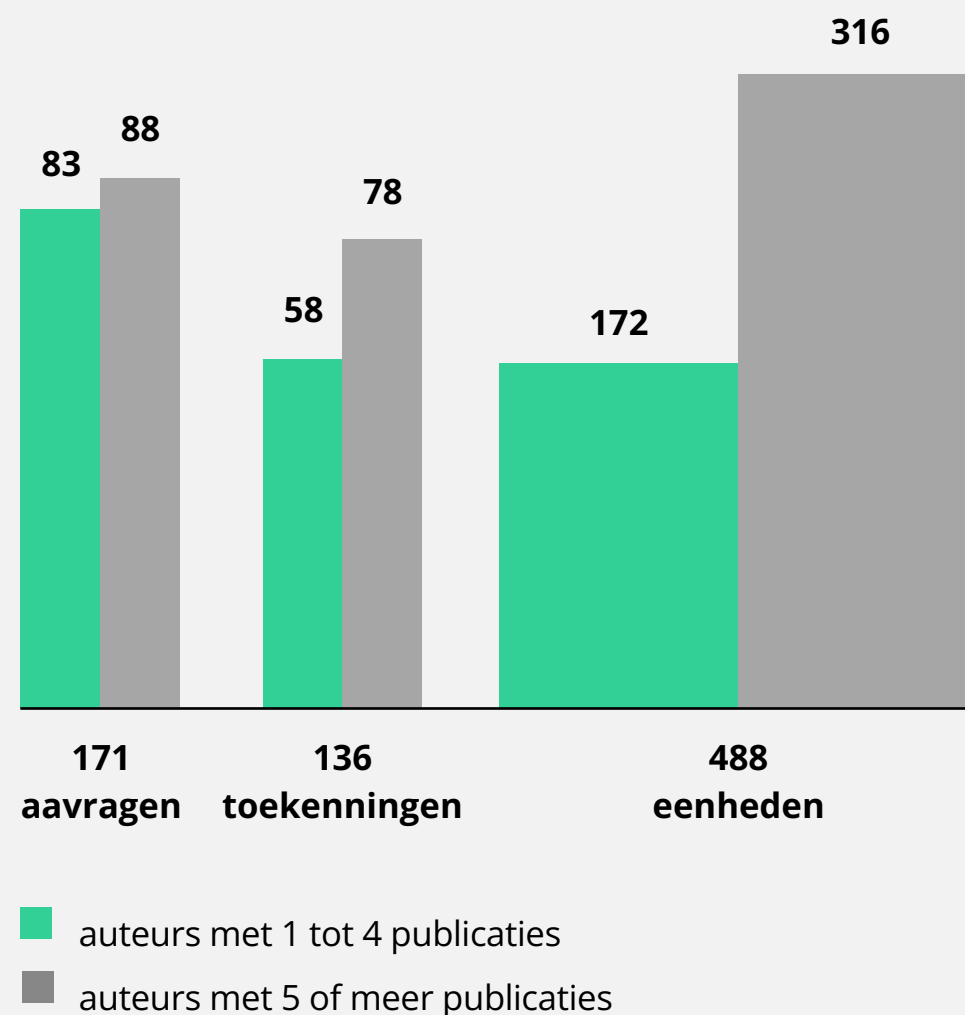

WERKBEURZEN PER GENRE

AUTEURS DIE VOOR HET EERST EEN WERKBEURS AANVRAGEN

Sinds 2021 is er één regeling voor alle auteurs en illustratoren die subsidie aanvragen voor literaire creatie. Afhankelijk van het aantal publicaties dat al van een auteur of illustrator verscheen, zijn er twee verschillende aanvraagrondes: een ronde voor wie vijf of meer publicaties heeft en een ronde voor wie één tot vier publicaties heeft.

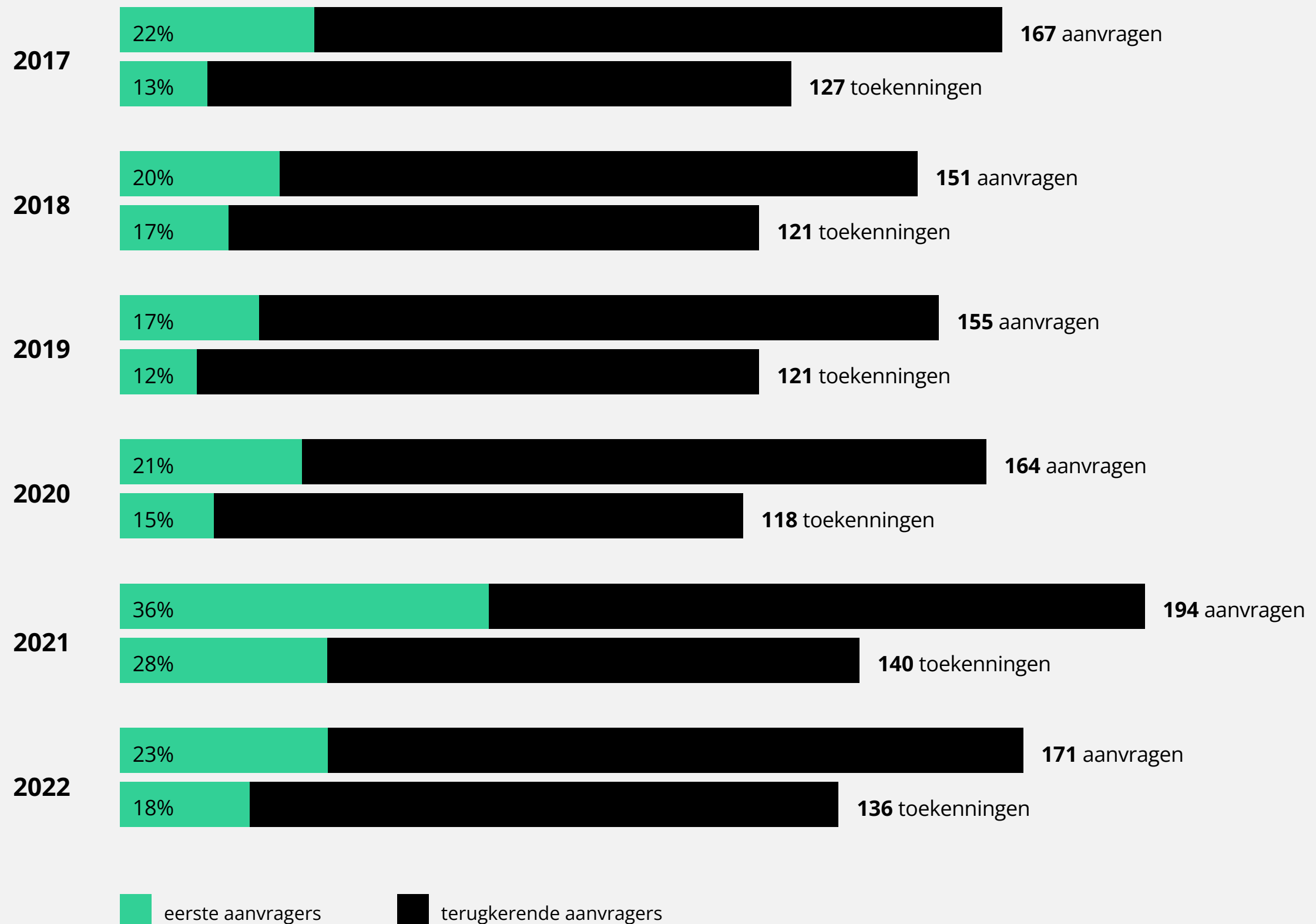

23% VAN DE AUTEURS VRAAGT VOOR HET EERST EEN WERKBEURS AAN

Tot en met 2020 waren er vier verschillende reglementen, ingedeeld op basis van het genre. De samenvoeging van die reglementen tot één regeling zorgde in 2021 voor een opvallende stijging in het aantal aanvragen én het aantal toekenningen.

De verwachting was dat die stijging minder uitgesproken zou zijn na 2021 en dat is ook het geval. In 2022 ligt zowel het totale aantal aanvragen als het aantal eerste aanvragers lager dan het jaar ervoor: 40 van de 171 aanvragen voor een werkbeurs kwamen van auteurs die nog niet eerder een beroep deden op dit systeem (23%), tegenover 69 van de 194 aanvragen in 2021 (36%). Ook het aandeel werkbeurzen dat aan eerste aanvragers werd toegekend, ligt lager dan in 2021: 18% tegenover 28% in 2021.

Als we de cijfers vergelijken met 2020 zien we wel een lichte toename: van 21% nieuwe aanvragers in 2020 naar 23% in 2022. En ook de percentages bij de toekenningen zijn veelbelovend: van 15% in 2020 naar 18% in 2022. Het blijft de bedoeling om met dit reglement niet alleen de gevestigde waarden maar ook nieuwe namen te blijven aanspreken.

WERKBEURZEN EN GENDER

Subsidies voor auteurs en gender: het blijft een broos evenwicht. Literatuur Vlaanderen maakt er een punt van om haar team en de adviescommissies hiervan bewust te blijven maken en erover in dialoog te gaan. Sinds 2019 houden we cijfers bij over de werkbeurzen en gender, die we ook in onze jaarverslagen delen.

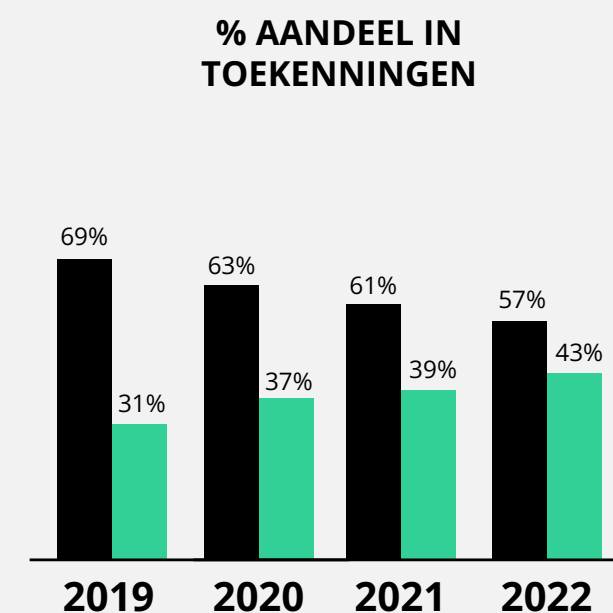
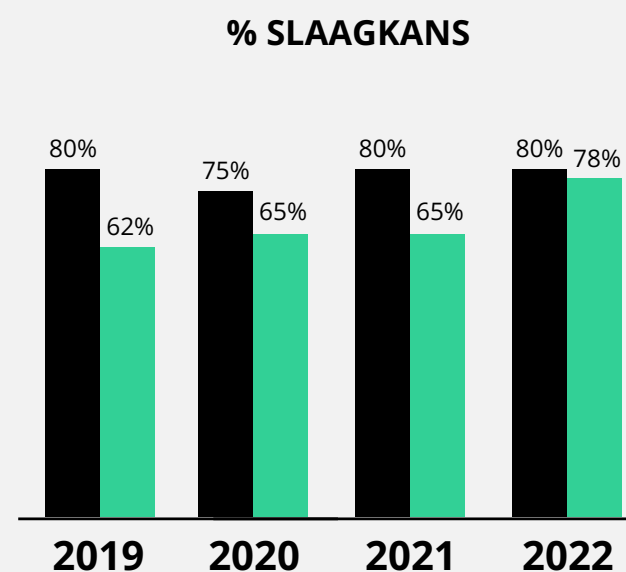
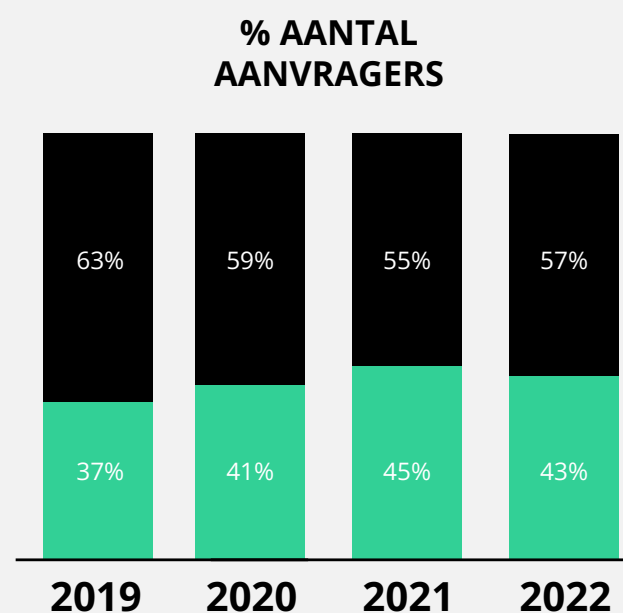
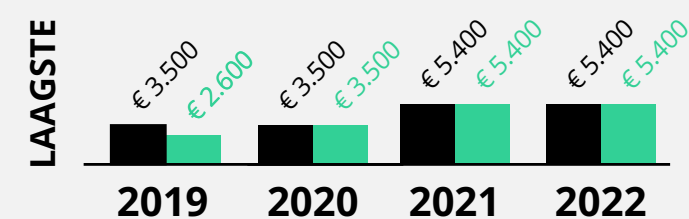
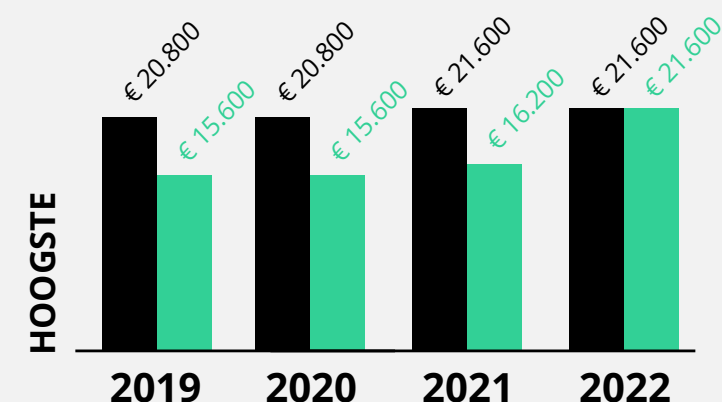
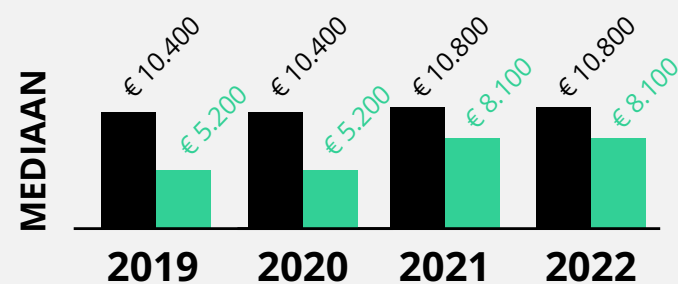
Het aandeel vrouwelijke aanvragers van werkbeurzen is sinds 2019 licht gestegen: 37% in 2019, 41% in 2020, 45% in 2021 en 43% in 2022. Bovendien wordt het overwicht aan mannelijke auteurs in 2022 voor het eerst niet versterkt in de toekenningen ten opzichte van de aanvragen. Het onevenwicht wordt met andere woorden niet versterkt.

Ook het slaagpercentage voor vrouwelijke en mannelijke aanvragers kwam in 2022 dicht bij elkaar, en bij het algemeen slaagpercentage, te liggen. Toch krijgen mannelijke aanvragers nog steeds gemiddeld hogere beurzen, al lag de hoogste beurs voor een vrouwelijke auteur in 2022 voor het eerst even hoog als die voor een mannelijke auteur.

DE CIJFERS IN 2022

- Vrouwelijke auteurs dienden **43% van de aanvragen** in, de overige 57% van de aanvragen werden geschreven door mannelijke auteurs. We zien daar de voorbije jaren wel een voorzichtige stijging: van 37% vrouwelijke aanvragers in 2019 naar 41% in 2020, 45% in 2021 en 43% in 2022.
- Mannelijke auteurs hadden een slaagkans van 80%. Bij vrouwelijke auteurs lag die **slaagkans voor het eerst slechts 2% lager** (78%). Het algemeen slaagpercentage bedroeg 79,5%. In 2021 lag het slaagpercentage van vrouwelijke auteurs nog 15% lager dan dat van mannen en 8% onder het algemeen slaagpercentage.
- Van alle toegekende beurzen in 2022 ging 43% naar een vrouw en 57% naar een man. Voor het eerst wordt het onevenwicht van vrouwen uit de aanvragen dus niet versterkt in de toekenningen, er is met andere woorden geen trechtereffect. De verhouding in de toekenningen spiegelt precies de verhouding in de aanvragen.
- De **gemiddelde beurshoogte** bedroeg in 2022 € 9.680. Voor alle succesvolle mannelijke aanvragers lag dat gemiddelde nog steeds iets hoger (€ 10.523,08), voor alle vrouwelijke aanvragers met een beurs dan weer lager (€ 8.526,32).

- De algemene **mediaan** was € 8.100. Voor alle succesvolle mannelijke aanvragers lag dat cijfer aanzienlijk hoger, op € 10.800, voor alle succesvolle vrouwelijke aanvragers viel het samen met de algemene mediaan (€ 8.100).
- De hoogste beurs toegekend aan een man bedroeg € 21.600. **Voor het eerst was de hoogst toegekende beurs voor een vrouw even hoog.**

■ mannen ■ vrouwen

OPNAME OP AUTEURSLEZINGEN.BE

983 auteurs opgenomen op auteurslezingen.be

483 auteurs gaven minimaal één lezing

65 nieuwe namen in 2022

Beoordeling: adviescommissie auteurslezingen

Auteurs, illustratoren, striptekenaars, vertalers of performancedichters die graag over hun werk vertellen, kunnen zich aanmelden om opgenomen te worden op de website auteurslezingen.be. Zij komen dan in aanmerking voor subsidie wanneer ze een auteurslezing geven. Auteurs moeten voldoen aan de criteria voor opname op de website en de lezingen moeten als doel hebben het publiek aan te zetten tot lezen. Na opname op de site kunnen auteurs maximaal 15 keer per jaar rekenen op een subsidie van € 100.

In 2022 hebben er zich in totaal 109 auteurs kandidaat gesteld voor de website auteurslezingen.be. Van hen werden er 65 opgenomen (60%). Auteurs die op de website staan, gaven in 2022 gemiddeld drie gesubsidieerde lezingen.

We werkten in 2022 ook aan de lancering van een nieuwe website voor auteurslezingen.be, waarover je verder in dit jaarverslag meer leest.

WAT ONS RAAKT

Karen Thys coördineert het Vertalershuis en ondersteunt team internationaal bij de promotie in het buitenland. Ze werd in 2022 geraakt door **'Ode aan de verwondering'**, een essay van Caroline Pauwels met tekeningen van Gerda Dendooven en gedichten van Bart Moeyaert, uitgegeven door Lannoo in 2021.

“Ik kreeg dit boekje van een vriendin. Caroline Pauwels schreef het als curator van Theater aan Zee in 2021, waar ik ook aanwezig was en verwonderd werd. Het is een pleidooi om – als volwassene – met een kinderlijke blik naar de wereld te kijken. In wetenschap en kunst, maar ook in de grote en kleine momenten van elke dag. Ik vond het écht inspirerend en besloot het als mijn persoonlijke bijbel mee te nemen in het nieuwe jaar. De prachtige gedichten van Bart Moeyaert en de krachtige illustraties van Gerda Dendooven maken dit boek tot een echt pareltje.”

“Telkens als ik in de theaterzaal zit en de lichten uitgaan, voel ik me niet alleen deel worden van een groep, maar ook van een traditie, van de opeenvolgende generaties die in zalen als deze samen met anderen de spanning deelden, samen lachten, samen triest werden. In een wereld waar zoveel ons van elkaar scheidt of uit elkaar drijft, brengt een theaterzaal ons samen.”

TALENTONTWIKKELINGSBEURZEN

51 aanvragen

37 toekenningen

€ 44.984 toegekend

In 2022 konden auteurs, illustratoren en vertalers voor het eerst een aanvraag voor een talentontwikkelingsbeurs indienen bij Literatuur Vlaanderen. Met een talentontwikkelingsbeurs kunnen ze kosten voor hun artistieke of professionele verdieping en ontwikkeling deels financieren. Het kan gaan om inhoudelijk-creatieve of zakelijke verdieping, in Vlaanderen of in het buitenland. De talentontwikkelingsbeurzen voor vertalers zijn er zowel voor vertalers in als uit het Nederlands.

Met de beurs wil Literatuur Vlaanderen inspelen op de steeds meer hybride beroepspraktijk van makers door de verschillende aspecten en de kosten die daaraan verbonden zijn in rekening te nemen. Auteurs, illustratoren en vertalers kunnen op een laagdrempelige manier en via een maandelijkse aanvraagronde een projectvoorstel en bijbehorende begroting indienen. Aanvragers kunnen per jaar maximaal € 2.500 subsidie krijgen voor één project of voor meerdere kleine projecten. Voor een project in het buitenland kunnen ze één keer per jaar een beurs ontvangen. Literatuur Vlaanderen vergoedt maximaal 80% van

de begrote kosten. Minstens 20% van de kosten wordt dus door de aanvrager zelf gedekt.

In 2022 ontving Literatuur Vlaanderen 51 aanvragen, waarvan er 37 werden goedgekeurd. Naast auteurs en illustratoren vonden ook enkele vertalers in en uit het Nederlands hun weg naar de regeling. In totaal werd € 44.984,04 van de beschikbare € 60.000 toegekend.

GETUIGENISSEN OVER TALENTONTWIKKELING

Om te laten zien dat je de talentontwikkelingsbeurzen op elk moment in je carrière kunt aanvragen, dus niet alleen als beginnende maar ook als meer ervaren auteur, deelden we enkele getuigenissen van auteurs die zo'n beurs aanvroegen.

Auteur Tom Naegels:

COACHING THEATERLEZING

Tom Naegels vroeg een talentontwikkelingsbeurs aan omdat hij de manier waarop hij lezingen geeft, wil verbeteren. Hij ging een samenwerking aan met coach en regisseur Tania Poppe en samen werkten ze aan een nieuw format: een theaterlezing.

Op 20 oktober 2022 stapte Tom Naegels met veel zin het podium op van Schouwburg De Kern. "Tania was na afloop tevreden, en ik ook. Al liep er tijdens de try-out twee dagen ervoor nog het een en ander mis. De coaching leerde me dan ook meer bij dan ik op het eerste gezicht dacht: niet alleen blokte ik mijn tekst vanbuiten, ontdekte ik de kracht van stiltes en kwam ik tot het besef dat een luisterend publiek geen boodschap heeft aan zijsporen. Ook volg ik een zorgvuldig uitgestippelde choreografie. Niet dat ik op het podium dans, maar ik kies mijn positie bewust uit in synergie met mijn woorden. Mijn spontaan geijsbeer van voordien heb ik echt moeten afleren. Bij de repetities was het plezier soms zoek, maar het loont. Er komt niet alleen méér publiek, het is ook diverser qua leeftijd en achtergrond."

© Michiel Devijver

Theatermaker Stefaan Van Brabandt: **ONDERZOEKSREIS NIETZSCHE**

Stefaan Van Brabandt vroeg een talentontwikkelingsbeurs aan voor een studie-en onderzoeksreis naar Zwitserland, waar hij zich drie maanden lang wilde verdiepen in Friedrich Nietzsche, in functie van een nieuw boek ('Weg van filosofen') en een toneelstuk dat hij zal schrijven over de filosoof.

"Ik las werk van Nietzsche maar wilde vooral ook een tijdlang dezelfde levenswijze als hij aannemen. In het bergdorpje Saas-Fee op 2000 meter hoogte zocht ik dus het isolement op, zwoor ik bij een strenge dagindeling van wandelen, schrijven, lezen en studeren, én volgde ik een ascetisch dieet. Het sociale isolement heb ik onderschat, maar de lange bergwandelingen hebben me, net zoals bij Nietzsche, intellectueel verrijkt. Ik deed inspiratie op voor mijn boek en theaterstuk rond de filosoof en kreeg nog meer ideeën dan verwacht. Zonder de beurs was ik vermoedelijk ook naar Zwitserland getrokken, maar minder lang, minder intensief en minder diepgaand."

... en meer

VLAAMSE AUTEURSVERENIGING

€ 60.000

Literatuur Vlaanderen ondersteunde de werking van de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) in 2022 met € 60.000.

VAV is de belangenvereniging van en voor Vlaamse auteurs. Ze vertegenwoordigt zowel auteurs van proza, poëzie, toneel, scenario's, kinder- en jeugdliteratuur, literaire non-fictie en strips als illustratoren en literair vertalers. De werking van de Vlaamse Auteursvereniging berust op twee pijlers: Vlaamse auteurs individueel informeren en bijstaan en hen collectief vertegenwoordigen en verdedigen.

Literatuur Vlaanderen en VAV werken zowel formeel als informeel geregeld samen. Door de deelname van VAV aan de kerngroep van het BoekenOverleg zijn er veel kansen tot gesprek, overleg en uitwisseling van informatie. Thema's waren in 2022 onder meer:

- opvolging van het onderzoek en vervolgonderzoek 'Ongelijk maar eerlijk' door Kila Van der Starre en het onderzoek 'Passie Loont';
- overleg over de sociale en fiscale positie van auteurs;
- vervolgoeverleg over samenwerking genderkamer / grensoverschrijdend gedrag.

In november 2022 vond ook de langverwachte ontmoeting tussen auteurs en commissieleden plaats.

AUTEURS ONTMOETEN COMMISSIELEDEN

In november 2022 organiseerden VAV en Literatuur Vlaanderen voor de allereerste keer een ontmoeting tussen auteurs en commissieleden over de werkbeurzen.

Los van wat er gezegd werd, was iedereen het erover eens: met elkaar in gesprek gaan was verrijkend. Dat dat in alle openheid kon, dat zowel auteurs als commissieleden zich voor elkaar openstelden, ervoer iedereen als heel positief. We gaan dat dus zeker vaker doen.

Na enkele openingsstatements van auteurs en commissieleden over de beoordeling van werkbeurzen konden de deelnemers ervaringen uitwisselen aan drie rondetafelgesprekken. Elke tafel behandelde een ander onderwerp: communicatie tussen auteurs en commissieleden, de rol van poëtica's en het modern schrijverschap of de 'literaire persoonlijkheid'. Van daaruit ging het vaak een heel andere kant uit, heel wat andere onderwerpen kwamen ter sprake. De collega's van Literatuur Vlaanderen maakten een verslag van wat aan de verschillende tafels werd gezegd. Daarin proberen ze de belangrijkste inzichten, vragen, verzuchtingen en tips samen te vatten. Met die input gaan we in 2023 verder aan de slag.

SLOW WRITING LAB

3 beurzen van € 7.000

In 2021 namen voor het eerst twee auteurs uit Vlaanderen deel aan het Slow Writing Lab, een Nederlands talentontwikkelingsproject waarin een aantal jonge auteurs hun creatief en professioneel talent kunnen ontwikkelen. Het is een samenwerking met Nederlandse kunstopleidingen en literaire organisaties, waaraan in 2022 de afdeling Woordkunst van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen en de opleiding Schrijven van het Brusselse RITCS werden toegevoegd. Samen met de twee schrijfopleidingen vaardigde Literatuur Vlaanderen Sam Hoeck en David Huyghe af naar het Slow Writing Lab. In samenwerking met het Vlaams-Nederlands huis deBuren selecteerde Literatuur Vlaanderen ook nog Betül Sefika.

Samen met negen andere talenten werkten Betül, Sam en David een jaar lang intensief aan een persoonlijk creatief onderzoek. Ze werden daarbij begeleid door mediakunstenaar Michiel Koelink, het Nederlands Letterenfonds en de andere partners. Voor het eerst werd er ook een bijeenkomst van het Slow Writing Lab georganiseerd in Vlaanderen. Het RITCS zorgde voor een sessie 'location writing' waarbij de jonge auteurs op pad gingen door Brussel.

Betül Sefika:

**“Ga reizen,
spreek met
mensen en
wees niet bang
om van je te
laten horen”**

“Er zijn weinig ontwikkelingsmogelijkheden in Vlaanderen, zeker als je nog geen ISBN-nummer op je naam hebt staan. Slow Writing Lab was dus absoluut een geschenk, al kwam het op een gek moment in mijn leven: ik ervaarde net een burn-out. Ik heb het leerplan, dat je binnen Slow Writing Lab zelf mag opstellen, dus zo samengesteld om een volgende uitputting te vermijden. Zo ken ik nu mijn rechten als kunstenaar, en dat zal me helpen toekomstig misbruik van mijn jonge, eerder onervaren positie te vermijden. Daarnaast heb ik het budget vooral ingezet op sociale en geografische verkenning. Dat raad ik iedereen aan: ga reizen, spreek met mensen en wees niet bang om je te ontwikkelen en van je te laten horen.”

© Marianne Hommersom

GENRELAB

€ 10.000

Auteur Dimitri Bontenakel initieerde en coördineerde in 2022 GenreLab, een masterclass voor auteurs van misdaadromans en thrillers. Hij stak zijn licht op bij het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF), dat al langer coaching- en feedbacktrajecten voor scenarioschrijvers organiseert. Het traject bestond uit vier weekends en liep van het najaar van 2022 tot het voorjaar van 2023 met steun van de Vlaamse Auteursvereniging, Sabam for culture en Literatuur Vlaanderen.

Tijdens vier tweedaagse workshop- en feedbacksessies in groep kregen en gaven de deelnemers feedback, afgewisseld met theoretische uiteenzettingen over verhaalstructuren, karakterontwikkeling en de finesses van het genre. Daarnaast doceerden auteurs, scenaristen of andere experts uit de binnen- of buitenlandse boekensector vier masterclasses over een specifiek onderwerp, zoals inclusie en audiovisuele fictie. Onder meer de Britse thrillerauteur M.J. Arlidge gaf een masterclass. Tot slot vonden vier individuele tussentijdse (online) gesprekken plaats met coaches Dimitri Bontenakel, Johanna Spaey en John Vervoort.

Tine Bergen:

“Wederzijdse feedback is heel verrijkend”

Tine Bergen publiceerde al verschillende romans, waaronder enkele psychologische thrillers bij Uitgeverij Vrijdag. “Het is de eerste keer dat ik een talentontwikkelingsprogramma volgde. Door de jaren heen heb ik van alles gedaan om tijd en ruimte te maken om te kunnen schrijven, maar het schrijven zelf gebeurt bij mij heel organisch. Ik weet op voorhand natuurlijk wel waar ik ongeveer naartoe wil, maar ik beslis heel veel onderweg. Ik wilde graag leren om meer gestructureerd te werken, zoals scenaristen dat doen. Die werken op voorhand een heel duidelijk plot uit en kennen hun personages veel beter wanneer ze starten. De masterclass was ontzettend leerrijk, want je wordt uitgedaagd om na te denken over het waarom van je keuzes. Het doet ook deugd als je merkt dat je niet de enige bent die aan het worstelen is. En wederzijdse feedback is heel verrijkend.”

© 135mm Leuven

De masterclass richt zich op professionele schrijvers die ten minste één roman of verhalenbundel publiceerden en die werken aan een misdaadroman of thriller pur sang. Ook auteurs van andere genres en media (zoals scenaristen, theatermakers of podcastmakers) die de overstap naar literatuur willen wagen, konden zich kandidaatstellen. Uit negentien kandidaten werden deze deelnemers geselecteerd: Ines Nijs, Tine Bergen, Gert-Jan van den Bemd, Frauke Heyde, Sandra J. Paul en Bavo Defurne, Yves Verbraeken en Ciska Imschoot.

SCHRIJVERSACADEMIE

€ 15.000

Creatief Schrijven, het steunpunt voor al wie graag schrijft of wil schrijven, diende in 2021 een plan in bij Literatuur Vlaanderen om te investeren in zijn SchrijversAcademie. Die ondersteunt talentvolle aspirant-schrijvers bij de ontwikkeling van hun literaire persoonlijkheid en geeft hun een goede basis mee om het te kunnen maken als publicerend auteur. Dat doet het in een tweejarige opleiding en door gepaste theorie, oefeningen, begeleiding en feedback aan te bieden. Alle docenten bij SchrijversAcademie zijn publicerende auteurs.

Zowel Creatief Schrijven als Literatuur Vlaanderen engageert zich om de nodige inspanningen te doen om de vergoedingen van de auteurs-docenten de komende schooljaren structureel te kunnen verhogen. De middelen die Literatuur Vlaanderen investeert worden gradueel afgebouwd: € 25.000 in 2021, € 15.000 in 2022 en € 10.000 in 2023. Daarmee zullen de vergoedingen van de auteurs verspreid over drie jaar worden opgetrokken, van € 260 in schooljaar 2021-2022 over € 275 in schooljaar 2022-2023 tot € 300 in schooljaar 2023-2024. Ook de honoraria voor manuscriptbegeleiding en deelname aan de eindejaarsjury werden verhoogd. 96 studenten namen deel in het schooljaar 2021-2022.

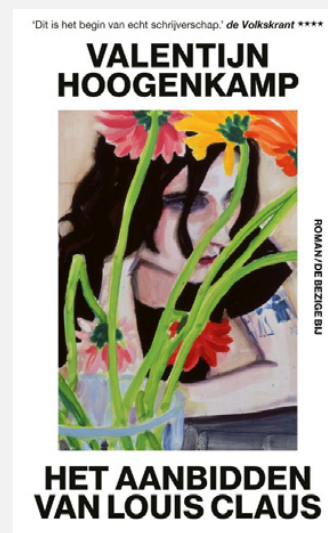
HET GEZEEFDE GEDICHT

€ 1.800

Het gezeefde gedicht is een website die wordt onderhouden door Charles Ducal en Roel Richelieu van Londersele. Zij zeven niet alleen de parels uit de ingestuurde gedichten en publiceren die in 'De zeef', maar geven ook alle inzenders feedback over waarom ze sommige verzen minder goed vinden of hoe inzenders hun gedichten kunnen verbeteren. Op die manier ontwikkelen ze het talent van auteurs die later eventueel publicatiekansen krijgen bij poëzie-uitgevers of bij hun eigen uitgeverij De Zeef. Daarnaast publiceren ze ook een rubriek over hetzelfde onderwerp in 'Poëziekrant'.

Justine Demeulenaere is aanspreekpunt voor Every Story Matters en ondersteunt team Vlaanderen voor leesbevordering, doelgroepgerichte publicaties en talentontwikkelingsbeurzen. Ze werd in 2022 geraakt door **'Het aanbidden van Louis Claus'** van Valentijn Hoogenkamp, uitgegeven door De Bezige Bij in 2022.

"Van bepaalde boeken weet je nog exact waar je was toen je ze uitlas. Dit is er zo eentje. De laatste honderd pagina's las ik op een pontonnetje in Amsterdam, om me uiteindelijk met een krop in de keel richting restaurant te begeven. Het boek overtuigde me door de intrigerende achterflap, de droge humor en de rechtuit manier van schrijven. Uiteindelijk blijkt het een verhaal te zijn over seksualiteit, eenzaamheid, richting zoeken, rouwen en (veel) verdriet. Een heel mooi debuut."

"Ik stel me zijn gezicht voor, dat me elke dag aankijkt vanuit een kinderstoeltje. Wat ik had gewild, was een plek om in thuis te komen, het mocht ook een persoon zijn, iemand die naar mij verlangde zoals ik verlang. Dat ik de vlam was in plaats van de mot."

AUTEURS
VERTALERS
UITGEVERS
ORGANISATIES

Subsidies

PROJECTBEURZEN VOOR LITERAIR VERTALERS IN HET NEDERLANDS

46 aanvragen

44 toekenningen

€ 182.500 toegekend

Beoordeling: adviescommissie vertalingen in het Nederlands

Met een projectbeurs wil Literatuur Vlaanderen vertalers tijd en ruimte bieden om te werken aan de Nederlandse vertaling van literair werk. Vertalers kunnen een projectbeurs aanvragen als ze minstens twee literaire vertalingen of toneelteksten in het Nederlands gepubliceerd hebben. De projectbeurs is strikt gebonden aan een vertaalproject dat leidt tot een boekpublicatie of tot de opvoering van een toneelstuk.

In 2022 sleutelden we aan een aantal uitgangspunten in het vertaalbeleid om tegemoet te komen aan de verzuchtingen van de vertalers, de medewerkers van Literatuur Vlaanderen en de leden van de Beroepscommissie en de adviescommissie vertalingen in het Nederlands. Dit zijn de belangrijkste wijzigingen:

- Minder tariefcategorieën en woordtarieven met het oog op een transparantere subsidiëring die meer zekerheid en voorspelbaarheid biedt aan de vertaler.
- Minder beoordelingen van vertaald werk. We geven meer vertrouwen aan ervaren vertalers die al meermaals hun kunde hebben bewezen.
- Vereenvoudiging van de beoordelingsformulieren. Bovendien sturen we de lijst met gedetailleerde opmerkingen niet meer automatisch mee met de nadere motivering.
- Vervanging van de fragmentvertaling door een gedetailleerde beschrijving van de brontekst en een heldere toelichting bij de vertaaluitdagingen.

Meer informatie over de wijzigingen in het vertaalbeleid lees je op de website van Literatuur Vlaanderen.

Wil je weten welke vertalers in 2022 een beurs ontvingen om zich toe te kunnen leggen op een vertaalproject? Je vindt alle toegekende projectbeurzen in 2022 op onze website.

JOS VOS VERTAALT JAPANESE KLASSIEKER IN HET NEDERLANDS

Literair vertaler Jos Vos ontving een projectbeurs voor de vertaling van 'Heike monogatari' uit het Japans. Drie jaar werkte Jos aan de vertaling van de Japanse klassieker, een epos uit de 14de eeuw over de strijd tussen twee machtige clans: de Taira en de Minamoto. 'De val van de Taira' werd in 2022 gepubliceerd bij Athenaeum. Hoe Jos dat monumentale werk aanpakte?

"Ik wilde graag eens een ander soort klassieker vertalen. 'Het verhaal van Genji' en 'Het hoofdkussenboek', die ik eerder vertaalde, werden duizend jaar geleden geschreven door hofdames die vooral het vrouwelijke leven aan het keizerlijke hof beschrijven. Ze waren heel begaan met esthetiek, liefde, emoties en kunst. Ik vond het nu tijd voor een verhaal over mannen die gaan vechten. Ik kende de 'Heike monogatari' wel en wist dat die beschouwd werd als een klassieker, maar niet waarom dat zo was. De bestaande Engelse vertalingen vond ik namelijk niet zo leuk om te lezen. Ik wilde zelf onderzoeken wat het boek zo bijzonder maakte en de enige manier om dat te doen was door het zelf te vertalen. In vergelijking met 'Genji' heeft het verhaal niet zo'n grote psychologische diepgang, maar het vertelt over het reilen en zeilen van de politieke klassen. Maar ook al gaat het dan over samoeraistrijders die elkaar de keel proberen over te snijden, veel van die

kerels blijken gevoelige hovelingen te zijn. Ze weten iets van dichtkunst en hebben oog voor de beroemde landschappen die ze op hun reizen passeren. Het verhaal zit dan ook vol lagen. Er is een laag van gruwel en wreedheid, maar ook een van gevoeligheid en verfijning. Zo bevat het verhaal veel toespelingen naar oudere Japanse en Chinese literatuur. Dat fascineert me altijd aan Japanse klassiekers: ze zijn geworteld in een lang verleden en de teksten zitten altijd vol driedubbele bodems. Ook de taal in het boek is ontzettend veelzijdig: ze bevat verschillende registers en levendige dialogen."

Wil je meer weten over deze vertaling? Je leest het [volledige interview met Jos Vos](#) op de website van Literatuur Vlaanderen.

STIMULERINGSSUBSIDIES VOOR LITERAIR VERTALERS IN HET NEDERLANDS

8 aanvragen

8 toekenningen

€ 16.160 toegekend

Beoordeling: adviescommissie vertalingen in het Nederlands

Met een stimuleringssubsidie wil Literatuur Vlaanderen talentvolle vertalers de financiële slagkracht en extra motivatie geven om zich verder te ontwikkelen als literair vertaler. Beginnende vertalers kunnen een subsidie aanvragen wanneer ze al een eerste literaire vertaling gepubliceerd hebben. De subsidie wordt maximaal vier keer toegekend aan een vertaler.

Wil je weten welke vertalers in 2022 een stimuleringssubsidie ontvingen om zich toe te kunnen leggen op een vertaalproject? Je vindt de toegekende stimuleringssubsidie in 2022 op onze website.

PROJECTSUBSIDIE FRAGMENTVERTALINGEN IN EN UIT HET NEDERLANDS

70 aanvragen

60 toekenningen (12 in en 48 uit het Nederlands)

19 vreemde talen

4 genres

€ 60.000 toegekend

€ 1.000 per project

Met haar subsidies voor een fragmentvertaling uit het Nederlands geeft Literatuur Vlaanderen literair vertalers ruimte en tijd om een fragmentvertaling te maken van een Vlaams literair werk dat ze graag willen vertalen en gepubliceerd zien. Zo werken we aan de promotie en verspreiding van onze literatuur in het buitenland. De subsidie voor fragmentvertalingen werd in 2022 verdubbeld van € 30.000 naar € 60.000 en het bedrag per beurs werd opgetrokken van € 750 naar € 1.000.

Bovendien werd de regeling voor het eerst opengesteld voor vertalers in het Nederlands die graag een project onder de aandacht willen brengen van Nederlandstalige uitgevers. Met de fragmentvertaling kunnen vertalers hen proberen te overtuigen om het volledige boek, de strip of de theatertekst in vertaling uit te geven of op te voeren. Op die manier wil Literatuur Vlaanderen vertalers bevestigen in hun rol van literaire ambassadeurs.

In 2022 werden twee rondes voorzien. Dat leverde 70 aanvragen op, waarvan er 60 werden toegekend. Het grootste aandeel was logischerwijze voor de vertalers uit het Nederlands, aangezien die aanvragen uit een diversiteit aan taalgebieden kunnen komen. Toch zagen we twaalf aanvragen verschijnen van vertalers in het Nederlands, die overigens allemaal werden goedgekeurd.

Wil je weten welke vertalers een subsidie voor een fragmentvertaling kregen in 2022? Je vindt alle toegekende subsidies voor fragmentvertalingen in het Nederlands of uit het Nederlands op onze website.

WAT ONS RAAKT

Mies Van Dun ondersteunt team Vlaanderen voor vertalingen in het Nederlands, illustratie & kinder- en jeugdliteratuur, proza en strips. Ze werd in 2022 geraakt door **‘Uit het kijken kwam het zien’** van Ingrid Godon en Paul De Moor, uitgegeven door Querido in 2022.

“Dit is niet alleen een verhaal over afscheid en loslaten, maar ook een prachtige ode aan het licht in het leven. Mooi vind ik hoe de kracht van het beeld spreekt uit dit boek en hoe de spaarzame tekst de poëzie in de illustraties ondersteunt. Een boek om mijmerend en verstild in te bladeren.”

JONATHAN REEDER VERTAALT 'KNETTERENDE SCHEDELS' IN HET ENGELS

De Amerikaanse vertaler Jonathan Reeder ontving een subsidie voor een fragmentvertaling uit het Nederlands van 'De knetterende schedels' van Roger Van de Velde. In een interview vertelt Jonathan dat hij dankzij zijn vertaling van enkele fragmenten een Amerikaanse uitgever kon overtuigen, die de volledige vertaling uitgaf in 2022.

"Ik had een heel promopakket samengesteld met daarin een vertaling van vier fragmenten, een samenvatting van het verhaal, perscitaten van vroeger en nu, een bio en foto van de auteur, de cover en tot slot wat toelichting van wat ik zelf zo goed vind aan het boek. Al bij de tweede uitgever met wie ik contact opnam, was het een schot in de roos. Een collega-vertaler raadde Snuggly Books aan, omdat ze eerder al 'Tantes' van Cyriel Buysse had uitgegeven. Het is een aparte uitgeverij en 'De knetterende schedels' past perfect in hun fonds, want het is ook een apart boek van een aparte auteur. Tijdens mijn verblijf in het Vertalershuis heb ik opzoekingswerk kunnen doen in het Letterenhuis en veel contact gehad met biografe Ellen Van Pelt. Zo heb ik na overleg een passage in de Engelse editie teruggebracht naar wat er in het originele manuscript

stond. Ook om andere redenen was mijn verblijf in het Vertalershuis nuttig. Het is heel verrijkend om in een Vlaamse omgeving te vertoeven. Het is ook dankzij een eerder verblijf in het Vertalershuis dat ik mijn eerste vertaling van een Vlaamse auteur maakte. Ik raakte aan de praat met een boekhandelaar, die 'De eenzame uitvaart' van Maarten Inghels aanraadde. Net als bij 'De knetterende schedels' was ik meteen verkocht. Die Engelse vertaling was er dus nooit gekomen als ik niet de kans had gekregen naar Antwerpen te komen."

Wil je meer weten over deze vertaling? Je leest het [volledige interview met Jonathan Reeder](#) op de website van Literatuur Vlaanderen.

... en meer

VERTALERSHUIS

32 vertalers
(**29** uit het Nederlands en **3** in het Nederlands)

€ 27.300 leefgeld

€ 27.831 huur en vaste kosten

€ 3.093 andere kosten

Beoordeling: team internationaal

Het Vertalershuis is een plek in hartje Antwerpen waar Literatuur Vlaanderen elke maand twee tot vier vertalers uit het Nederlands verwelkomt. Zij verblijven daar twee weken tot twee maanden om rustig te werken aan de vertaling van Nederlandstalig literair werk in een andere taal en zich onder te dompelen in de Vlaamse cultuur en de gesproken taal.

Van begin januari tot eind december 2022 verbleven er 29 vertalers die Nederlandstalige literatuur in zeventien verschillende talen vertaalden: Albanees, Bulgaars, Duits, Engels, Ests, Frans, Hongaars, Italiaans, Koreaans, Kroatisch, Perzisch, Roemeens,

Sloveens, Spaans, Tsjechisch, Turks en Zweeds.

Daarnaast was er ook één vertaler te gast die uit het Duits in het Nederlands vertaalt en twee vertalers die uit het Engels in het Nederlands vertalen. De bezettingsgraad bedroeg 96%. De coronapandemie had, in tegenstelling tot in 2020 en 2021, geen impact meer op de bezetting van het Vertalershuis.

Wil je weten welke vertalers in het Vertalershuis verbleven in 2022? Je vindt [een overzicht van alle verblijven in het Vertalershuis op onze website.](#)

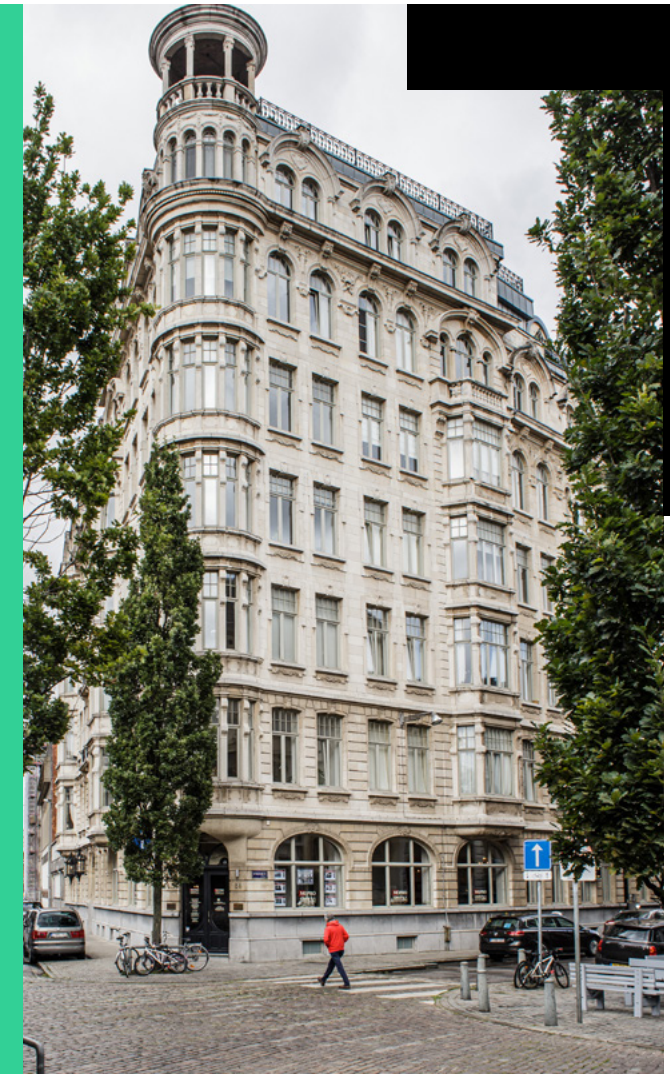
Vertaler Maria Encheva:

“Het Vlaams klinkt als een doos pralines”

In september 2022 verbleef de Bulgaarse vertaalster Maria Encheva in het Vertalershuis. Sinds 2008 heeft ze meer dan twintig prozaititels uit het Nederlands in het Bulgaars vertaald, waaronder werk van Dimitri Verhulst, Stefan Brijs, Connie Palmen, Peter Buwalda, Arnon Grunberg en Ilja Leonard Pfeijffer. Tijdens haar verblijf in het Vertalerhuis werkte ze aan haar vertaling van ‘Mary’ van Anne Eekhout voor Colibri. Maar er schuilt ook een schrijfster in haar, want ze verraste ons met een prachtig verslag van haar verblijf in Antwerpen.

Het leven uit één dag

Dit jaar was mijn verblijf in het Vertalershuis niet lang, maar ook al zijn de twee weken zeker geen te onderschatten periode, is de tijd bijna onopgemerkt verstreken. Achteraf gezien, vanuit de afstand van de twee weken die ik al thuis ben, word ik overvallen door het gevoel dat ik protagoniste ben geweest in een van die romans waarin het verhaal, alhoewel zeer intensief, zich in één dag afspeelt. Ik ben Clarissa Dalloway, ik ben Leopold Bloom.

© Bob Van Mol

© Bob Van Mol

Ik word vroeg in de morgen wakker. Vannacht heb ik slecht geslapen ondanks het feit dat mijn kamer de hele nacht heeft gezweven, de zware gordijnen hun belofte hebben gehouden en de deken me als een baarmoeder heeft omringd. Ik sta op en om Gerd, die in de andere kamer slaapt, niet wakker te maken, ga ik op m'n tenen naar de keuken waar ik koffie zet. Daarna ga ik achter mijn laptop zitten. Ik controleer de eerste e-mails, het laatste nieuws van de afgelopen dag, beantwoord de berichten van thuis. Ik heb me lang niet meer zo rustig gevoeld, wetende dat ik de hele dag voor me heb én voor mijzelf heb, wetende dat er niemand is die iets anders van me verwacht dan boeken lezen, over boeken praten, aan boeken denken. Ik neem me voor om bloemen te kopen.

Tradities en taartjes

Om half acht glijp ik stilletjes door de voordeur naar buiten. Ik ga naar de bakkerij om croissants en taartjes te kopen. Gerd en ik hebben er een traditie van gemaakt en tradities zijn er om in ere te houden. Naast de gebruikelijke botercroissants kies ik twee taartjes met nieuwe smaken: citroen en frambozen. We hebben ons voorgenomen om alles uit te proberen wat de bakkerij te bieden heeft om aan het einde van ons gezamenlijk verblijf in het Vertalershuis een winnaar te onderscheiden. Tot dusver heeft het aardbeientaartje de beste score. Na de bakkerij ga ik langs de brievenbus om de ochtendkranten te halen. Ik groet een buurman met een te enthousiaste goedemorgen, hij antwoordt met een knik.

Gerd is al wakker. Meteen bij binnenkomst hoor ik het lichte kraken van zijn stoel en het tikken van zijn vingers op het toetsenbord. In de keuken borrelt de koffie. We zetten borden en kopjes, halen uit de koelkast alles wat bij de smaak van croissants en koffie past en gaan zitten om het nieuws in de kranten van gisteren te bespreken (de opening van KMSKA, Oekraïne, het ontslag van Ruth Lasters, Oekraïne, de recensie van het nieuwe boek van Peter Terrin, Oekraïne). Het is Gerd zijn beurt om de tafel af te ruimen.

Intussen vul ik mijn kopje bij met hete koffie en ga naar mijn kamer waar ik aan de slag ga met het echte werk. Ik heb een dag geleden de vertaling van een overbodig boek afgerond en kan vandaag met een zuiver geweten naar het plezierige teruggaan, naar de fictieve biografie van Mary Shelley. Het boek van Anne Eekhout neemt me in zijn ban en vanaf nu hoor ik niets meer behalve de gedachten van Mary Shelley in mijn eigen hoofd, ik zie niets meer behalve de woorden die op het beeldscherm dansen.

Elk zijn Elsschot

Ik heb niet gemerkt dat Gerd weer in de eetkamer is verschenen, nadat hij aan zijn eigen uitdaging, een ander soort biografie, gewerkt had. Rond elf uur legt hij midden op tafel een blad en een pen. Helemaal boven aan het blad schrijft hij een woord op. Koffiemelk. Zo kondigt hij de start aan van de nieuwe boodschappenlijst die we aan het eind van de middag gaan vervolledigen. Zalm. Kerstomaten. Rode paprika. Ajuinen. Alcoholvrij bier. Pijnboompitten. Maar die tijd is nog ver.

Rond het middaguur komen we opnieuw bijeen om de restjes van de avondmaaltijd en de verse taartjes op te eten. We praten over boeken, wisselen ideeën uit. Gerd vertelt me over zijn wens om Tsjip te vertalen en over zijn aanstaande ontmoeting met de kleinzoon van Willem Elsschot. Hoe meer hij over Elsschot praat,

“En opeens, terwijl we de bloemkoolsoep naar binnen lepelen die Gerd de afgelopen avond gekookt heeft, komen we als vanzelf tot het besluit dat ik absoluut iets met Elsschot moet ondernemen.

hoe zichtbaarder hij opleeft. Zijn enthousiasme werkt aanstekelijk. En opeens, terwijl we de bloemkoolsoep naar binnen lepelen die Gerd de afgelopen avond gekookt heeft, komen we als vanzelf tot het besluit dat ik absoluut iets met Elsschot moet ondernemen. Hem vertalen. Want het is zonde dat een van de sterkste stemmen van de Vlaamse literatuur in Bulgarije onbekend is. En gebruikmaken van de gulle subsidies die Literatuur Vlaanderen toekent. En een fragment kiezen. En het gekozen fragment onder de aandacht van de uitgevers brengen. En. En. En dan zien we wel. Gerd is vol ideeën en ik ben vol waardering voor hem.

De zalf van het Nederlands

In de late middag, nadat ik nog een paar pagina's uit Mary vertaald heb, geef ik Gerd een teken: laten we naar de supermarkt gaan. We nemen een rugzak en een boodschappentas – ieder wat wils – en gaan op weg naar de Delhaize om de boodschappenlijst af te

“Tijdens het koken praten we. Of tijdens het praten doen we het koken. En zonder dat ik het luidop toegeef, realiseer ik me dat naast de ideeën die ik uit de ontmoetingen met Gerd put, juist de gesprekken het waardevolste deel van mijn verblijf hier zijn.

vinken en hem later tot een lekkere avondmaaltijd om te toveren. Vandaag is het visdag. Terwijl we naar de supermarkt lopen, draait het gesprek opnieuw om boeken. Ik vertel Gerd over mijn plannen, over Sjeng Scheijen en zijn avant-gardisten, en Gerd geeft blijk van zijn oprechte spijt dat hij niet over mijn kansen beschikt om alles te vertalen wat hem nauw aan het hart ligt. Goed of slecht, in Bulgarije, in tegenstelling tot Duitsland, geldt de Nederlandse taal nog steeds als een exotische taal die alleen maar door een handjevol vreemde vogels beheerst wordt.

Tijdens het koken praten we. Of tijdens het praten doen we het koken. En zonder dat ik het luidop toegeef, realiseer ik me dat naast de ideeën die ik uit de ontmoetingen met Gerd put, juist de gesprekken het waardevolste deel van mijn verblijf hier zijn. Ik heb drie lange jaren geen Nederlands gesproken en elk woord dat ik hoor, verslind ik gretig alsof het snoep is. Het is inderdaad zo, het Vlaams klinkt als een doos pralines met kersen- en frambozenvulling. De gesprekken met

Gerd, met de medewerkers van Literatuur Vlaanderen, zelfs met onbekenden op straat zijn een zalf voor mijn hese Nederlands, een remedie voor mijn pijnlijke, stotterende keel.

Avond aan de Dageraad

Een andere traditie waar ik aan hecht zoals ik aan de smaak van de buurtbakkerij hecht: na het avondeten begeven Gerd en ik ons naar de Dageraadplaats voor een laatste biertje. Daar gaan de gesprekken vanzelf van boeken en literatuur over tot het gezin, het persoonlijke. Dat is het moment waarop ik besef dat ik behalve een collega (zoals ik ze nauwelijks tegenkom in mijn dagelijks doen en laten) ook een vriend ontmoet heb (een nog zeldzamere schat). En van een taal van de hoge of minder hoge literatuur verandert het Nederlands in een taal van het absurde en ontroerende, van het lachen, van de inspirerende ontmoetingen.

Tegen tien keer we langzaam terug naar het Vertalershuis. Gerd gaat meteen aan zijn bureau zitten om de vijf pagina's af te maken die hij zich als doel gesteld heeft. Ik trek me terug in mijn kamer. Tijd voor mij om de koffer te pakken.

De dag is bijna onopgemerkt vervlogen en daarmee ook mijn verblijf in Antwerpen. Het aardbeientaartje heeft gewonnen.

EXPERTISECENTRUM LITERAIR VERTALEN

Bijdrage Literatuur Vlaanderen: **€ 15.000**

Literatuur Vlaanderen werkt sinds 2016 samen met het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) via een partnerschap met het Nederlands Letterenfonds, de Taalunie en de universiteiten van Utrecht en Leuven. Literatuur Vlaanderen zit in de bestuursvergadering en heeft zo een duidelijke stem bij beslissingen over de jaarplanning en de begroting van het ELV.

Individuele begeleiding

Het ELV zet, samen met Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds, ontwikkelingstrajecten en mentoraten op voor vertalers in en uit het Nederlands.

- Na een selectie op basis van twee aanvraagrondes (in maart en september) gingen acht vertalers in 2022 aan de slag met een tekst waarvoor nog geen uitgever werd gevonden (ontwikkelingstraject). Het ging om drie vertalers uit het Nederlands en vijf vertalers in het Nederlands.
- Zestien vertalers werkten aan een vertaling waarvoor ze een uitgeverscontract hebben (mentoraat): drie uit het Nederlands en dertien vertalers in het Nederlands.

Vertaalproject rond Bryan Washington

In samenwerking met Uitgeverij Nijgh & Van Ditmar en het Vertalershuis Amsterdam/Nederlands Letterenfonds zette het ELV een traject op met dertien beginnende literair vertalers om de bundel 'Lot' van Bryan Washington te vertalen. Bij de selectie speelden factoren mee als motivatie, vertaaltalent en kennis van en affiniteit met culturele diversiteit en queerness, belangrijke thema's in het boek. Onder begeleiding van ervaren vertalers gingen de aspiranten aan de slag. Tijdens het traject werd veel ruimte voorzien voor kennisverruiming en -uitwisseling. Het boek verscheen in november en werd gepresenteerd tijdens Crossing Border.

ESLT Summer School

Van 6 tot en met 9 september organiseerde het ELV samen met het British Centre for Literary Translation, de San Pellegrino Foundation en het PETRA-E Netwerk de zesde editie van de ESLT Summer School. Zestien deelnemers uit heel Europa, onder wie vier vertalers in of uit het Nederlands, kregen een gevarieerd programma voorgeschoteld met lezingen, workshops en paneldiscussies. Het thema was 'Translators working with others'.

Cursus professionalisering beginnende vertalers

Beginnende vertalers in of uit het Nederlands beter voorbereiden op het vervolg van hun loopbaan als literair vertaler en hen handvatten bieden voor de toekomst: dat was het doel van de professionaliseringscursus die liep van september tot november 2022. De cursus stond open voor vertalers in en uit de zogenaamde ‘grote’ talen die twee tot vijf publicaties op hun naam hebben staan. Van de geselecteerde deelnemers vertaalden er zes in het Nederlands (uit het Engels en Italiaans) en zes uit het Nederlands (in het Engels, Italiaans en Spaans). De vertalers werkten aan een persoonlijk portfolio, met onder andere een leesrapport, fragmentvertaling, ondernemingsplan en brief aan een opdrachtgever. Ook verdiepten ze zich in rechten, contracten en de positionering van de vertaler. Tot slot waren er ook tal van ontmoetingen en feedbackmomenten met ervaren vertalers.

Studiemiddag literair vertalen en technologie

In oktober 2022 organiseerde het ELV aan de Campus Sint-Jacob van de KU Leuven de studiemiddag ‘Literair vertalen en technologie: geen match made in heaven, maar toch een relatie?’ De middag kwam tot stand in samenwerking met de KU Leuven en Universiteit Utrecht. In de zaal zaten ruim 90 deelnemers en zo’n 150 mensen uit 15 landen keken mee via de livestream.

WAT ONS RAAKT

Lara Rogiers coördineert het beleid in Vlaanderen en is beleidsmedewerker talentontwikkelingsbeurzen. Ze werd in 2022 geraakt door **‘Het mirakel van België’** van Behoud de Begeerte met Maarten Inghels en Katharina Smets.

“Dit is een spannende literaire voorstelling van Behoud de Begeerte over de relatie tussen Maarten Inghels en meester-oplichter Piet van Haut. Een fascinerende en verwarrende trip op zoek naar de waarheid achter de leugens, op een interessante manier geënceneerd en voorzien van intrigerende audio-opnames. Feit, fictie, theater? De voorstelling is alles tegelijk.”

© Victor Robyn

LITERAIRE VERTAALDAGEN 2022

Bijdrage Literatuur Vlaanderen: **€ 4.096,90**

In 2022 konden de Literaire Vertaaldagen als vanouds doorgaan in Amsterdam. Literatuur Vlaanderen maakt deel uit van de kerngroep die het programma voorbereidt. Het tweedaagse symposium vol lezingen en workshops stond in het teken van 'Vertalen is een leven lang leren'. Literair vertalers moeten van alle markten thuis zijn en zich een leven lang blijven ontwikkelen op de meest uiteenlopende gebieden. Hoe vullen ze hun ontbrekende kennis aan? En wat met 'blinde vlekken', kennis waarvan ze niet eens beseffen dat ze die ontberen?

Op deze en vele andere vragen zochten zo'n 330 deelnemers het antwoord. Samen dachten ze na over de rol die een *sensitivity reader* kan spelen en waar in het literaire veld nog uitdagingen liggen op het vlak van diversiteit en inclusie, maar evengoed kwam aan bod hoe zorgvuldig vertalers te werk moeten gaan bij het vertalen van natuurboeken en hoe software verborgen patronen in vertalingen aan het licht brengt.

Nieuw was overigens dat er maar liefst twintig workshops werden aangeboden die, anders dan vroeger, van opzet vooral taaloverstijgend waren: van de vertaling van poëzie of straattaal tot strips of non-fictie, en van het pitchen van een nieuw vertaalproject tot slim zoeken op internet.

VERTALERSVAKSCHOOL

Budget: € 4.818

Literatuur Vlaanderen opende in 2022 voor het vierde jaar haar huis voor de Vertalersvakschool. Die heeft, naast de opleidingsmogelijkheden voor toekomstige literair vertalers in Amsterdam, ook een aanbod voor Vlaamse vertalers via haar afdeling in Antwerpen.

In Antwerpen werd een nieuwe lichting vertalers uit het Engels klaargestoomd voor het vak door enkele vooraanstaande vertalers: Nicolette Hoekmeijer, Leen Van Den Broucke, Rob van der Veer, Roos van de Wardt, Ine Willems, Anne Marie Koper en Nico Groen.

Daarnaast werd er ook een groep voor vertalers uit het Duits georganiseerd, met twee Vlaamse studenten die een online klas vormden met twee Nederlandse studenten. De vertalers uit het Duits kregen in 2022 les van Wil Boesten, Jan Sietsma, Huub Stegeman, Robert Starke, Marianne van Reenen en Liesbeth van Nes. Ten slotte werd er ook een groep vertalers uit het Frans georganiseerd met twee Vlaamse studenten en vier Nederlandse studenten, die begeleid werden door Marijke Arijs, Gertrud Maes, Maartje de Kort en Floor Borsboom.

Naast het reguliere vertaalprogramma volgden de studenten samen met hun Nederlandse collega's onder meer workshops stijl- en tekstanalyse, een schrijf-training en een workshop persklaar maken.

Daarnaast vonden nog deze cursussen plaats in 2022:

- van januari tot juni 2022: online opstapcursussen literair vertalen uit het Engels, Frans, Spaans, Italiaans, Russisch en Duits voor twaalf Vlaamse studenten. Voor die reeks opstapcursussen werd er specifiek ingezet op de vernieuwing van het docentenbestand en de begeleiding van docenten, zodat ze leservaring konden opdoen. Daarbij werd bijzondere aandacht geschonken aan de ontwikkeling van de lesvaardigheden van Vlaamse vertalers zoals Lies Lavrijsen, Tine Poesen en Pieter Boulogne;
- van oktober 2022 tot januari 2023: online opstapcursus literair vertalen uit het Engels;
- vanaf oktober 2022: hybride cursus eerste jaar vertalen uit het Engels en het Italiaans voor vier studenten die doorstroomden vanuit de opstapcursussen, deels georganiseerd in het gebouw van Literatuur Vlaanderen;
- vanaf november 2021 tot mei 2022: hybride cursus literair vertalen uit het Chinees onder begeleiding van Mark Leenhouts, deels vanuit de vestiging in Amsterdam.

AUTEURS
VERTALERS
UITGEVERS
ORGANISATIES

Subsidies

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE TIJDSCHRIFTEN

9 tijdschriften

€ 219.920 toegekend

Beoordeling: adviescommissie literaire tijdschriften

Met haar subsidies voor literaire tijdschriften ondersteunt Literatuur Vlaanderen waardevolle en kwaliteitsvolle tijdschriften waarin literatuur centraal staat. De hoofddoelstelling van deze ondersteuning is een correcte vergoeding van auteurs, vertalers en illustratoren.

In 2022 startte een nieuwe beleidsperiode voor vier jaar. De adviescommissie literaire tijdschriften adviseerde eind 2021 een subsidie voor negen literaire tijdschriften in de periode 2022-2025.

Voor de nieuwe beleidsperiode vernieuwde Literatuur Vlaanderen ook de opvolgingsprocedure van de werking van de literaire tijdschriften. De commissie komt voortaan één keer per jaar samen voor een

globale bespreking van alle nummers en één keer voor de bespreking van het inhoudelijke en financiële werkingsverslag dat elk jaar wordt ingediend. Dat staat tegenover een tweemaandelijks bespreking waarin soms te gedetailleerd naar gepubliceerd werk werd gekeken. Zowel de adviescommissie als de tijdschriften evalueren die nieuwe werking positief na het eerste jaar van de beleidsperiode. Die aanpak zorgt niet alleen voor minder plan- en werklast voor beide partijen, maar ook voor meer gerichte adviezen.

Het online platform Karakters, één van de gesteunde tijdschriften, meldde in het voorjaar van 2022 dat het ophoudt te bestaan wegens een gebrek aan mensen en middelen.

Wil je weten welke literaire tijdschriften in 2022 subsidie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire tijdschriften op onze website.

PRODUCTIESUBSIDIES VOOR UITGEVERS

18 aanvragen

11 toekenningen

€ 51.440 toegekend

Beoordeling: adviescommissies uitgeverssteun

Met productiesubsidies wil Literatuur Vlaanderen uitgevers stimuleren om waardevol en bijzonder literair werk te publiceren. In eerste instantie is de subsidie bedoeld voor kwaliteitsuitgaven met een beperkt verkooppotentieel die marktcorrigerende hulp kunnen gebruiken. In het kader van het meerjarigenplan 2021-2025 werkte Literatuur Vlaanderen in 2022 de vernieuwingen aan de regeling af. Het nieuwe reglement is van kracht vanaf 2023 en de regeling krijgt dan de naam subsidies voor bijzondere literaire publicaties.

Meerjarig veranderingstraject

Eind 2020 evalueerden we de regeling voor productie-subsidies via gesprekken met verschillende Vlaamse uitgevers. Om tegemoet te komen aan de noden die daarin naar voren kwamen, voerden we in 2021 al enkele wijzigingen door, zoals de verhoging van het maximale subsidiebedrag en de toevoeging van extra kostenposten als onderdeel van de subsidieerbare kosten. In 2022 voerden we nog meer wijzigingen door

die uitgevers de mogelijkheid geven om de subsidie gericht in te zetten. Uitgevers kunnen nu kiezen of ze de subsidie inzetten voor:

- de publicatie van literair werk waarvoor de productiekosten hoog liggen en/of waarvoor ze lage inkomsten verwachten, bijvoorbeeld wegens een klein publieksbereik door het onderwerp of omdat het gaat om een debuut;
- de intensieve redactionele begeleiding van auteurs, illustratoren en vertalers door een externe redacteur en/of persklaarmaker die ze extra inzetten voor hun publicatie;
- de ontwikkeling en uitvoering van doordachte en originele promotie- en distributieplannen voor de publicatie.

Nieuwe commissie uitgeverssteun

Een tweede stap die we in 2022 hebben gezet, is de samenstelling van een nieuwe adviescommissie voor de beoordeling van de aanvragen. Voorheen werden productiesubsidieaanvragen inhoudelijk beoordeeld door de genrecommissies van Literatuur Vlaanderen. In de praktijk bleek dat die aanpak goed werkte voor de beoordeling van de verwachte literaire kwaliteit van de publicaties, maar minder goed voor de andere beoordelingscriteria uit het reglement, zoals het promotieplan, de begroting, de redactionele begeleiding enzovoorts.

In de nieuwe commissie zitten vijf spelers uit verschillende hoeken van de uitgeverswereld met relevante ervaring voor de beoordeling van productie-subsidieaanvragen. De commissie is aan de slag sinds mei 2022 en adviseerde ons bij de vernieuwingen in de subsidieregeling. Daarnaast beoordeelde ze de aanvragen in de ronde van 1 mei en 1 september 2022. De commissie formuleerde het definitieve advies over de aanvragen die voorlagen, maar ook de genrecommissies bleven betrokken voor de nodige input op vlak van de verwachte literaire kwaliteit.

Wil je weten welke uitgeverijen in 2022 subsidie ontvingen om literair werk te publiceren? Je vindt alle toegekende subsidies voor productiesubsidies op onze website.

SUBSIDIES VOOR DOELGROEPGERICHTE LITERAIRE PUBLICATIES

4 aanvragen

3 toekenningen

€ 17.950 toegekend

Beoordeling: adviescommissie letteren en samenleving

Iedereen heeft het recht om te genieten van lezen en literatuur. Daarom ondersteunt Literatuur Vlaanderen kwaliteitsvolle en met zorg uitgegeven literaire werken voor specifieke doelgroepen.

Wil je weten welke organisaties in 2022 subsidie voor een doelgroepgerichte publicatie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor doelgroepgerichte publicaties op onze website.

... en meer

GENERIEKE BOEKENCAMPAGNE

€ 300.000

In het Relanceplan voor een economisch gezonde boekensector (2020) stelde het BoekenOverleg dat een breed opgezette leescampagne de veerkracht van fysieke boekhandels na de coronacrisis zou versterken. Het werd weer tijd om mensen in de boekhandel uit te nodigen en de fysieke boekenverkoop een stevige impuls te geven. Boekhandels Vlaanderen werkte een plan uit met vier thematische campagnes die telkens bestaan uit brede communicatie-acties en boekencheques van € 10. Het plan werd voorgelegd aan het BoekenOverleg en aan minister Jambon. Midden 2022 keurde de Vlaamse Regering een investering van € 300.000 goed voor het plan. Boekhandels Vlaanderen investeert zelf ook € 300.000.

Boekhandels Vlaanderen coördineert de generieke campagne 'Lezen is Leven'. De campagne creëert een breed draagvlak voor de Vlaming om te lezen,

de boekhandel te bezoeken en deel uit te maken van een Vlaamse lezerscommunity. Want lezen is belangrijk: lezen laat inspireren, beleven, ontdekken en ontmoeten.

Dit zijn de doelen van de campagne:

- het marktaandeel van Vlaamse boekhandels beschermen en versterken (ook in het kader van #kooplokaal);
- consumenten stimuleren om te lezen en de lokale boekhandel te ontdekken;
- de leesbevordering van de adviesnota 'Een leesoffensief voor Vlaanderen' concreet maken.

De campagne beoogt de volgende impact:

- voor de lezers een (financiële) stimulans om een boek te kopen en te lezen;
- voor de boekhandel meer consumenten in de fysieke boekhandel en een groter marktaandeel;
- voor het boekenvak een sterke(re) samenwerking tussen auteurs, uitgevers en het literaire middenveld;

- voor de Vlaamse overheid een actieve stap naar het versterken van de Vlaamse markt en een positief signaal in het kader van het Leesoffensief.

In 2022 werden de eerste twee campagnes gelanceerd: #zomerlezen en #schenkeenboek. Bij de eerste campagne was het nog zoeken naar een juiste strategie voor de communicatie, maar dat werd bijgestuurd bij de tweede campagne. De volgende campagne gaat in het voorjaar van 2023 van start.

AUTEURS
VERTALERS
UITGEVERS
ORGANISATIES

Subsidies

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE ORGANISATIES

6 aanvragen

6 toekenningen

€ 1.836.900 toegekend

Beoordeling:
adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

Literaire organisaties maken literatuur toegankelijk voor een breed publiek en geven haar een plek in de samenleving. Ze verbinden auteurs en lezers met elkaar en ze stimuleren de ontwikkeling, creatie, verspreiding van en reflectie over literatuur in al haar genres. Literatuur Vlaanderen steunt daarom literaire organisaties, die literatuur centraal stellen in de werking naar hun doelgroepen. Behoud de Begeerte, Passa Porta, PEN Vlaanderen, Poëziecentrum, Villa Verbeelding en VONK & Zonen: dat zijn de zes organisaties die Literatuur Vlaanderen structureel ondersteunde in 2022.

Twaalf organisaties dienden in 2022 een aanvraag in voor meerjarige steun in de periode 2023-2027. Dankzij de extra middelen die de Vlaamse Regering in 2022 vrij maakte om het literaire middenveld te versterken én te verbreden, zullen in 2023-2027 acht organisaties structurele steun ontvangen. Bovenop de zes organisaties die al structurele subsidie ontvangen, komen er nog twee bij die strips, graphic novels en zines in Vlaanderen vertegenwoordigen, namelijk Stripgids en Grafixx.

Wil je weten welk subsidiebedrag organisaties in 2022 ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire organisaties op onze website.

SUBSIDIES VOOR LITERAIRE EN STRIPMANIFESTATIES

31 aanvragen

20 toekenningen

€ 156.685 toegekend

Beoordeling:
adviescommissie literaire manifestaties en organisaties

Literatuur Vlaanderen ondersteunt literaire evenementen met een bovenlokaal karakter en publieksbereik. Manifestaties die aandacht hebben voor diversiteit, zowel wat betreft het doelpubliek als wat betreft de inhoudelijke invulling van het evenement, worden aangemoedigd door Literatuur Vlaanderen. Aandacht voor kwetsbare literaire genres en nieuwe vormen van literatuur is een pluspunt.

Wil je weten welke literaire en stripmanifestaties in 2022 subsidie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literaire en stripmanifestaties in 2022 op onze website.

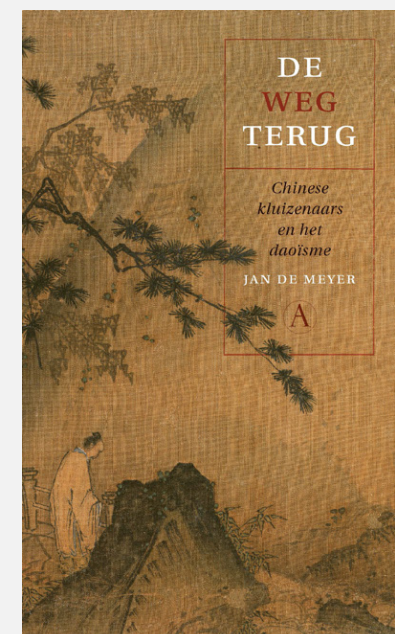

WAT ONS RAAKT

Joris Smeets is beleidsmedewerker voor vertalingen, non-fictie, leesbevordering en doelgroepgerichte publicaties. Hij werd in 2022 geraakt door **'De Weg Terug. Chinese kluizenaars en het daoïsme'** van Jan De Meyer, uitgegeven door Atheneum in 2022.

“Je kunt je afvragen wie er zit te wachten op zo'n obscuur onderwerp als Chinese daoïsten uit de 3de tot de 10de eeuw die zich als kluizenaar terugtrokken uit het dagelijks leven. Wel, ik vind het fantastisch dat wij het mee mogelijk maken dat iemand tijd en moeite kan investeren in onderzoek naar en vertalingen van oude Chinese filosofische en mystieke teksten. Na het neerleggen van dit toegankelijk geschreven

boek heb je heel wat oeroude maar daarom niet minder sprankelende zinnen gelezen die ook nu nog tot zinvolle overpeinzingen aanzetten. Zo voel je een wonderlijke nabijheid van mensen die qua cultuur, levenswijze, plaats en tijd ver van ons verwijderd zijn. En dat is precies waarom ik lees.”

NIEUWE REGELING LITERAIRE PROJECTEN

Vanaf 2023 worden de subsidies voor literaire en strip-manifestaties vervangen door subsidies voor literaire projecten. Die nieuwe regeling werd in 2022 voorbereid en gecommuniceerd. We gingen in gesprek met de verschillende literaire spelers en pasten de regeling aan op basis van hun input.

GESPREKKEN MET DE SECTOR

Literair agentschappen, festivals voor grafische kunsten en beeldverhaal, inclusieve leesexperts, collectieven voor literaire performers: Vlaanderen telt heel wat literaire initiatieven die sterk werk verrichten. Zij nemen elk een eigen positie in en hebben een eigen invalshoek. Samen creëren ze een sterk en veelzijdig literair middenveld en brengen ze het beleid op verschillende manieren in de praktijk.

Om de verschillende functies, ambities en noden in dat middenveld in kaart te brengen, voerden we in 2022 gesprekken met zowel nieuwe als gevestigde organisaties en collectieven. Op basis van hun input hebben we de bestaande regeling aangepast, zodat die beter tegemoetkomt aan de noden en ambities van de verschillende literaire spelers.

Bij de manifestatieregeling kwamen alleen projecten in aanmerking die resulteren in een publieksevenement. Terwijl projecten, collectieven of werkplaatsen die literaire makers en collectieven ondersteunen in hun zakelijke en/of artistieke ontwikkeling juist essentieel zijn om nieuwe dynamieken in het letterenveld te stimuleren. De focus op evenementen bood ook weinig ruimte aan organisaties om zich zakelijk of artistiek verder te ontwikkelen. Omdat alleen de literaire kosten gedekt kunnen worden met subsidies, is het voor bestaande initiatieven lastig om zich verder te ontwikkelen.

KWALITEIT, vernieuwing en professionalisering

Met de nieuwe en brede regeling voor literaire projecten spreekt Literatuur Vlaanderen de ambitie uit om de bestaande hiaten op te vullen en samen met de toegenomen middelen voor literaire organisaties het literaire middenveld in Vlaanderen te versterken. Het doel van de regeling is om de kwaliteit, vernieuwing en professionalisering van het middenveld te bevorderen.

Dit zijn de belangrijkste wijzigingen:

1. Statuut

Organisaties of collectieven hoeven vanaf nu niet meer te beschikken over een vzw-statuuut om een aanvraag in te dienen. Ze voldoen wel aan de volgende voorwaarden:

- een (jaar)werking met literaire activiteiten op de planning;
- een doordachte visie over de eigen positie in het literaire veld;
- een bovenlokaal bereik;
- een initiatief van meer dan één persoon.

Dossiers van natuurlijke personen en besloten of naamloze vennootschappen komen niet in aanmerking.

2. Makers en professionals

Naast publieksgerichte evenementen (of manifestaties) komen nu ook initiatieven in aanmerking die gericht zijn op de ontwikkeling of ondersteuning van makers, die de kennisuitwisseling tussen professionals bevorderen of die niet voor een (algemeen) publiek bedoeld zijn.

Enkele voorbeelden van projecten die in aanmerking kunnen komen:

- literaire podiumcreaties, performances, festivals of literaire installaties;
- tentoonstellingen over het werk van (strip)auteurs en/of illustratoren;

- initiatieven die het creatieve proces van makers ondersteunen;
- acties die de opstart van een (professionele) werking mogelijk maken;
- (participatieve) projecten die het maatschappelijk welzijn vergroten via literatuur;
- professionele vormingsdagen voor concrete doelgroepen;
- projecten die de artistieke ontwikkeling van een literaire maker, collectief of organisatie bevorderen;
- zakelijke trajecten die een verdere professionalisering van een collectief, organisatie of literaire makers mogelijk maken.

3. Organisatiekosten

Naast artistieke of literaire kosten kan de subsidie vanaf nu ook worden ingezet om organisatiekosten te dekken die verbonden zijn aan de ontwikkeling van een literair project, zoals overheadkosten en vergoedingen voor de opdracht van een tijdelijke freelancer. Personeelskosten voor medewerkers in loondienst kunnen niet worden gesubsidieerd.

4. Bedrag

Het bedrag dat organisaties of collectieven jaarlijks (maximaal) kunnen aanvragen, is verhoogd naar € 30.000.

SUBSIDIES VOOR LEESBEVORDERING

23 aanvragen

15 toekenningen

€ 170.168 toegekend

Beoordeling: adviescommissie letteren en samenleving

Literatuur Vlaanderen ondersteunt met subsidies voor projecten leesbevordering organisatoren die mensen warm maken om te beginnen met lezen of hen laten kennismaken met boeken die ze nog niet kennen.

Wil je weten welke leesbevorderingsprojecten in 2022 subsidie ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor leesbevordering in 2022 op onze website.

SUBSIDIES VOOR LITERAIR GRENSVERKEER

10 aanvragen

7 toekenningen

€ 62.010 toegekend

Beoordeling: adviescommissie literair grensverkeer

Samen met de Taalunie en het Nederlands Letterenfonds wil Literatuur Vlaanderen de grenzen in het Nederlandse taalgebied dunner maken. Daarom ondersteunen ze leesbevorderende en literaire projecten en initiatieven die de uitwisseling van kennis en expertise stimuleren tussen de verschillende delen van ons taalgebied. Deze subsidieregeling past in een samenwerkingsovereenkomst tussen de drie organisaties. De Taalunie stelt hiervoor € 65.000 per jaar ter beschikking.

Wil je weten welke projecten en initiatieven in 2022 subsidie voor literair grensverkeer ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor literair grensverkeer in 2022 op onze website.

SUBSIDIES VOOR AUTEURSLEZINGEN

2.788 gesubsidieerde lezingen

30 gecompenseerde lezingen

€ 281.800 toegekend (incl. € 3.000 coronacompensatie)

€ 605.110,85 vanuit de markt via Literatuur Vlaanderen naar de auteurs

144.812 bezoekers in totaal

Gemiddeld 52 bezoekers per lezing

483 auteurs gaven minimaal één lezing

Gemiddeld 3 lezingen per auteur

Beoordeling: adviescommissie auteurslezingen

Auteurs, illustratoren, striptekenaars, vertalers en performancedichters die vertellen over hun werk kunnen een publiek als geen ander begeisteren en warm maken om (meer) te gaan lezen. Daarom ondersteunt Literatuur Vlaanderen organisatoren die een auteur uitnodigen met een subsidiekorting van € 100 per lezing.

Postcorona boom

De afgelopen jaren steeg het aantal gesubsidieerde lezingen voortdurend. De coronacrisis heeft die groei abrupt onderbroken, maar na twee moeilijke coronajaren zit het aantal auteurslezingen bijna terug op het record van 2.937 lezingen in 2019.

Ook het aantal uitbetaalde coronacompensaties daalde aanzienlijk: van 201 compensaties in 2021 naar slechts 30 compensaties in 2022. Het uitbetaalde subsidiebedrag ligt daardoor nog wel iets hoger dan het aantal lezingen vermenigvuldigd met het subsidiebedrag van € 100 per lezing. In dezelfde lijn is het percentage online lezingen gedaald van ruim 23% in 2021 naar 3,5% in 2022.

Meer lezingen voor jongeren

De meeste aanvragen voor lezingen worden, net als alle voorgaande jaren, ingediend door scholen en bibliotheken: in 2022 goed voor 74,3% van de aanvragen. De grootste verandering in 2022 is te zien in de verdeling van de lezingen voor een schoolgaand publiek: het aandeel lezingen over boeken voor jongeren nam toe, terwijl het aandeel lezingen over kinderboeken en geïllustreerde boeken wat afnam.

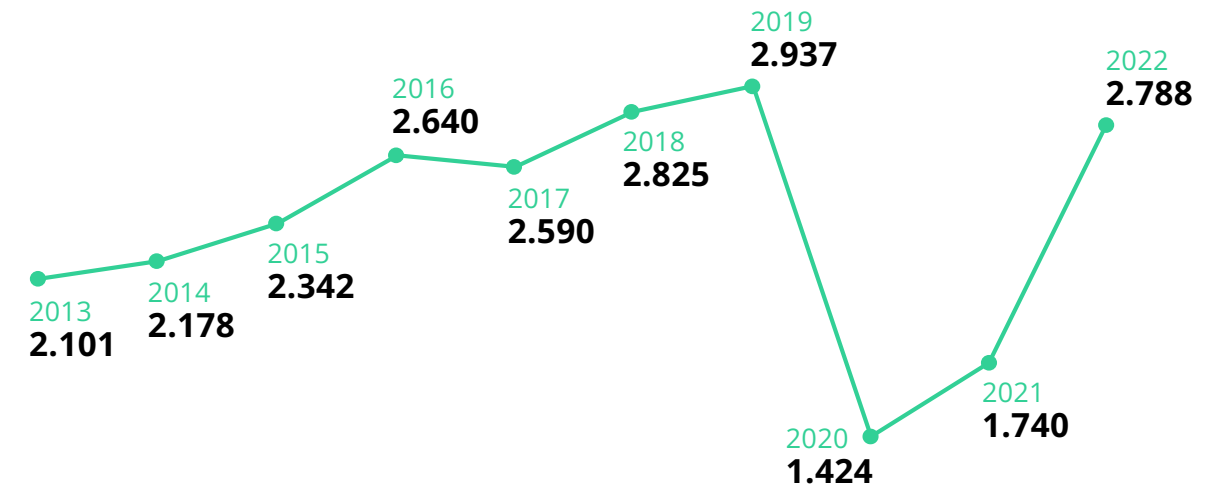
Online promotie

Om auteurslezingen weer volop positief in de kijker te zetten hebben we in 2022 dankbaar gebruikgemaakt van de nieuwe Instagrampagina voor auteurslezingen, waar we lezingen en auteurs uitlichten, verhalen van organisatoren en auteurs delen enzovoorts. In 2022 werkten we aan de lancering van een nieuwe website voor auteurslezingen.be. Daarop zullen we vanaf 2023 nog meer auteurs en organisatoren in de kijker

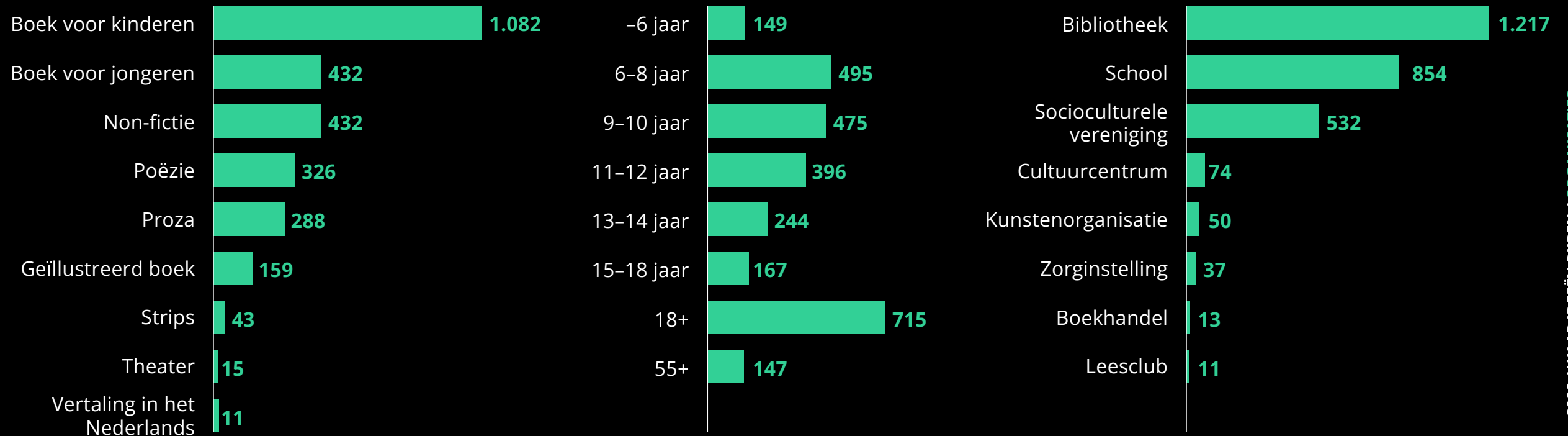
kunnen zetten, met hopelijk nog meer lezingen tot gevolg, zodat we wellicht het record van 2019 verbreken.

Wil je weten welke auteurs in 2022 een subsidie voor auteurslezingen ontvingen? Je vindt alle toegekende subsidies voor auteurslezingen in 2022 op onze website.

AANTAL AUTEURSLEZINGEN EVOLUTIE SINDS 2013

AUTEURSLEZINGEN 2022 PER GENRE

SUBSIDIES VOOR PROJECTEN AUTEURSLEZINGEN

2 aanvragen

2 toekenningen

€ 25.000 toegekend

Organisatoren die verschillende kort opeenvolgende auteurslezingen plannen met een of meerdere auteurs, bijvoorbeeld een auteurstournee, kunnen een overkoepelende aanvraag indienen voor de verschillende lezingen samen. De subsidie bedraagt nog altijd € 100 per lezing, maar als het gaat om een lezingenproject in het kader van een bovenlokaal samenwerkingsverband of met een bovenlokale uitstraling, dan kan Literatuur Vlaanderen meer dan 15 lezingen subsidiëren. De adviescommissie auteurslezingen beoordeelt de aanvraag.

Via deze regeling is er in 2022 subsidie toegekend aan twee auteurslezingenprojecten: Jeugdboekenmaand Noordrand en November Boekenmaand.

Jeugdboekenmaand Noordrand

€ 10.000

Het intergemeentelijk samenwerkingsverband Cultuur Noordrand organiseert samen met dertien bibliotheken uit haar regio een voorlees- en taalproject voor kinderen uit de Noordrand van Brussel tijdens de Jeugdboekenmaand in maart 2023. De focus ligt op leesbevordering, leesmotivatie en taal. De organisatie kiest voor een samenwerking met de lagere scholen (derde leerjaar) uit de regio, omdat ze via de school alle kinderen bereiken. Jeugdboekenmaand Noordrand loopt van begin februari (start in de klas) tot einde maart 2023.

Acht auteurs brengen samen 100 auteurslezingen voor 100 klassen op bijzondere en intieme locaties in alle dertien gemeenten. De deelnemende auteurs zijn: Brigitte Minne, Reine De Pelseneer, Ed Franck, Reina Ollivier, Gerda Dendooven, Sofie De Moor, Pieter Gaudesaboos en Mathilda Masters. Naast het zitten en luisteren gaan de leerlingen ook zelf aan de slag met taal. In de vorm van een theater- of zangworkshop exploreren ze het thema van de Jeugdboekenmaand 2023 'geluk' op een actieve manier. Voordat de leerlingen komen luisteren, lezen, acteren of zingen maken ze in de klas kennis met de auteur en zijn werk.

November Boekenmaand

€ 15.000

In 2022 vond in Antwerpen voor het eerst November Boekenmaand plaats. Dat wordt een jaarlijks terugkerende maand vol aandacht voor het boek, dat dankzij transversale samenwerkingen tussen uitgevers, boekhandels, bibliotheken en literaire organisaties een blijvend succes moet worden. Een grote communicatiecampagne maakte het initiatief bekend bij een breed publiek en mikte op boekenliefhebbers uit Antwerpen, Vlaanderen én Nederland. Het programma van het openingsweekend van de eerste November Boekenmaand werd samengesteld en gecureerd door Behoud de Begeerte. Literatuur Vlaanderen investeerde € 15.000 om de auteurshonoraria van dat programma te ondersteunen.

... en meer

RESIDENTIEWERKING HET LIJSTERNEST

Tien Vlaamse schrijvers verbleven in 2022 in Het Lijsternest, het voormalige huis van Stijn Streuvels in Ingooigem. Het Letterenhuis stelt Het Lijsternest elke zomer open voor het publiek. In de wintermaanden nemen schrijvers er hun intrek. Twee tot acht weken lang kunnen ze er ongestoord werken.

In 2022 verbleven deze auteurs in de residentieplek in Het Lijsternest:

- **Roxanne Wellens** van 3 tot 17 januari;
- **Frank Pollet** van 17 tot 31 januari;
- **Joke Van Neylen** van 31 januari tot 14 februari;
- **Wim Wauman** van 14 tot 28 februari;
- **Astrid Haerens** van 28 februari tot 14 maart;
- **Peter Mangelschots** van 17 tot 31 oktober;
- **Luuk Gruwez** van 31 oktober tot 14 november;
- **Michai Geysen** van 14 november tot 5 december;
- **Ilona Plichart & Inge Umans** van 5 tot 19 december.

CONCLUSIES ONDERZOEK 'ONGELIJK MAAR EERLIJK'

In 2021 kreeg literatuurwetenschapper Kila van der Starre de opdracht een vervolg op te starten van het onderzoek 'Ongelijk maar eerlijk' uit 2020. Beide onderzoeken kwamen er op verzoek van het Overleg Literaire Organisatoren (OLO), deBuren, de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) en Literatuur Vlaanderen. De kosten voor het tweede onderzoek zitten in de boekhouding van 2021, maar de conclusies werden voorgesteld in 2022.

Onderzoeksvragen

Het onderzoek van Kila van der Starre gaat over de vergoedingen voor literaire makers in Vlaanderen. Voor het eerste onderzoek 'Ongelijk maar eerlijk' (2021) voerde Van der Starre een databaseonderzoek uit en nam ze een enquête af bij een gerichte steekproef aan literaire opdrachtgevers. Uit haar rapport bleek dat er opvallende verloningsverschillen waren tussen verschillende spelers.

In het vervolg ‘Ongelijk maar eerlijk: deel twee’ (2022) gaat Van der Starre in gesprek met de literaire makers. Op basis van een gerichte steekproef komt het perspectief van auteurs, literair vertalers, illustratoren en literaire managers aan bod. Daarnaast werd het databaseonderzoek uit het eerste deel genuanceerd door ook rekening te houden met prijsverschillen bij het aantal identieke lezingen op één dag.

Adviezen voor de sector

Van der Starre geeft op basis van het onderzoek enkele adviezen mee voor de sector. Zo is er volgens de deelnemers aan het onderzoek nood aan meer waardering voor de literaire maker en meer kennis over het verschil tussen werken in loondienst en freelance werken. Ook het belang en nut van literair managers blijkt groot: zij kennen de ins en outs van onderhandelen en weten ook wat gangbaar is. Het onderzoek is dus een oproep aan literaire organisatoren en literaire makers om met de aanbevelingen uit het rapport aan de slag te gaan.

Aanpassing basistarieven auteurslezingen

Uit het onderzoek van Van der Starre blijkt dat de gemiddelde prijs per lezing daalt naarmate er meer lezingen per dag worden gegeven. Het is dus logisch om andere bedragen af te spreken voor auteurs die meerdere keren per dag een (kortere) identieke lezing

geven dan voor een auteur die één keer een avondvullende lezing geeft. Met dat gegeven heeft Literatuur Vlaanderen rekening gehouden bij de aanpassing van de basistarieven voor auteurslezingen, die ingaan vanaf 2023.

Meer weten? Download [het eerste onderzoek](#) en [het tweede onderzoek](#).

HERMAN DE CONINCKPRIJS

€ 20.000

Op 21 maart 2022 werd de winnaar van de Herman de Coninckprijs bekendgemaakt. Die ging naar Tijn Nuyts voor zijn bundel 'Vervoersbewijzen'. Literatuur Vlaanderen stelt jaarlijks € 20.000 ter beschikking aan organisator Behoud de Begeerte voor het prijzengeld (€ 7.500), de voorbereiding, de organisatie en de prijsuitreiking van de Herman de Coninckprijs.

Dit waren de genomineerde bundels:

- 'Vesper' van Anne Broeksma (Atlas Contact);
- 'Doe het toch maar' van Babs Gons (Atlas Contact);
- 'Virgula' van Sasja Janssen (Querido);
- 'In mijn mand' van Lieke Marsman (Pluim);
- 'Vervoersbewijzen' van Tijn Nuyts (Wereldbibliotheek);
- 'Aarduitwrijvingen' van Charlotte Van den Broeck (De Arbeiderspers).

In 2022 bestond de jury uit Kristien Bonneure, Elke Brems (voorzitter), Kristien Hemmerechts, Sophie Kok, Anne ter Beek. Het [juryrapport](#) kun je online raadplegen.

Tijdens een feestelijk avondprogramma bij Platform Bernaerts lazen de genomineerden voor uit eigen werk en werd de nieuwe editie van 'De 44' voorgesteld, een bloemlezing met de beste gedichten van de Herman de Coninckprijs 2022. Wie de bloemlezing aanschafte, ontving ook een gratis poster met een gedicht uit '2050' van Peter Verhelst.

DE WERELD IN

Nederlandstalige literatuur verdient een internationaal publiek en daar maakt Literatuur Vlaanderen werk van. Lees hier alles over de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland, auteursresidenties en andere reizen, en de vertaling van onze literatuur in andere talen. Ontdek bijvoorbeeld welke internationale gasten we mochten ontvangen voor onze publishers tours.

Subsidies

SUBSIDIE VOOR VERTALINGEN

125 aanvragen

115 toekenningen

€ 337.886 toegekend

€ 2.938,14 gemiddeld per vertaling

Literatuur Vlaanderen ondersteunt buitenlandse uitgeverijen en theatergezelschappen die kwaliteitsvol literair werk van Vlaamse auteurs, illustratoren, strip- en theaterauteurs in vertaling uitgeven met een translation grant. Literatuur Vlaanderen vergoedt daarbij een deel van de vertaal- en soms ook productiekosten, met een maximum van € 8.000 per subsidie.

Op 1 juli 2022 publiceerden we een gewijzigd reglement voor translation grants. Het doel: de sociaal-economische positie én de zichtbaarheid van literair vertalers verbeteren:

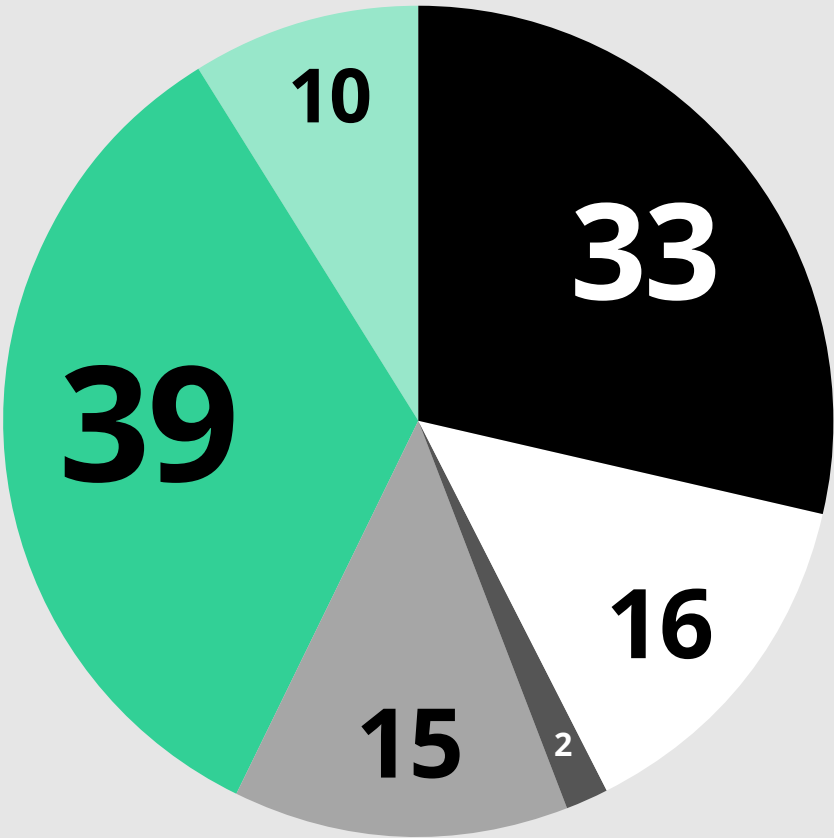
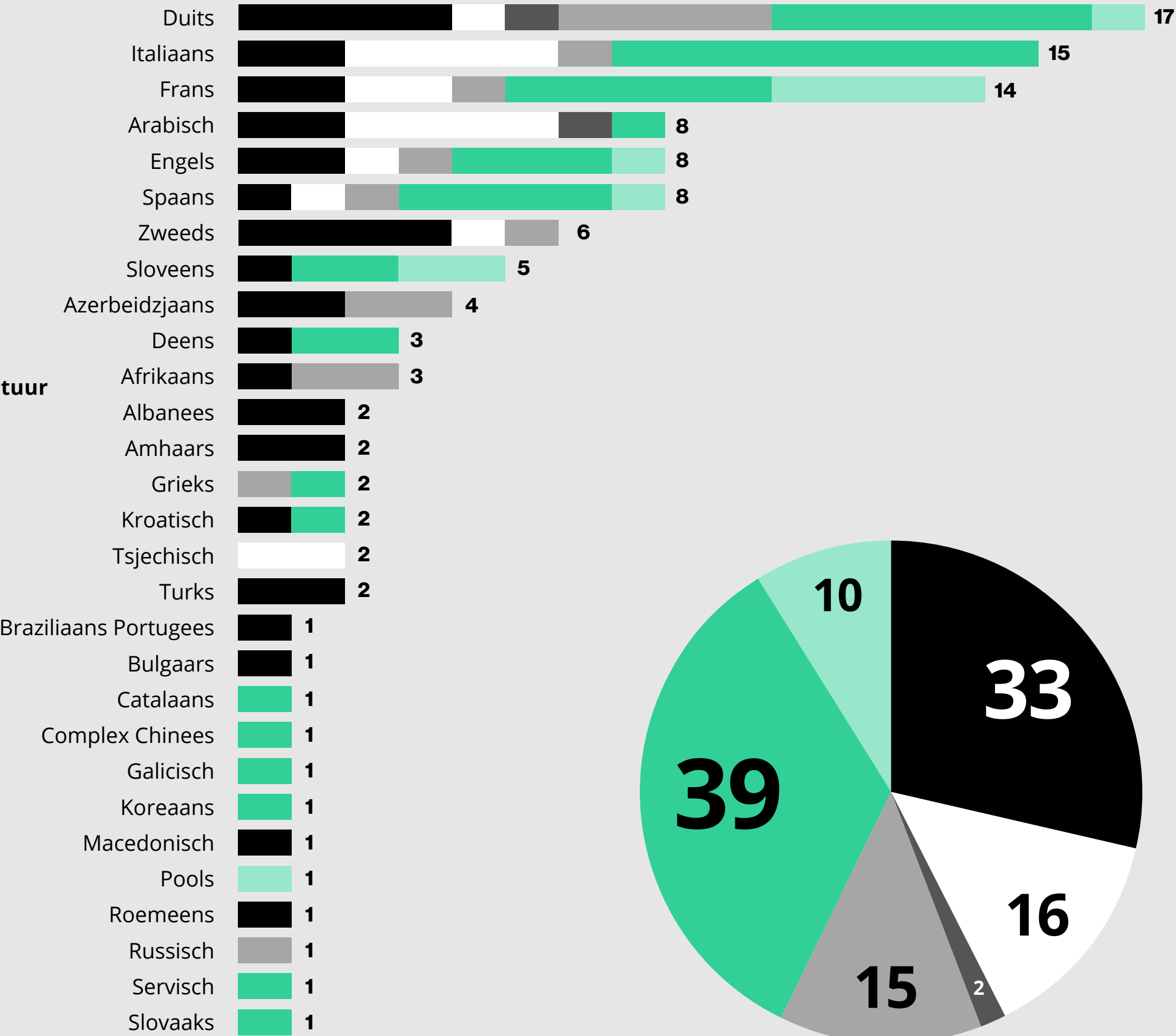
- een financiële bonus van € 250 voor uitgevers die literair vertalers op de cover vermelden;
- het vertaaltarief dat de uitgever aan de vertaler geeft, wordt niet langer naar beneden bijgesteld op basis van een controletarief;
- een verhoging van het minimumtarief van vertalingen van prentenboeken van € 150 naar € 250.

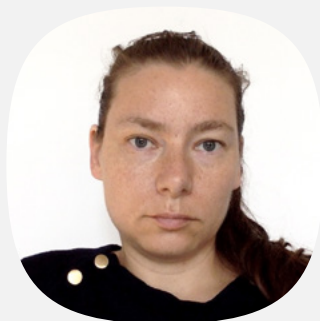
Daarnaast voerden we ook enkele vereenvoudigingen door, die de aanvraagprocedure voor buitenlandse uitgevers nog gebruiksvriendelijker maken:

- afschaffing van het maximum van vier vertalingen per uitgever van dezelfde auteur;
- afschaffing van het kortingspercentage vanaf de derde titel.

Wil je weten aan welke buitenlandse uitgevers een translation grant is toegekend in 2022? Je vindt alle toegekende translation grants in 2022 op onze website. Je kunt je zoekopdracht verfijnen op basis van het genre of een zoekterm, zoals de taal, de naam van de auteur of een woord uit de titel.

115 SUBSIDIES
VOOR VERTALINGEN
IN 29 TALEN

MIRIAM BOOLSEN VERTAALT 'DE KAPELLEKENSBAAN' IN HET DEENS

"Een klassieker waar veel mensen bang voor zijn." Zo noemt de Deense vertaalster Miriam Boolsen 'De Kapellekensbaan' (1953) van Louis Paul Boon, die ze in het Deens vertaalde met als titel 'Kapelgade'. Jensen & Dalgaard, de Deense uitgever, ontving voor de vertaling een translation grant en Miriam verbleef ook in het Vertalershuis om aan de vertaling te werken.

"Toen ik de vraag kreeg om 'De Kapellekensbaan' te vertalen, heb ik meteen toegehaakt en me erin gestort zonder te weten waar ik aan begon. Veel mensen denken dat het een zwaar en ingewikkeld boek is, maar het tegendeel is waar: het is een heel modern en levendig verhaal."

"De grootste uitdaging waren de dialectwoorden. Gelukkig heb ik een vriendin die in Antwerpen woont en die me met een heleboel termen heeft kunnen helpen. Als ik worstelde met een passage, hielp het ook om die hardop te zeggen. Dan hoor je pas hoe muzikaal de tekst is en hoeveel ritme erin zit. Ook mijn verblijf in het Vertalershuis heeft me daarbij geholpen. Ik heb daar heel lange dagen gemaakt en heel veel uitgewisseld met de andere vertalers die er verbleven."

"Ik vind het geweldig dat Jensen & Dalgaard, een kleine uitgeverij met twee medewerkers, risico's durven nemen en oudere klassiekers uit het Nederlands uitgeven. De reacties in de pers zijn ook heel lovend. Weekendadvisen, een van de belangrijkste Deense kranten, was heel enthousiast over het feit dat er ook tussen kleine talen vertaald wordt en dat zo'n Vlaamse klassieker eindelijk in het Deens beschikbaar is. Voor zulke reacties ben ik heel dankbaar."

Meer weten over deze vertaling? Je leest [het volledige interview](#), inclusief een quote uit [Weekendadvisen](#), op de website van Literatuur Vlaanderen.

INTERNATIONALE AUTEURSBEZOEKEN

57 aanvragen

51 toekenningen

50 fysieke reizen, 1 online lezing

25 landen

€ 37.142 toegekend

Literatuur Vlaanderen ondersteunt buitenlandse organisatoren die een podium bieden aan Vlaamse auteurs of illustratoren met een recente vertaling. Met een travel grant wil Literatuur Vlaanderen bijdragen aan de promotie van het vertaalde werk in het land waar het verschijnt, maar ook auteurs en illustratoren uit Vlaanderen de kans geven hun internationale netwerk uit te breiden.

Wil je weten welke auteurs en illustratoren in 2022 met een travel grant naar het buitenland reisden of een internationale lezing gaven? Je vindt alle toegekende travel grants in 2022 op onze website. Je kunt je zoekopdracht verfijnen op basis van het genre of een zoekterm, zoals de naam van de auteur of een land.

WAT ONS RAAKT

Diego Rodriguez biedt ondersteuning bij internationale promotie en projecten. In 2022 werd hij geraakt door 'Bleekwater' van Joris Mertens.

22 raakte ik dankzij de organisatie van onze eerste publishers tour voor strips vertrouwd met alles wat er gaande is in de stripwereld vandaag. Het was alsof ik ook een deelnemer van de tour was: een hele wereld ging voor mij open dankzij de fantastische presentaties van de auteurs. 'Bleekwater' is de eerste strip die ik ooit gelezen heb. Het begon als een praktisch gegeven: ik zou het boek proberen te pitchen aan stripuitgevers op de Guadalajara Book Fair, maar voor ik het wist, sleepte het verhaal me mee en verdwaalde ik in het regenachtige, altijd grijze maar steeds glorieuze Brussel dat Joris tekende. Aan regendagen geen gebrek hier, en dus ook geen gebrek aan kansen om aan dit prachtige verhaal en mijn stad herinnerd te worden."

51 TRAVEL GRANTS
WAARVAN 1 VIRTUEEL EN
DE REST OP LOCATIE

VLAAMSE AUTEURS IN ZUID-AFRIKA

Begin oktober 2022 vond in het Zuid-Afrikaanse Bloemfontein het Vrystaat Kunstefees plaats. Met ondersteuning van de Taalunie wordt onder andere De Schrijver's-werf gehouden, een laboratorium waarin Nederlandstalige schrijvers, dichters en theatermakers samen nieuw werk maken. Zo zetten ze het Nederlands en de Nederlandstalige literatuur wereldwijd op de kaart.

Drie Vlaamse auteurs namen aan dat programma deel, met name Sien Volders, Hans Depelchin en Kristien Hemmerechts. Hun bezoek was duidelijk een meerwaarde, zo blijkt uit hun reacties.

**Sien
Volders**

“Het was een wonderlijke ervaring, op elke mogelijke manier.

**Kristien
Hemmerechts**

“Ik heb workshops gegeven en deelgenomen aan workshops die door anderen werden gegeven, waardoor er een erg boeiende en inspirerende uitwisseling ontstond. Zo heb ik contacten kunnen leggen waardoor de toneelproductie ‘De vrouw die de honden eten gaf’ (in een regie van Julie Van den Berghe en gebaseerd op mijn gelijknamige roman) meer dan hoogstwaarschijnlijk zal worden geprogrammeerd op het festival in Kaapstad eind april 2023. Mooi, niet?

**Hans
Depelchin**

“Een onvergetelijke reis, die een aantal mooie, veelbelovende projecten heeft opgeleverd, en evenveel fijne vriendschappen.

PROJECTSUBSIDIE VOOR DE VERTALING VAN EEN THEATERTEKST UIT HET NEDERLANDS

4 aanvragen

4 toekenningen

€ 6.325 toegekend

Een projectsubsidie voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands geeft auteurs de kans om een tekst integraal te laten vertalen in een andere taal. Literatuur Vlaanderen helpt bij het vinden van een geaccrediteerde vertaler en leidt de vertaling in goede banen.

De toegekende subsidie gebruikt Literatuur Vlaanderen om de vertaler te vergoeden. Met de vertaling kunnen de auteur, de vertaler én Literatuur Vlaanderen de tekst promoten bij buitenlandse uitgevers, gezelschappen, agentschappen of mediatoren. Het ultieme doel is dat de tekst opgevoerd en/of uitgegeven wordt.

De regeling werd in 2022 voor de derde keer georganiseerd en wierp in die tijd al enkele vruchten af. Een aantal vertalingen die in 2020 en 2021 met een projectsubsidie werden gemaakt, vonden ondertussen hun weg naar een lezing of publicatie. De Duitse versie van ‘Mise en place’ van Cie. Barbarie speelde in de herfst van 2022 in Duitsland en de Spaanse vertaling

van ‘Salam’ van Fikry El Azzouzi werd inmiddels gepubliceerd door de Argentijnse uitgeverij Alción. In november ging de Engelse vertaling van ‘The Wetsuitman’ van Freek Mariën in première bij het Britse gezelschap Foreign Affairs in Londen.

Wil je weten welke teksten dankzij deze subsidie-regeling vertaald werden in 2022? Je vindt alle toegekende projectsubsidies voor de vertaling van een theatertekst uit het Nederlands in 2022 op onze website.

... en meer

RESIDENTIES

Het ontbreekt auteurs al wel eens aan de nodige tijd en ruimte om een boek in alle rust af te maken. Samen met het internationaal literatuurhuis Passa Porta ontwikkelde Literatuur Vlaanderen daarom een beleid voor Vlaamse auteurs die op residentie gaan in binnen- en buitenland. Behalve een inspirerende werkplek bieden die residenties meestal ook onvergetelijke ervaringen en kansen om auteurs van over de hele wereld te ontmoeten.

Deze auteurs genoten in 2022 van een buitenlandse residentie:

- **Els Beerten** en **Sylvie Marie** in Norwich;
- **Lotte Dodion** in Tokio;
- **Wim Peumans** in Maastricht;
- **Sulaiman Addonia** in Parijs;
- **Peter Holvoet-Hanssen** en **Noëlla Elpers** in Italië;
- **Jessa Wildemeersch** en **Erik Spinoy** in Rome;
- **Hans Depelchin** in Berlijn;
- **Fikry El Azzouzi** in Zuid-Afrika.

De residenties van deze auteurs werden uitgesteld naar 2023:

- **Judith Vanistendael** in Noorwegen;
- **Max Greyson** in Amsterdam.

INTERNATIONALE GASTSCHRIJVERS

€ 1.871

De Taalunie geeft afdelingen Nederlands als vreemde taal in het primair, secundair en hoger onderwijs buiten het Nederlandse taalgebied de kans om een Nederlandse of Vlaamse gastschrijver te ontvangen. Ze doet dat in samenwerking met Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds.

De regeling bestaat uit twee delen:

- ‘Schrijver in de klas’ voor een fysiek schrijversbezoek;
- ‘Schrijver op je scherm’ voor een online bezoek.

De Taalunie draagt de kosten voor het honorarium van de auteur (€ 500 per week); de reiskosten van de gastschrijver of de kosten voor online facilitering kan de organisator bij Literatuur Vlaanderen of het Nederlands Letterenfonds aanvragen. De organisator zorgt voor geschikte huisvesting of draagt, voor een online bezoek, de rest van de eventuele kosten. Literatuur Vlaanderen ondersteunde in 2022 drie projecten via deze regeling:

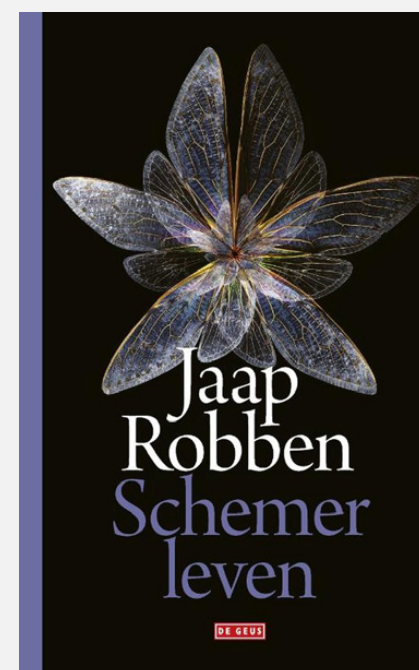
- **Rashif El Kaoui** was te gast bij University of Sheffield;
- **Carmien Michels** reisde naar Università degli Studi di Napoli l’Orientale;
- **Rachida Lamrabet** was ook te gast in de Università degli Studi di Napoli l’Orientale.

WAT ONS RAAKT

Lien Devos promoot jeugdliteratuur en strips in het buitenland. In 2022 werd ze geraakt door ‘**Schemerleven**’ van Jaap Robben, uitgegeven door De Geus in 2022.

“Alleen Jaap Robben kan 'rummikuppen' als een werkwoord gebruiken in een ernstige zin. ‘Schemerleven’ is een opdoffer van een boek, maar zo vol tederheid. En zo bijzonder mooi.”

“We hadden gerummikupt en ik veegde alle cijfersteentjes bij elkaar.”

INTERNATIONALE BEZOEKEN

€ 41.108,26

Festival de la Bande Dessinée d'Angoulême

Na de annulering van het stripfestival van Angoulême in 2021 kon de editie van 2022 opnieuw doorgaan, weliswaar niet in januari zoals anders, maar in maart. Van 17 tot 20 maart 2022 zakte de halve stripwereld af naar het stoffige Franse stadje voor een van de eerste grote evenementen in de boekensector na de zoveelste besmettingsgolf. Twee dagen voor de aanvang van het festival schafte Frankrijk de algemene mondmaskerplicht af, waardoor het voor veel mensen even wennen was en het niet mag verbazen dat velen terugkeerden met een covidbesmetting. Collega Lien vond het geweldig om veel mensen terug te zien en om na alle digitale meetings opnieuw echte boeken te kunnen gebruiken in promotiegesprekken. Heerlijk om de reactie van uitgevers weer van hun gezicht te kunnen aflezen wanneer ze door een pareltje bladeren.

Bologna Children's Book Fair

De jaarlijkse hoogmis voor de internationale kinderboekenwereld kon na twee coronajaren eindelijk weer de deuren openen van 21 tot 24 maart 2022. Ondanks de strenge maatregelen in Italië was het

duidelijk dat veel uitgevers, auteurs en illustratoren deze editie niet wilden missen: de afsprakenschema's van Lien en Elise stonden snel vol. Met uitgevers die niet konden of wilden reizen, planden we digitale afspraken. Dat is niet zo fijn als een live afspraak, maar wel handig om de banden te onderhouden. Op de beurs was het minder druk dan de voorbije jaren, maar ondanks alle crisissen (de oorlog in Oekraïne, de papierschaarste en jawel, nog altijd corona) was de nieuwsgierigheid naar nieuwe titels uit Vlaanderen groot. De vele geplande én spontane ontmoetingen, het enthousiasme bij uitgevers wanneer ze zelf nieuwe boeken kunnen ontdekken en erin kunnen bladeren: daarom blijven bezoeken aan beurzen broodnodig en schenken ze veel voldoening.

London Book Fair

Ook de London Book Fair vond weer plaats in het ondertussen vertrouwde Olympia van 5 tot 7 april 2022. Literatuur Vlaanderen was met vier medewerkers aanwezig in het rechtencentrum voor afspraken met buitenlandse uitgevers aan hun tafeltjes en nieuwe contacten op de beursvloer. De beurs draaide nog niet echt op volle kracht, met zo'n 15.000 professionele bezoekers. Maar de aanwezige uitgevers waren erg enthousiast, zowel over het feit dat er weer live ontmoetingen mogelijk waren als over de voorgestelde titels uit Vlaanderen.

Frankfurter Buchmesse

Van 19 tot 23 oktober 2022 was het als vanouds over de koppen lopen tijdens de Frankfurter Buchmesse, nog steeds de belangrijkste professionele boekenbeurs ter wereld. De agenda's stonden vol afspraken en het was voor de medewerkers van het internationale team van Literatuur Vlaanderen een blij weerzien met uitgevers van over de hele wereld. Wat opviel in de gesprekken waren de steeds terugkerende bezorgdheden over de groeiende transport- en productiekosten en het wereldwijde papiertekort. Toch konden we veel uitgevers opnieuw overtuigen met een mooie selectie van nieuwe Vlaamse titels. Daarnaast sloten de collega's van het Europese project Every Story Matters op de Buchmesse hun campagne af met een mooie en goed bijgewoonde presentatie op de beurs. Ten slotte vonden er in Frankfurt ook gesprekken plaats met tal van Duitse uitgevers, literatuurhuizen en andere organisaties over het aankomende gastlandschap van Nederland en Vlaanderen op de Leipziger Buchmesse van 2024. In 2023 zullen Literatuur Vlaanderen en het Nederlandse Letterenfonds dan ook met een gezamenlijke stand naar de Frankfurter Buchmesse trekken.

Praag

Literatuur Vlaanderen ging in op de uitnodiging van de Frankfurter Buchmesse om deel te nemen aan German Stories/European Stories van 9 tot 12 juni

2022. Dat programma biedt kleinere Europese talen de mogelijkheid om aan te sluiten bij de collectieve Duitse stand die de Buchmesse op verschillende buitenlandse vakbeurzen opstelt. De Buchmesse verzorgt tegen een schappelijke vergoeding logistieke steun bij de verzending van de boeken, biedt plaats aan een werkruimte en boekenplanken op de collectieve stand en introduceert de deelnemers in haar netwerk. Literatuur Vlaanderen besloot van de boekenbeurs van Praag een testcase te maken om het programma te leren kennen. Zo konden we contacten leggen op de beurs en avondlijke netwerkmomenten en deelnemen aan een debat over vertaalprogramma's en financieringsmogelijkheden. Het programma van de Frankfurter Buchmesse werd op die manier een ideale manier om minder bekend terrein te verkennen.

Guadalajara

Voor het eerst sinds 2016 bezochten we – van 17 tot 23 oktober 2022 – opnieuw de Feria Internacional del Libro de Guadalajara. Het bezoek van Matthias en Diego aan de hoofdstad van de Mexicaanse staat Jalisco past in het nakende Europese gastlandschap op de editie in 2023. Literatuur Vlaanderen en twintig andere literatuurfondsen uit heel Europa nemen daaraan deel. De beurs lijkt erg op de Frankfurter Buchmesse, met dat verschil dat ze een veel groter publiek evenement in de stad is. Ze slaagt erin om

lezers en boekenliefhebbers uit heel Mexico dichterbij auteurs en cultuurfiguren uit de Spaanstalige wereld te brengen. Dat stond vruchtbare uitwisselingen met Spaanstalige uitgevers gelukkig niet in de weg en de voorstelling van de nieuwste strips, non-fictietitels, proza en kinder- en jeugdboeken uit Vlaanderen konden op veel belangstelling rekenen. We kregen ook zicht op de planning van het Europese gastlandschap in 2023 tijdens een bijeenkomst met de curatoren van het project.

Barcelona

In het kader van kennisuitwisseling en ervaringsuitwisseling in het Europese netwerk van literatuurfondsen (ENLIT) werd Literatuur Vlaanderen uitgenodigd door het Catalaanse Institut Ramon Llull voor een bezoek aan hun Fellowship Tour Fiction & Youth Literature van 12 tot en met 16 september 2022 in Barcelona. In zo'n fellowship komen buitenlandse uitgevers van de hele wereld bijeen om de cultuur en literatuur van een regio te ontdekken, in de hoop om zo nieuwe vertalingen te stimuleren en uitwisselingen op te zetten tussen lokale en internationale spelers op de boekenmarkt. Ook Literatuur Vlaanderen organiseert twee uitgeversbezoeken – wij noemen het publishers tours – per jaar, en benutte het bezoek ook om ideeën op te doen voor onze eigen aanpak.

Riga

Op uitnodiging van de Letse Uitgeversfederatie en met steun van Aldus, het Europese netwerk van boekenbeurzen, nam Literatuur Vlaanderen op 4 november 2022 deel aan een symposium in Riga over de circulatie van literatuur in Europa. Het evenement was het sluitstuk van een Europees rapport over meertaligheid en literair vertalen. Experts uit de verschillende lidstaten beschrijven interessante praktijkvoorbeelden en aanbevelingen voor een sterkere vertaalsector en de rol die overheidsfinanciering kan spelen in de verspreiding van vertaalde boeken in Europa. Naast de mogelijkheid om het vertaalbeleid van Literatuur Vlaanderen voor te stellen, bood het symposium in Riga een waardevolle gelegenheid om de belangrijkste aanbevelingen van het rapport te belichten en uit te wisselen met vertegenwoordigers van de Europese Commissie en de Letse, Bulgaarse, Ierse en Duitse vertaal- en boekensector.

PUBLISHERS TOURS

€ 33.944,89

Non-fictie

In september 2022 organiseerde Literatuur Vlaanderen een publishers tour voor non-fictie. Zeven buitenlandse uitgevers uit Europa en de rest van de wereld kwamen een midweek naar Antwerpen om kennis te maken met het beste dat de Vlaamse non-fictieauteurs te bieden hebben.

Deze uitgevers waren te gast: Al Arabi uit Egypte, Aufbau Verlag uit Duitsland, Wagenbach Verlag uit Duitsland, Penguin Random House uit Spanje, Nakladatelství Academia uit Tsjechië, Humensis uit Frankrijk en Yapi Kredi Publications uit Turkije. Ook Carles Navarrete Canals van Institut Ramon Llull uit Catalonië sloot aan in het kader van kennis-uitwisseling en ervaringsuitwisseling in het Europese netwerk van literatuurfondsen (ENLIT).

Het gevarieerde programma begon op maandagavond met een welkomstdiner, gevolgd door een eerste ontmoeting met auteurs in het Letterenhuis op dinsdagochtend. Drie jonge, vrouwelijke auteurs maakten grote indruk met hun persoonlijke boeken: Charlotte Van den Broeck had het over 'Waagstukken', Heleen Debruyne over 'De huisvriend' en Hind Eljadid

" I discovered a new rich and vivid publishing land, authors with a unique voice and talent, that I will present to our different editors here.

Sandrine Paccher
van Humensis

over 'Kruimeldief'. In de namiddag werd gefilosofeerd in het Antwerpse filosofiehuis Het zoekend hert, waar maar liefst zes auteurs aan het woord kwamen over uiteenlopende onderwerpen: Peter Venmans presenteerde zijn filosofisch essay 'Gastvrijheid', Ignaas Devisch deed hetzelfde met 'Vuur' en Tinneke Beeckman sloot de presentaties af met

“ It was a great week: perfectly organised, with interesting meetings (if only I could publish some of those books!), and an amazing group of publishers.

Carles Navarette Canals
van Institut Ram3n Llull

‘Machiavelli’s lef’. De controverse werd opgezocht met de presentatie van ‘Dames voor Darwin’ door Griet Vandermassen en een kort debat tussen Geert Buelens (met ‘Wat we toen al wisten’) en Maarten Boudry (over ‘Waarom de wereld niet naar de knoppen gaat’).

Op woensdag stond er een dagje Brussel op het programma met in de voormiddag een bezoek aan Passa Porta, waar opnieuw drie auteurs aan het woord kwamen en waar een bezoekje aan de boekwinkel niet kon ontbreken. Tomas Serrien ging dieper in op zijn nieuwe muziekfilosofische boek ‘Hoor’, Marc

Kregting gaf tekst en uitleg bij zijn nieuwe boek ‘De encyclopedieën van de val’ en Jürgen Pieters sloot af met ‘Een boekje troost’. Daarna vervolgden we onze weg naar het KMSK, waar Koenraad Jonckheere een rondleiding gaf naar aanleiding van zijn boek over kunstgeschiedenis: ‘Another History of Art’.

De week werd afgesloten op donderdag met een stadswandeling door Antwerpen, waar we opnieuw drie auteurs ontmoetten. Matthias M.R. Declercq ontving ons boven op het dak van het MAS om het te hebben over ‘De ontdekking van Urk’, Matthijs de

Ridder vertelde tegenover het Red Star Line Museum over ‘De eeuw van Charlie Chaplin’ en we besloten de voormiddag met een korte stadswandeling door Antwerpen onder leiding van Jan Lampo die kon putten uit zijn boeken ‘Gelukkige stad’ en ‘Barokke stad’. Daarna stond er nog een intensieve namiddag op het programma met een rechtencentrum, waarbij de buitenlandse uitgevers steeds een korte ontmoeting hadden met een uitgever uit Vlaanderen of Nederland, iets dat door beide partijen zeer gewaardeerd werd.

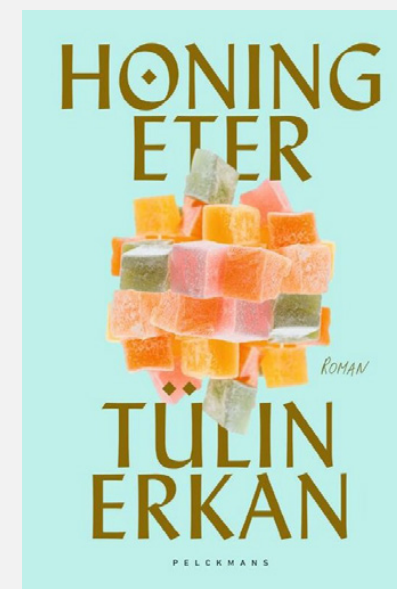
“It was interesting, insightful and inspiring.

Lena Luczak van
Wagenbach Verlag

WAT ONS RAAKT

Marieke Roels coördineert het internationaal beleid, is beleidsmedewerker proza en promoot proza in het buitenland. Ze werd in 2022 geraakt door ‘**Honingeter**’ van Tülin Erkan, uitgegeven door Pelckmans in 2022.

“Dit is een debuut zoals je dat zelden tegenkomt: rijp, poëtisch, gelaagd, af. Tülin's reflecties over taal, meertaligheid en thuiskomen wringen en passen in de theatrale en klinische setting van dit boek: de luchthaven van Istanbul Airport. Dit debuut werd dan ook terecht opgenomen op de shortlist van de Boon 2023.”

Strips

Van 16 tot 20 mei 2022 organiseerde Literatuur Vlaanderen voor het eerst een publishers tour voor strips. Tien uitgevers werden in vier dagen tijd in Antwerpen en Brussel geïntroduceerd in de bruisende Vlaamse stripwereld. Het gezelschap bestond uit Cambourakis en Môme pas mal uit Frankrijk, No Comprendo Press uit Noorwegen, Coconino uit Italië, Salamandra uit Spanje, Baobab uit Turkije, Fantagraphics uit de VS, Avant Verlag uit Duitsland en Edition Moderne uit Zwitserland. Ze ontmoetten Vlaamse en Nederlandse uitgevers en negentien stripmakers op tal van locaties.

“Extremely inspiring to meet with such great people, all the amazing talent we were exposed to, and the overall unbelievable generosity of it all.

—
Espen Holtestaul van
No Comprendo Press

Na een welkomstdiner op maandagavond startte de eerste volle dag van het programma met een bezoek aan het atelier van Ephameron (Eva Cardon) in De Studio. Daarna stelde Jeroen Janssen zijn grafisch journalistieke werk voor en konden de uitgevers een modeltekensessie van Sabien Clement en Mieke Versyp bijwonen. Een rechtencentrum in Mekanik Strip zorgde voor ontmoetingen tussen de buitenlandse gasten en Vlaamse en Nederlandse stripuitgevers. De dag werd afgesloten met drie auteurs die een bestaand literair werk als inspiratie gebruikten: Simon Spruyt, Maarten Vande Wiele en Céline Hudréaux. Belgische frietjes mochten natuurlijk niet ontbreken als avondeten.

Een vroege ochtend op woensdag: de trein naar Brussel wachtte, waar in de Knalgele Kubus in het Marc Sleenmuseum jong talent Miel Vandepitte zijn werk voorstelde. Daarna stak de groep de straat over naar het Belgisch Stripcentrum voor een ontmoeting met Judith Vanistendael, van wie werk hangt in de grote tentoonstelling 'Strips uit het Louvre'. In de namiddag kwam LUCA School of Arts, thuis van de opleiding Beeldverhaal, aan bod. Docenten en ex-studenten Lukas Verstraete, Frederik Van den Stock en Bram Algoed stelden daar hun werk voor. Wauter Mannaert wachtte de groep op om daarna samen de verborgen groene kant van Brussel te ontdekken. Wist je dat er eetbare rucola groeit tussen de Brusselse stoepstenen? Wide Vercnocke en muzikant Stoomboot sloten de dag af met een bijzonder intiem tekenconcert in boekhandel Grafik.

Op donderdag startte de dag met een kopje koffie in Café Boekowksi in Antwerpen, in het gezelschap van Stedho en Brecht Vandenbroucke, die met vuur hun werk voorstelden. De namiddag viel bijna in het water door een fikse regenbui, maar uiteindelijk kon de langverwachte minigolfsessie toch doorgaan. Voor de Italiaanse en Noorse uitgever de eerste keer in hun leven: beiden enigszins schoorvoetend gestart, maar juichend aan de finish. Echt finishen deed de groep ten slotte met drie intieme interviews in de prachtige Nottebohmzaal van Ergoedbibliotheek Hendrik Conscience: ze ontmoetten er Martha Verschaffel, Enzo Smits en Ben Gijsemans.

Hi Frederik,
We are inviting a group of international publishers to Belgium. Would you like to come give a presentation about your book?

Groetjes,
Lien

“It was lovely to be introduced to all of the incredibly talented artists of Flanders, and in such a gorgeous, history-rich city as well. And to share this experience in the company of other publishers who are passionate about bringing comics into the world in their own languages is just a rare treat.

Conrad Groth van Fantagraphics

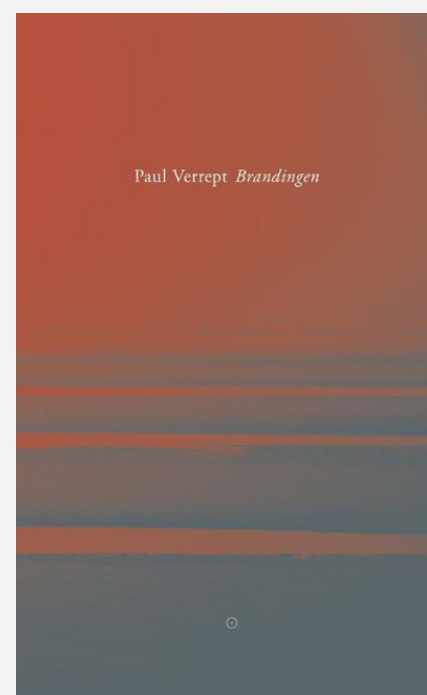
“The days were packed, but it was super interesting and I gathered many lasting impressions about the huge diversity of Flemish comic culture. And I had a blast meeting the colleagues again and getting to know new ones.

Johann Ulrich van Avant Verlag

WAT ONS RAAKT

Esther de Gries biedt ondersteuning bij internationale promotie en projecten. Ze werd in 2022 geraakt door **‘Brandingen’** van Paul Verrept, uitgegeven door Koppertnik in 2022.

“Dit is een prachtige novelle met meerdere lagen. In onderstaande quote komen de verschillende verhalen mooi samen. De hoofdpersoon voelt zich niet gezien in haar relatie, net zoals de vluchtelingen die aanspoelen op het strand niet gezien worden. Heel universele thema’s worden persoonlijk gemaakt en daardoor heel aangrijpend.”

“Soms wuif ik. Naar de zee. In de hoop dat ze weten dat iemand hen opmerkte. Dat er iemand is die hen zag. Dat er iemand is die mij ziet. Dat ook.”

INTERNATIONALE PROMOTIE

DUITSLAND

€ 8.263,56

Erlangen International Comic Salon

In het voorjaar van 2022 verscheen de door Literatuur Vlaanderen gesteunde editie van het Duitse kinderstriptijdschrift POLLE, waarvan de helft van de bijdragen door auteurs uit Vlaanderen werd gemaakt. POLLE nodigde in juni 2022 met steun van Literatuur Vlaanderen enkele van die makers uit op het Erlangen International Comic Salon. Wauter Mannaert, Helene Lespagnard, Nix en Thijs Desmet namen er deel aan een tekenwedstrijd, droegen bij aan een uitbundige striplesing, gaven een workshop en signeerden hun werk. Rond Wauter Mannaerts bijdrage was er zelfs een tentoonstelling over zijn personage Yasmina.

Duitse boekhandelstournee Lize Spit

Om de Duitse vertaling door Helga van Beuningen van Lize Spits 'Ik ben er niet' te promoten, organiseerde uitgeverij S. Fischer Verlag een lezingentournee in Duitsland. Op 3 augustus trad de auteur op tijdens de 'Literarischer Sommer' in Düsseldorf. In september ging ze op boekhandelstournee naar Literaturhaus

Frankfurt, Literaturhaus Hamburg, Literaturhaus Göttingen en Geistesblüten Berlin. Op 6 en 7 november was Lize Spit te gast tijdens het literatuurfestival globale in Bremen en Oldenburg.

Bezoeken aan uitgeverijen en literatuurorganisaties

In juni bezocht collega Marieke verschillende uitgevers en literatuurorganisaties in München, Frankfurt en Keulen. Een bezoek ter plaatse heeft het voordeel dat je de uitgeverij beter leert kennen en ook meer tijd kunt vrijmaken om Vlaamse boeken te promoten dan tijdens een half uurtje op een boekenbeurs. In het kader van het gastlandschap in Leipzig in 2024 was de zomer van 2022 een ideale timing om nog te vertalen boeken te pitchen en literatuurorganisaties te bezoeken die auteurs kunnen uitnodigen.

Deze uitgeverijen en literatuurhuizen werden bezocht:

- **in München:** Penguin Random House, Piper Verlag, Carl Hanser Verlag, dtv, Btb Luchterhand, Literaturhaus München en Droemer Knaur;
- **in Frankfurt:** Droemer Knaur Verlag, S. Fischer Verlag, Schöffling en Literaturhaus Frankfurt;
- **in Keulen:** Kiepenheuer & Witsch en Dumont.

Gastlandschap Leipziger Buchmesse

€ 25.600,35

De Leipziger Buchmesse kreeg in 2022 bijzondere aandacht in onze promotiewerking. Dat heeft alles te maken met het gastlandschap van Vlaanderen en Nederland op die boekenbeurs in 2024. De uitlopers van corona lieten zich in maart 2022 nog voelen in de voorbereiding. De Leipziger Buchmesse ging niet door zoals gebruikelijk en in de plaats werd er in de stad een alternatief literatuurprogramma georganiseerd. Zo was Johan De Boose samen met andere Nederlandse auteurs te gast in het Literaturhaus Leipzig.

Samen met onze collega's van het Nederlands Letterenfonds lag de nadruk van onze activiteiten in 2022 op de verdieping en vergroting van ons gezamenlijk literair netwerk in Duitsland, met als doelstelling de creatie van nieuwe Duitse vertalingen en podiumkansen voor Nederlandstalige auteurs.

In mei 2022 organiseerden we in Berlijn een presentatie van nog niet vertaalde Nederlandstalige literatuur. Zes vertalers Nederlands-Duits presenteren hun favoriete, nog niet vertaalde boeken voor een publiek van zestien Duitse uitgevers. Onder andere het familiegeheim van 'De huisvriend' van Heleen De Bruyne, de schreeuw naar nestwarmte in 'Pluto' van Lara Taveirne, en het relaas van het

orthodoxe vissersdorp in 'De ontdekking van Urk' van Matthias M.R. Declercq werden enthousiast voorgesteld en onthaald.

In juni 2022 nodigden we dan weer twaalf Duitse literaire programmatoren uit voor een meerdaagse fellowship in Rotterdam. Daar kregen onder andere de auteurs zelf het podium om zichzelf en hun in het Duits vertaalde werk voor te stellen. Gaea Schoeters, Pieter Gaudesaboos, Lize Spit en Anneleen Van Offel maakten indruk op de aanwezige Duitse literaire organisatoren.

De werkgroep rond het gastlandschap werd daarnaast ook versterkt met twee curatoren. Margot Dijkgraaf en Bettina Baltschev zullen het literaire programma op en rond de Leipziger Buchmesse coördineren. Ook de visuele inkleiding en het ontwerp van onze beursstand zal een mooi Vlaams-Nederlands verhaal worden: ontwerpbureau De Ronners ontwierp de visuele identiteit van het gastlandschap en het Vlaamse architectenbureau Babini-Geysen zal de scenografie van de beursstand in 2023 en 2024 op zich nemen.

Samen met de Vlaamse Vertegenwoordiging in Berlijn werden in 2022 verschillende contacten gelegd met Duitse culturele spelers, onder andere met tjt Dresden en het festival euro-scene Leipzig. Zo proberen we het gastlandschap als vliegwiel te gebruiken om ook andere Vlaamse kunstdisciplines in de kijker te zetten in Duitsland.

Tot slot, in 2022 kregen twintig auteurs een Duitstalig vervolg van één of meerdere boeken met een translation grant. Hun werk staat nu al of binnenkort in de Duitse boekhandel te blinken: Bart Van Loo, Bram Dehouck, Charlotte Van den Broeck, David Van Reybrouck, Gaea Schoeters, Jan Van Der Veken, Johan De Boose, Judith Van Istendael, Leo Timmers, Lize Spit, Maud Van Hauwaert, Peter Terrin, Stefan Hertmans, Sulaiman Addonia, Thaïs Vanderheyden, Toon Horsten, Wauter Mannaert, Willem, Mathilde Masters en Louize Perdieu.

VERENIGD KONINKRIJK EN IERLAND

€ 20.842,79

Flip Through Flanders

We bereidden in 2022 Flip Through Flanders voor, een project dat van 2023 tot en met 2025 zal lopen. De campagne wil Vlaamse literatuur zichtbaar(der) maken in het Verenigd Koninkrijk en Ierland.

Literatuur Vlaanderen werkt daarvoor samen met het agentschap Modern Culture (Martin Colthorpe en Rachel Toogood). Dat agentschap is diep geworteld in het Britse literaire landschap en heeft een groot netwerk bij literaire en andere culturele festivals. In het project zullen niet alleen auteurs en illustratoren

op Britse en Ierse podia verschijnen, maar zal er ook gewerkt worden met vertaalworkshops, residenties en theatervoorstellingen.

FRANKRIJK

€ 1.496,52

Ontmoetingen met uitgevers in Parijs

In juni 2022 namen twee collega's van Literatuur Vlaanderen deel aan een B2B event in Parijs, georganiseerd door de Nederlandse ambassade in Parijs en het Nederlands Letterenfonds. Vlaamse en Nederlandse uitgevers kregen de kans om een dag lang Franse uitgevers te overtuigen van beloftevolle en nieuwe Nederlandstalige literatuur. Onze directeur Paul Hermans bracht intussen een werkbezoek aan de Vlaamse Vertegenwoordiging in Parijs.

's Avonds was iedereen te gast op 'Le Boekenbal', een netwerkevent georganiseerd door de Nederlandse ambassade, waar een brede vertegenwoordiging aanwezig was van de Franse uitgeverswereld. Bart Van Loo was die avond te gast en wist het publiek te begeistern in een fijn literair gesprek met Ilja Leonard Pfeijffer over hun auteurschap.

THEATERPROMOTIE

€ 25.566,50

Shakespeare is Dead

In 2022 vond de eerste editie van Shakespeare is Dead plaats in Leuven, het allereerste internationale festival in het Nederlandse taalgebied dat focust op toneelschrijfkunst. Organisator is het nieuwstedelijk. Shakespeare is dead wil de hedendaagse Nederlandstalige toneelauteur in de schijnwerper zetten bij het eigen Nederlandstalige publiek en in de internationale context, maar ook een ontmoetingsplaats zijn voor werk uit andere talen en culturen.

Samen met het Fonds Podiumkunsten, Kunstenpunt en Literatuur Vlaanderen zette het nieuwstedelijk ook een internationaal bezoekersprogramma op. We nodigden internationale professionele bezoekers uit verschillende Europese landen uit voor het festival en stelden een programma op maat samen met *staged readings* van nieuwe Vlaamse en Nederlandse teksten. De bezoekers konden ook deelnemen aan de paneldiscussies en de voorstellingen.

We presenteerden teksten van Michael Bijnens, BOG. collectie, Nico Boon, Anna Carlier, De Hoe, Stijn Devillé, Dounia Mahammed en Freek Mariën. De geselecteerde fragmenten werden in het Frans, Engels

en Duits vertaald voor de internationale bezoekers, die ze live mee konden lezen tijdens de *staged readings*.

We mochten in Leuven deze gasten ontvangen:

- David Neukirch, Theaterstückverlag Korn-Wimmer (Duitsland);
- Aktina Stakhati, Between the Seas Mediterranean Performance Lab / 1927 art space (Griekenland);
- Emile Lansman, Lansman Editeur / Emile&Cie (België/Frankrijk);
- Thomas Wegler, Drei Masken Verlag (Duitsland);
- Sandra Schüddekopf, uni-T Graz (Oostenrijk);
- Maria Leitgab, uni-T Graz (Oostenrijk);
- Juliane Aixner, uni-T Graz/DramatikerInnenfestival Graz (Oostenrijk);
- Anna Eble, Europäisches Laboratorium (Duitsland);
- David McKay, vertaler (Verenigd Koninkrijk).

Rheinland-Pfälzische TheaterTage Mainz

Literatuur Vlaanderen en Kunstenpunt vaardigden een auteur af naar de Rheinland-Pfälzische Theatertage in Staatstheater Mainz, van 13 tot 19 maart 2022. Na een open call werd schrijfster Anouk Friedli geselecteerd. Samen met een zestal internationale auteurs uit de buurlanden nam ze deel aan de workshops van de Britse auteur Chris Thorpe. Ze ging in gesprek met andere theaterauteurs, bekeek de voorstellingen van Theatertage en kwam in contact met internationale uitgevers en dramaturgen.

READ Festival Helsinki

Via een samenwerking met het Finse festival READ verspreidden we de oproep onder Vlaamse theaterauteurs om een tekst in te sturen voor de open call van het festival. Dat koos 'The Wetsuitman' van Freek Mariën uit alle inzendingen uit. Vertaalster Mari Janatuinen maakte een vertaling en de tekst werd via een geënceneerde lezing voorgesteld op het festival in Helsinki op 28 oktober.

Ivre de Mots

Literatuur Vlaanderen werkt sinds enkele jaren samen met het Fonds Podiumkunsten en Kunstenpunt om Nederlandstalige theatertekst zichtbaar(der) te maken in Frankrijk. We gingen daarvoor een partnerschap aan met de Franse organisatie Maison Antoine Vitez en leggen samen met hen een corpus aan van theaterteksten uit Nederland en Vlaanderen in Franse vertaling die we onder de aandacht willen brengen van het Franse theaterveld.

In 2022 focusten we op de opstart van een nieuwe selectie Vlaamse en Nederlandse teksten die binnen dit project kunnen worden vertaald. We gingen daarvoor in gesprek met een leescommissie van vertalers van theaterteksten waarin onder andere Mike Sens, Esther Gouarné, Christine Bais, Miriam Boolsen en Isabelle Grynberg zetelden.

Tijdens de Rencontres de la SABAM in Avignon presenteerden we de Franse vertaling van 'Rudy!' van Peter De Graef. Samen met een aantal andere teksten uit Franstalig België werden de teksten voorgesteld via lezingen van fragmenten. Zowel de auteur als de vertaler waren aanwezig voor een nagesprek.

Britse première The Wetsuitman & showcase van Vlaamse theaterteksten

© Tim Morozzo

In 2020 vertaalde David McKay 'The Wetsuitman' van Freek Mariën naar het Engels via een projectsubsidie voor een fragmentvertaling. David volgde daarvoor een workshop theatervertaling bij het Britse gezelschap Foreign Affairs. Het theatergezelschap besloot een Britse productie van de tekst op te zetten. Het stuk ging in première op woensdag 2 november

© Tim Morozzo

in Londen en werd gevolgd door een receptie aangeboden door de Vlaamse Vertegenwoordiging.

In de context van de voorstellingenreeks, organiseerden we samen met Foreign Affairs een showcase om een bredere selectie van theaterauteurs uit Vlaanderen te tonen aan een professioneel publiek. ‘Vanish Beach’ van de HOE, ‘Unisono / Platina’ van Abke Haring, ‘Sartre & de Beauvoir’ van Stefaan Van Brabandt en ‘De gemoederen’ van Freek Mariën werden via geënceneerde lezingen voorgesteld aan een publiek van ongeveer zestig theaterprofessionals in het SoHo Theatre in Londen, gevolgd door een netwerklunch. Alle auteurs waren aanwezig en gingen in debat met elkaar en het publiek.

POËZIEPROMOTIE

€ 10.127,31

Poetry International Archive

Poetry International Archive is een website van Poetry International waarop dichters uit Vlaanderen met Engelse vertalingen aan een internationaal publiek worden voorgesteld. Poetry International ondergaat een grondige herstructurering en een van de doorgevoerde besparingen is dat ze Poetry International Archive niet langer gaan updaten. Er wordt bekeken in welke mate Literatuur Vlaanderen nog een rol kan spelen in de verdere ontwikkeling van Poetry International.

Lyrikline.org

Lyrikline.org is een website van het Haus für Poesie waarop dichters uit Vlaanderen in eerste instantie aan een Duitstalig publiek worden voorgesteld. De organisatoren hebben de website inmiddels ook opengesteld voor vertalingen in alle talen, waardoor ze ook een breder internationaal publiek bereiken. Je hoort de dichters op deze website in hun moedertaal gedichten voorlezen. De jaarlijkse meeting van de redacteurs vond plaats tijdens het Poesie Festival Berlin. Eind 2022 werd gestart met de voorbereiding van een publicatie van en over dichter Paul Demets.

Trimaran

Trimaran is een duurzaam uitwisselingsproject tussen dichters uit Duitsland, Nederland en Vlaanderen die duo's vormen en een samenwerkingsproces aangaan. De resultaten van die samenwerking worden gepubliceerd in een magazine, 'Trimaran', dat in een manteldeel ook aandacht besteedt aan trends in elkaars poëtisch systeem. In 2022 nam Peter Verhelst deel aan dit project en vormde een duo met Ulrike Draesner. 'Trimaran #4' zal verschijnen ter gelegenheid van de Leipziger Buchmesse 2023.

WAT ONS RAAKT

Matthias Dillen is projectcoördinator Leipzig en beleidsmedewerker lerend netwerk & innovatie. Hij werd in 2022 geraakt door '**Het monstermeer**' van Leo Timmers, uitgegeven door Querido in 2022.

"In 2022 nam ik tijdelijk de promotionele taken van Elise over en verdiepte ik me in de wonderlijke wereld van de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur en illustraties. 'Het monstermeer' van Leo Timmers is een grappig, hartverwarmend en van prachtig gedetailleerde illustraties voorzien kinderboek. Het lag thuis elke avond op de stapel

voor te lezen boeken bij de kinderen. Zij konden uiteraard niet wachten op de één meter grote pagina waarop Erik de eend de wonderlijke onderwaterwereld induikt. Een boek om te koesteren!"

© Caroline Lessire

FLIRT FLAMAND

€ 34.309,56

In 2022 werd voor de vierde keer geflirt tussen Nederlandstalige en Franstalige auteurs en lezers. Ook die editie moest het zonder fysieke Foire du Livre de Bruxelles stellen als gevolg van corona. In 2021 ontstond er een grote en actieve online community dankzij een online programma met elf grensoverschrijdende literaire ontmoetingen, een digitaal theaterstuk #THOMIZE, een chatbot die je literaire soulmate zoekt, en een huwelijk tussen de literaire hoofdrolspelers Lize Spit en Thomas Gunzig. In 2022 hielden we die community levendig met 'Ik Poëzie Je Graag/Je Te Poème', een tweetalige poëziewedstrijd,

waarbij de eerste en de laatste zin door het literaire koppel werden geschreven. De lancering gebeurde symbolisch op 21 maart 2022, World Poetry Day.

Met internationaal literatuurhuis Passa Porta, creatieve partner Shtick en het marketingbureau Reputations dompelden we op budgetvriendelijke wijze de bestaande Flirt Flamand community onder in enkele weken literatuur- en taalplezier. We schreven allerlei literaire wedstrijdplatformen en educatiecentra aan, werkten samen met de Poëziekrant van het Gentse Poëziecentrum, en trachtten ook zo veel mogelijk dichters en slam poets te bereiken uit de database van auteurslezingen.be. Zo groeide de community en deelnemers deelden massaal hun creaties op Instagram, Facebook of met een gepersonaliseerde raamposter. Uiteindelijk vulden meer dan 700 Belgen, waarvan één derde uit Franstalig gebied, de witruimte tussen de twee opgegeven dichtregels.

Eind mei ging de driekoppige jury – Patrick Peeters van Literatuur Vlaanderen, Marie Noble van Foire du Livre de Bruxelles en Piet Joostens van internationaal literatuurhuis Passa Porta – samen aan het lezen. Ze maakten een shortlist van tien gedichten. Op het slotfeest in Passa Porta Bookshop droegen de vijf Nederlandstalige en vijf Franstalige dichters die de shortlist haalden hun werk voor, ingeleid en afgesloten door Thomas Gunzig, die telkens de vaste

dichtregels citeerde. Lize Spit verontschuldigde zich wegens een internationale promotietour. Alle tien geselecteerden ontvingen als dank hun gedicht in twee talen met een kader errond.

Mooier kon eigenlijk niet: de tweetalige Céline Delattre uit Kortrijk won met 'Encre marine' ('Marineblauwe inkt'). Het winnende gedicht, gekozen door Lize Spit en Thomas Gunzig, werd vertaald naar de andere landstaal door literair vertaler Isabelle Bambust én gepubliceerd in het zomernummer van Poëziekrant 2022. Delattre ging naar huis met een brede glimlach, nieuwe moed om verder te schrijven en een uniek dekbed met haar gedicht in twee talen erop gedrukt. De winnende dichteres kon ook genieten van een overnachting in de Passa Porta schrijversstudio.

IK POËZIE JE GRAAG
JE TE POÈME

ALTIJD WELKOM

Samen met sterke partners denkt Literatuur Vlaanderen voortdurend na over wat het boekenvak nodig heeft en hoe daaraan kan worden gewerkt. In dit hoofdstuk lees je meer over belangrijke partners van Literatuur Vlaanderen en over de netwerken waarvan ze deel uitmaakt. Zo kom je meer te weten over de Boon, de literatuurprijs waarvan Literatuur Vlaanderen het secretariaat beheert en die in 2022 voor het eerst werd uitgereikt.

Netwerken

BOEKENOVERLEG

€ 2.944,74

Literatuur Vlaanderen coördineert het BoekenOverleg: dé gesprekspartner van de politieke wereld voor thema's die met boeken en literatuur te maken hebben. Het platform behartigt de gezamenlijke belangen van de boeken- en letterensector, met respect voor de diversiteit en de autonomie van alle spelers die in het BoekenOverleg vertegenwoordigd zijn. Dankzij die unieke samenwerking heeft de sector al veel kunnen realiseren.

In 2022 vergaderde het platform tien keer met Jos Geysels als voorzitter. Eind 2022 gaf hij zijn mandaat op en tijdens de laatste vergadering van 2022 werd er een nieuwe voorzitter gestemd: Willem Bongers-Dek, algemeen directeur van deBuren en voormalig voorzitter van het Overleg Literaire Organisatoren (OLO).

Deze thema's kwamen aan bod tijdens het BoekenOverleg van 2022:

- opvolging van acties uit het relanceplan dat in 2020 gelanceerd werd, met onder andere:
 - de realisatie van de eerste campagnes uit de generieke boekencampagne door Boekhandels Vlaanderen met #zomerlezen en #schenkeenboek;
 - de opstart van de eerste projecten van de campagne Vrienden voor het Lezen: samen voor een Leesoffensief;
 - de eerste prijsuitreiking en het tweede inzendjaar voor de Boon voor fictie en non-fictie en de Boon voor kinder- en jeugdliteratuur;
- boekenbeurzen in Vlaanderen;
- representatieve aanwezigheid van uitgevers in het BoekenOverleg;
- evaluatie van de gereguleerde boekenprijs;
- de aanwezigheid van e-boeken in de bibliotheek;
- het nieuwe kunstwerkkattest ter vervanging van het kunstenaarsstatuut;
- het cureren van een boekenpakket voor de Vlaamse ministers voor het zomerreces;

- een webinar over grensoverschrijdend gedrag in de literaire sector;
- het lerend netwerk voor diversiteit en inclusie;
- de conclusies van het onderzoek ‘Ongelijk maar eerlijk: deel twee’ naar vergoedingen voor literaire makers;
- terugkoppeling met de politieke fracties en het kabinet van de minister van Cultuur;
- driemaandelijks overleg met de VRT over activiteiten die met letteren te maken hebben.

WAT ONS RAAKT

Lore Piers is beleidsmedewerker literaire tijdschriften, digitalisering en onderzoek, en ze ondersteunt het BoekenOverleg en literaire projecten & organisaties. Ze werd in 2022 geraakt door **‘Simone de Beauvoir. Een leven’** van Kate Kirkpatrick, vertaald uit het Engels door Karl van Klaveren, Indra Nathoe & Michel Meynen en uitgegeven door Uitgeverij Ten Have in 2021.

“Ik vond het ongelooflijk interessant om in deze biografie voorbij de clichés en bestaande denkbelden van Simone de Beauvoir te kunnen kijken. Het boek schetst een beeld van een complexe vrouw met complexe ideeën. De quote komt uit haar vroege dagboeken (nog voor ze Sartre ontmoette) en blijft als thema terugkomen in haar werk. Het is iets waar ik vandaag ook nog mee bezig ben: hoe zorg ik voor anderen (en dus ook hoe zorg ik voor goed werk bij Literatuur Vlaanderen), maar hoe blijf ik daarin ook voor mezelf zorgen? Dat is ook een thema in onze sessies over grensoverschrijdend gedrag dat me na aan het hart ligt.”

“Wat nodig was, was volgens haar ‘balans’: een evenwicht waarbij mensen zichzelf geven zonder hun zelfbewustzijn te vernietigen om anderen te dienen. Ze wilde een leven waarin ze zichzelf kon geven zonder zelfverlies.”

DE BOON

€ 190.000 subsidie aan de vzw

€ 3.822,39 extra investering van Literatuur Vlaanderen

Literatuur Vlaanderen verzorgt het secretariaat van de Boon, de Vlaamse literatuurprijs die in 2022 voor het eerst werd uitgereikt.

Op 24 maart 2022 maakten de vakjury's van de Boon de winnaars van de eerste editie bekend. Beide laureaten – één voor kinder- en jeugdliteratuur en één voor fictie en non-fictie – ontvingen € 50.000 en een op maat gemaakte ring. De prijsuitreiking vond plaats in Cultuurcentrum De Grote Post in Oostende.

De jury voor fictie en non-fictie koos 'Mijn lieve gunsteling' (Atlas Contact) van Marieke Lucas Rijneveld als winnaar. 'Een zee van liefde' (Lannoo) van Pieter Gaudesaboos kwam als favoriet van de jury voor kinder- en jeugdliteratuur uit de bus.

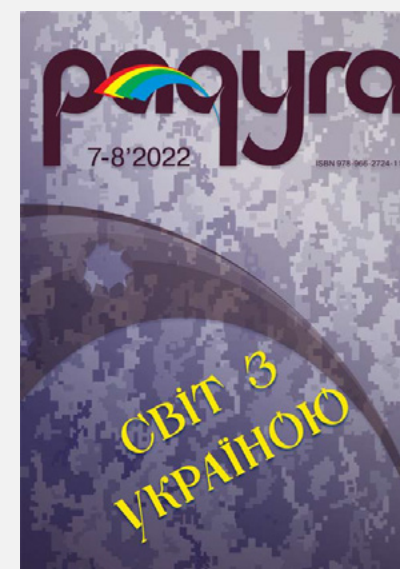
Er werd massaal gestemd voor de publieksprijs van de Boon. Mediapartners VRT en De Standaard ontvingen in totaal meer dan 10.000 stemmen. Het publiek volgde het oordeel van de vakjury over de hele lijn en bekroonde opnieuw Pieter Gaudesaboos – met bijna de helft van de stemmen – en Marieke Lucas Rijneveld. Beide winnaars ontvingen daarvoor elk nog eens € 5.000.

WAT ONS RAAKT

Patrick Peeters is beleidsmedewerker poëzie en non-fictie en hij promoot beide genres ook in het buitenland. Hij werd in 2022 geraakt door '**Raduga**', geschreven door diverse dichters uit Vlaanderen en Anastasiya Andreeva.

“In 2022 maakte het Oekraïens literair tijdschrift Raduga, dat ondanks de oorlog blijft verschijnen, een special met dichters uit Vlaanderen. De dichters werden geselecteerd en vertaald door Anastasiya Andreeva. Het is hartverwarmend hoe het project van Anastasiya Andreeva gesteund werd door alle dichters met wie ze contact heeft opgenomen. De vertaler zag af van haar vertaalhonorarium, de dichters van hun rechten, waardoor de volledige steun die we toekenden naar het Oekraïense tijdschrift kon gaan.”

Pieter Gaudesaboos:

“Ik maak andere, hoekige boeken, en dat is mijn sterkte”

Wat betekent het om de Boon te winnen? Dat vroegen we aan Pieter Gaudesaboos. “Het voelde als een carrièreprijs. Maar ik zie het ook als een bekroning voor mijn uitgeverij, Lannoo, die van bij het begin in mij en mijn werk heeft geloofd.”

Je won de Boon voor kinder- en jeugdliteratuur én de publieksprijs. Speelt dat een grote rol in het succesverhaal van ‘Een zee van liefde’?

“Voor een groot stuk wel. ‘Een zee van liefde’ kwam uit in september 2021, en deed het niet slecht, maar ook niet fantastisch. Toen bekend werd dat het op de shortlist van de Boon stond, en daarna met de prijsuitreiking, kwam alles in een stroomversnelling terecht.

Onderschat ook de factor geluk niet. Zet andere mensen in de jury van de Boon, en ze kiezen een andere winnaar. Of er komt tegelijk met jouw boek een prachtige youngadultroman uit, en je maakt ineens al veel minder kans. Dat dacht ik toen ik de shortlist van de Boon 2023 zag.

Dat een prijs sowieso zorgt voor meer verkoop en vertalingen, klopt niet. Voor ‘Linus’, bijvoorbeeld, kreeg ik – samen met Mieke Versyp en Sabien Clement – een Gouden Uil in 2008. Dat was een donker, zwaarder boek, en eigenlijk had de prijs geen effect op de verkoop. ‘Een zee van liefde’ is een warm verhaal met vrolijke tekeningen. Het kwam op een goed moment uit, denk ik: mensen willen hun ellende graag even vergeten.”

“ ‘Een zee van liefde’ is een warm verhaal met vrolijke tekeningen. Het kwam op een goed moment uit, denk ik: mensen willen hun ellende graag even vergeten.

Heb je met ‘Een zee van liefde’ dan eindelijk die bestseller gemaakt?

“Ik ga elk jaar naar de internationale kinderboekenbeurs in Bologna, waar ik veel inspiratie opdoe, net als veel collega’s. De laatste keer waren we samen aan het wandelen tussen het immense aanbod aan prentenboeken, en zeiden we lachend ‘dat we misschien ook eens glinsterboeken met unicorns’ moesten maken, om eens echt een bestseller te hebben.

En dat is zo bijzonder aan ‘Een zee van liefde’: dat is – zoals al mijn boeken – eigenzinnig, met een hoek af. Terwijl ik vroeger soms dacht dat het wellicht meer zou lonen als ik meer mainstream zou werken, zie ik het succes van dit boek als een bevestiging dat ik goed bezig ben. Ik maak andere, hoekige boeken, en dat is mijn sterkte. Achteraf gezien kan ik dus zeggen: op zoek gaan naar je eigenheid, werkt.

‘Een zee van liefde’ spreekt ook een breed publiek aan. Veel mensen kopen het als geboortecadeau, terwijl ik het eigenlijk bedoeld heb voor 6- tot 7-jarigen. Maar ook volwassenen schenken het elkaar, en ik hoor dat het in rusthuizen wordt voorgelezen. Zelfs als ik het

© Bob Van Mol

verhaal aan kleuters vertel tijdens mijn workshops, werkt het. Ik denk dat dat komt omdat het eigenlijk een volwassen verhaal is, maar met een visuele uitwerking die kinderen aanspreekt. Een goed boek zit voor mij op de middellijn tussen commercieel interessant en eigenzinnig. Met ‘Een zee van liefde’ zit ik volgens mij recht op die lijn, en daarom werkt het zo goed.”

Al je boeken zijn uitgegeven bij Lannoo, ook al een liefdesverhaal, zo lijkt het. Hoe is het allemaal begonnen?

“Ik ben afgestudeerd als grafisch vormgever in 2002, tijdens de hoogdagen van De Eenhoorn. Iedereen die artistieke boeken wilde uitgeven, klopte bij hen aan.

© Bob Van Mol

“Dankzij de werkbeurzen heb ik al die jaren lang kunnen werken aan al mijn boeken, en kon ik experimenteren, fouten maken, en daaruit leren.”

Maar tegelijk was Lannoo op zoek naar een eigen stem, en was dat de plek waar alles kon en alles mocht. Zij waren op zoek naar meer experimentele projecten, en dat kwam voor mij op het juiste moment.

Ik had ‘Roodlapje’ klaar, een beeldexperiment, dat voortkwam uit mijn opleiding als vormgever en fotograaf. In die tijd bracht Lannoo de associatieve fotoboekjes van Katy Couprie en Antonin Louchard uit. Ik vond die heel mooi, daarom zocht ik contact op met uitgeefster Sofie Van Sande, die ik al wel een beetje

kende. Ze vroeg me om mijn manuscript te komen afgeven in het station van Gent Sint-Pieters, vanwaar ze elke ochtend naar het werk treinde. Voor dag en dauw stond ik daar, doodsbenauwd. Ze stapte met mijn envelop de trein op, en dan was het bang afwachten. Maar niet lang, want ’s avonds kreeg ik al een bericht: ‘We gaan het doen’. Terwijl ik dacht weken te moeten wachten op een antwoord. Maar ze was dus meteen enthousiast, net als een collega én haar baas, die het die dag nog op haar bureau zag liggen.”

Sofie is nog altijd jouw uitgeefster. Zou jouw carrière zonder haar er anders uitzien?

“Soms hoor je wel ‘dat het niet goed is om bij één uitgeverij te zitten’. Maar eigenlijk voel ik me daar nog altijd heel goed bij. Ik maak één boek per jaar, samen met Sofie, in alle vriendschap en vertrouwen. Ik kom vaak met heel zotte ideeën, heb boeken kunnen maken in de vorm van een petit-beurre, met gaten in, in een kist ... Ze zegt nooit meteen nee, zal altijd eerst onderzoeken of het haalbaar is. Het lijkt mij heel moeilijk om met een andere uitgever dan Sofie een boek te maken. Natuurlijk is ze niet mijn beste vriend. Vaak staan we ook in een onderhandelingspositie tegenover elkaar, maar altijd met heel veel humor.

Maar ook de steun van Literatuur Vlaanderen heeft mijn carrière mee bepaald. Dankzij de werkbeurzen heb ik al die jaren lang kunnen werken aan al mijn boeken, en kon ik experimenteren, fouten maken, en daaruit leren.”

LEREND NETWERK

€ 26.158,28 waarvan € 12.218 voor onderzoek

In 2022 ging Literatuur Vlaanderen aan de slag met de plannen voor een lerend netwerk rond inclusie, die in 2021 werden voorgelegd aan het BoekenOverleg. Voor de opstart van het netwerk deden we een beroep op marketing- en communicatiebureau Reputations als strategische partner. Dat bureau bracht specifieke noden, vragen en opportuniteiten in kaart via onderzoek naar inclusie in de boekensector. Het ondersteunde ons bij het stellen van prioriteiten in het beleid en het vertalen van de onderzoeksresultaten naar themawerkgroepen, die er vervolgens concreet mee aan de slag gaan in 2023.

Tijd voor actie

Het BoekenOverleg lanceerde op 1 april 2019 een charter voor een inclusieve boekensector. Meer dan 200 organisaties en individuen ondertekenden het al en engageerden zich zo om actief en duurzaam te werken aan inclusie in de Vlaamse letterensector. Want elk verhaal telt, zowel voor wie leest als voor wie op een podium staat of verhalen schrijft.

Maar nu is het tijd voor actie. Met het lerend netwerk willen het BoekenOverleg en Literatuur Vlaanderen een stap verder gaan door professionals uit de

letterensector die bezig zijn met inclusie bij elkaar te brengen. Op die manier willen we een duurzame en constructieve dialoog op gang brengen en kennisdeling en verbinding stimuleren. In het lerend netwerk zullen we bestaande noden én expertises in kaart brengen, zodat we er samen op kunnen inspelen.

Verbeterpunten

In het voorjaar van 2022 organiseerde Reputations focusgesprekken met 60 mensen uit het letterenveld: van auteurs, leidinggevendenden uit het literaire middenveld en uitgevers tot studenten, leerkrachten en socioculturele spelers. De gesprekken gingen in grote lijnen over drie thema's: etniciteit, genderidentiteit en seksuele oriëntatie, en fysieke beperking en neurodiversiteit.

Uit de gesprekken kwamen heel wat verbeterpunten naar voren, die gebundeld werden in een onderzoeksrapport. Samen met een toegewijde groep binnen en buiten het boekenvak gaan we hiermee in 2023 aan de slag. Het lerend netwerk zal op die manier steeds meer vorm krijgen en het BoekenOverleg en Literatuur Vlaanderen adviseren hoe ze toegangs-drempels kunnen wegwerken.

OVERLEG LITERAIRE ORGANISATOREN

Het Overleg Literaire Organisatoren (OLO) verenigt de ruim 180 literaire organisaties en organisatoren in heel Vlaanderen: van grote instellingen tot individuele curatoren. Het OLO behartigt de belangen van die spelers en brengt hen samen tijdens inspiratiedagen. In 2022 kwam het OLO vier keer samen bij deBuren.

Onder andere de volgende punten stonden op de agenda:

- het vervolgtraject rond ‘Ongelijk maar eerlijk’;
- de gevolgen van de inflatie voor de literaire sector;
- het opstellen van een nieuwe procedure voor het voorzittersoverleg van OLO;
- het voorstel van een nieuw reglement voor literaire organisaties en literaire projecten;
- het overleg met VRT (o.a. Lang zullen we lezen);
- de terugkoppeling van onderwerpen uit het BoekenOverleg (o.a. meldpunt grensoverschrijdend gedrag en de vervolgstappen van het lerend netwerk).

FOLIO

€ 13.000

Het tijdschriftenplatform Folio kreeg in 2022 opnieuw € 13.000 van Literatuur Vlaanderen. Van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt Folio € 37.000, wat de totale subsidie op € 50.000 per jaar brengt.

Literatuur Vlaanderen en het departement Cultuur, Jeugd en Media verlengden de beheersovereenkomst met Folio tot en met 2022, met als belangrijkste opdrachten:

- intern en extern netwerken en uitwisseling stimuleren;
- gemeenschappelijke communicatie en promotie voeren;
- fysieke en online distributie van de tijdschriften behartigen;
- zakelijke en administratieve diensten samenbrengen;
- een geïntegreerde website voor tijdschriften uitbouwen.

Folio diende in 2022 een nieuw meerjarenplan in dat door Literatuur Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap positief werd onthaald.

INTERNATIONALE NETWERKEN

€ 4.004,07

ENLIT

Literatuur Vlaanderen is lid van het European Network for Literary Translation (ENLIT), dat ze mee hielp oprichten in 2016. Het netwerk bestaat uit 28 organisaties uit 24 landen en regio's. Samen streven zij ernaar om de verschillende literaire stemmen binnen en buiten de grenzen van Europa toegankelijk te maken voor een internationaal publiek.

De meeste leden van het ENLIT-netwerk investeren in ondersteuningsprogramma's voor vertalingen om hun literatuur internationaal meer zichtbaarheid te geven. Leden die geen ondersteuningsprogramma's voor vertalingen hebben, werken samen met andere subsidieprogramma's en hulpmiddelen om de verspreiding van vertaalde literatuur te bevorderen.

In 2022 vonden twee fysieke vergaderingen plaats, in Barcelona (mei) en Frankfurt (oktober), naast enkele (digitale) werkgroepsessies rond de thema's 'grants' en 'book fairs'. Die werkgroepen werden in 2022 opgestart met de bedoeling om goede praktijken met elkaar te delen. Literatuur Vlaanderen neemt aan beide werkgroepen deel.

Enkele andere thema's die besproken werden, waren het gastlandschap van de Europese Unie op de Guadalajara Book Fair in 2023 en hoe de zichtbaarheid van 'kleinere' talen gepresenteerd kan worden, de toetreding van het Oekraïense Boek Instituut en de steunmaatregelen die andere leden kunnen nemen, en de online zichtbaarheid van ENLIT en haar leden (opmaak logo en doorverwijspagina).

RECIT

Literatuur Vlaanderen is lid van het Réseau Européen des Centres Internationaux de Traducteurs littéraires (RECIT), een netwerk van Europese literaire vertaalcentra die residenties voor vertalers aanbieden en openbare evenementen organiseren om schrijvers, vertalers en publiek samen te brengen. Met steun van Creative Europe voeren ze momenteel het project Translation in Motion uit. Het doel is om de internationale mobiliteit en professionele ontwikkeling van literair vertalers te ondersteunen die in en uit de talen van de Westelijke Balkan vertalen, evenals het netwerken en het uitbreiden van vertaalresidentiecentra.

Twee medewerkers van Literatuur Vlaanderen namen deel aan de jaarlijkse algemene vergadering, die in 2022 plaatsvond in de kantoren van een nieuw lid van het netwerk: het Trinity Centre for Literary and Cultural Translation in Dublin, Ierland. Op de agenda

stonden een update over Translation in Motion, de toekomstplannen van alle leden, relevante nationale en internationale ontwikkelingen op het vlak van vertaalbeleid (met bijzondere aandacht voor de situatie in Hongarije) en het intern beheer van RECIT.

Poëzietafel

De poëzietafel is een overlegorgaan waarin partners uit Nederland en Vlaanderen elkaar ontmoeten om agendapunten te bespreken die raken aan de toestand van de poëzie en de organisatie van de Poëzieweek in het bijzonder.

De vergaderingen in 2022 hadden voornamelijk betrekking op de voortzetting van de Poëzieweek in 2023, nu CPNB die week niet langer organiseert. CPNB geeft wel nog aandacht aan poëzie in haar overige promotiecampagnes. De organisatorische fakkel werd volledig overgenomen door Poëziecentrum in Vlaanderen en Awater in Nederland, maar die laatste organisatie stuit op haar grenzen. Zij zullen een aanvraag indienen bij het Nederlands Letterenfonds.

WAT ONS RAAKT

Lien Heselmans ondersteunt team Vlaanderen voor auteurslezingen, non-fictie en theater. Ze werd in 2022 geraakt door **'Helden van HTISA'**, geschreven door Klas 3EA (beroepsklas elektriciteit) van het Hoger Technisch Instituut Sint-Antonius in Gent.

“In 2022 coördineerde Literatuur Vlaanderen een traject waarbij twintig auteurs op residentie gingen in een secundaire school. Wouter Bulckaert was één van de auteurs, die in onze nieuwsbrief een mooie inkijk gaf in zijn ervaringen in het HTISA in Gent. In zijn verslag zie je de jongeren groeien: tieners die het schrijven van verhalen aan zich lieten voorbijgaan, omdat ze het saai vonden of omdat ze altijd hadden geloofd dat dit niet voor

hen was weggelegd. Aan het einde schrijft de groep zelf een verhalenbundel. De manier waarop de leerlingen ontdekten dat ook hún verhaal telt, heeft me oprecht ontroerd. Als lid van team auteurslezingen ben ik ook erg trots dat de waardevolle impact van auteursontmoetingen zo mooi naar voren komt in deze auteursresidenties.”

Samenwerking

NEDERLANDS LETTERENFONDS

Het Nederlands Letterenfonds is een van de belangrijkste strategische en inhoudelijke partners van Literatuur Vlaanderen. We werken graag en veel samen en stemmen onze werking en beleid waar mogelijk op elkaar af. Vooral voor de presentatie van Nederlandstalige literatuur in het buitenland is de samenwerking intensief.

In 2021 tekenden Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds een contract met de Leipziger Buchmesse. De Nederlandstalige literatuur zal gastland zijn op de beurs in 2024. In 2022 liep de samenwerking daarvoor onverminderd door.

Daarnaast was er in september 2022 een overleg in Amsterdam met de buitenlandmedewerkers van Literatuur Vlaanderen en het Nederlands Letterenfonds. We wisselden informatie uit over subsidiereglementen, komende projecten, beurzen, kalenders en hoe om te gaan met de promotie van Nederlandse auteurs die in Vlaanderen wonen en omgekeerd.

TAALUNIE

In 2018 sloten de Taalunie, het Nederlands Letterenfonds, Literatuur Vlaanderen en het Fonds Podiumkunsten een samenwerkingsovereenkomst af voor literaire prijzen en literair grensverkeer. De samenwerking heeft als doel om enkele beleidsdoelstellingen van de Taalunie op het gebied van de Nederlandstalige cultuur in het taalgebied te realiseren. Eind maart 2022 werd met alle partijen een nieuwe overeenkomst afgesloten die loopt tot eind 2024.

Toneelschrijfprijs 2022

In 2022 werd de Toneelschrijfprijs uitgereikt op een feestelijke middag in de Balie tijdens het Theaterfestival in Amsterdam. Het Fonds Podiumkunsten en het Nederlands Letterenfonds organiseerden deze editie met steun van de Taalunie, Sabam for Culture, het Lira Fonds en deAuteurs.

Omdat de prijs in 2021 niet werd georganiseerd door de coronamaatregelen, kwamen in 2022 alle teksten

in aanmerking die in het kalenderjaar 2021 én 2022 in première waren gegaan. De jury bestond uit recensent Els Van Steenberghe, dramaturg Karim Ameer en schrijver en theatermaker Maxine Palit de Jongh.

Ze nomineerden deze teksten:

- ‘Trojan Wars’ van Peer Wittenbols;
- ‘Rosa.’ Van Koen Boesman;
- ‘TAL.’ Van het collectief BOG.;
- ‘Het waarom beantwoord’ van Mathieu Wijdevan en Raoul de Jong.

Die laatste tekst werd ook de winnaar, maar de jury loofde de vier genomineerde teksten omdat ze “een grote bekommernis voor onze wereld combineren met een pen die poëtisch excelleert, speels is en met veel virtuositeit een glasheldere stem geeft aan wie niet gehoord werd en/of wordt”. De Toneelschrijfprijs 2022 was goed voor € 10.000. De drie andere genomineerden ontvingen elk € 1.000.

Samen met de Toneelschrijfprijs werd ook de Vertaalprijs uitgereikt, een initiatief van het Fonds Podiumkunsten en Literatuur Vlaanderen. In 2022 ging die naar de jeugdtheatertekst ‘Trojan Wars’ van Peer Wittenbols. Zijn stuk krijgt een Franse vertaling en wordt in 2023 in samenwerking met deAuteurs onder de aandacht gebracht in Frankrijk. De winnaar van de vorige Vertaalprijs, ‘De Poolse Bruid’ van

Jibbe Willems, werd in juli voorgesteld via een geënceneerde lezing van een fragment van het stuk tijdens het Festival d'Avignon.

In 2023 organiseert Literatuur Vlaanderen de Toneelschrijfprijs opnieuw. De uitreiking vindt dan plaats op het TheaterFestival in Brussel.

Internationalisering van het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur

Samen met andere partners zoals culturele organisaties, scholen, universiteiten en diplomatieke posten van Vlaanderen en Nederland nam Literatuur Vlaanderen deel aan een intensieve denkoefening van de Taalunie over de internationalisering van het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur. Literatuur Vlaanderen engageerde zich om de doelstellingen die uit die brainstorm voortkwamen na te streven:

- versterking van de afdelingen Nederlands buiten het Nederlandse taalgebied (Nederlands als Vreemde Taal – NVT) door ondersteuning voor cultuur binnen en buiten het curriculum;
- proactieve samenwerking tussen de Nederlandse en Vlaamse cultuurpartners en de Taalunie ter versterking van de positie van de Nederlandse taal en de Nederlandstalige cultuur binnen en buiten het Nederlandse taalgebied;
- wereldwijde presentatie Nederlandstalige cultuur.

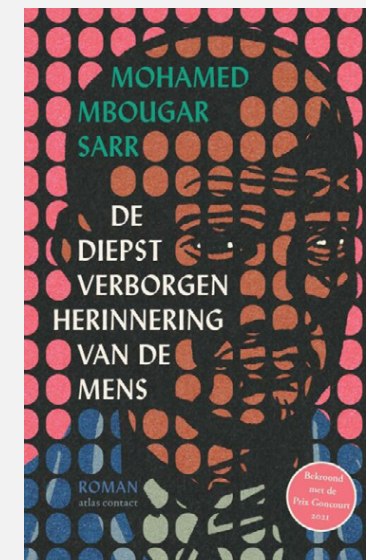
Een van de pilootprojecten die de Taalunie opstartte, vond plaats op de dag van de internationale neerlandistiek eind augustus 2022 in Nijmegen. Literatuur Vlaanderen nam deel aan een informatiemarkt die als doel had lokale spelers in contact te brengen met een internationaal publiek. Dat zijn veelal professoren die soms ook zelf vertalen en ambassadeurs zijn van de Nederlandstalige literatuur op de universiteit in hun eigen land én daarbuiten.

WAT ONS RAAKT

Arman Erdil is beleidsmedewerker literaire projecten en organisaties, grensverkeer, strips en de Boon. Hij werd in 2022 geraakt door **'De diepst verborgen herinnering van de mens'** van Mohamed Mbougar Sarr, uitgegeven door Atlas Contact in 2022.

“Eind 2022 raakte ik in de ban van Sarrs koortsachtige roman. Ik kan me niet herinneren dat ik eerder zo snel verliefd werd op een boek. Sarr neemt je mee op een mythische reis die je via Parijs en Amsterdam naar Buenos Aires en het land van de Sérères in Senegal voert en waarin de geluiden van verschillende continenten, leef- en denkwijzen samenklinken. Aan de hand van diverse verteltradities analyseert Sarr kritisch de historische én actuele politieke tendensen in Europa en Afrika, en plaatst daarmee ook op

een verfrissende manier de Westerse literatuurtraditie en -kritiek in een nieuw perspectief. Naast de inzichten die het werk mij gaf en de buitengewoon spannende plot is dit werk bovenal een ode aan de magie van het schrijverschap en de kracht van auteurs om ons elke dag opnieuw te betoveren.”

CANON CULTUURCEL

In het schooljaar 2021-2022 reserveerde CANON Cultuurcel voor de vijfde keer op rij € 30.000 om leesbevorderende auteurslezingen voor een schoolgaand publiek mogelijk te maken. Om zoveel mogelijk scholen te kunnen bedienen, verlengde CANON Cultuurcel de overeenkomst met Literatuur Vlaanderen met vijf maanden, tot november 2022.

Deze samenwerking is een mooi voorbeeld van een geïntegreerd letterenbeleid in de praktijk. Uit de analyse van alle lezingen die worden ondersteund via auteurslezingen.be, blijkt al enkele jaren dat de meeste subsidieaanvragen worden ingediend voor auteurslezingen voor een schoolgaand publiek. En dat worden er (afgezien van twee moeilijke coronajaren) elk jaar meer. Dankzij de samenwerking met CANON Cultuurcel kan Literatuur Vlaanderen inspelen op die positieve tendens.

Literatuur Vlaanderen zette de extra middelen onder meer in voor auteurslezingen in opdracht, zoals lezingen tijdens de vormingsmomenten van CANON Cultuurcel en wedstrijden voor scholen waarbij een winnende klas een gratis auteurslezing kon winnen. Deelnemende auteurs en illustratoren ontvingen daarvoor in totaal € 7.683,41.

De resterende middelen (€ 22.316,59) werden ingezet voor de ondersteuning van de lezingen die scholen zelf organiseren via auteurslezingen.be. Tussen 1 december 2021 en 30 november 2022 (de periode van de overeenkomst) werden er 2.573 subsidies voor auteurslezingen aangevraagd, waarvan 743 aanvragen van scholen. Uiteindelijk vonden 738 schoollezingen daadwerkelijk plaats, voor een totaal subsidiebedrag van € 73.800. Vijf lezingen werden gecompenseerd door Literatuur Vlaanderen na een definitieve annulering. De betrokken auteurs ontvingen via die regeling € 100 per geannuleerde lezing.

ELK VERHAAL TELT

Lees hier alles over de projecten die Literatuur Vlaanderen organiseert en ondersteunt om iedereen de kans te geven verhalen te vertellen en te kunnen genieten van het lezen van een boek. Kom onder andere meer te weten over de residenties van auteurs in het secundair onderwijs die deel uitmaken van het Leesoffensief.

Iedereen Leest

€ 1.554.650 (€ 1.417.650 werkingssubsidie
+ € 137.000 aanvulling Boekstart)

In een geïntegreerd letterenbeleid neemt leesbevordering een cruciale positie in. Om het leesbevorderingsbeleid te stroomlijnen en een optimale samenwerking te garanderen, sloten Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen een nieuwe beheersovereenkomst af, die loopt van 2022 tot 2026. Het team van Literatuur Vlaanderen overlegt geregeld met het team van Iedereen Leest en ook de adviescommissie letteren en samenleving heeft een jaarlijks gesprek met de organisatie.

VIJF SPEERPUNTEN

2022 markeerde de start van een nieuw meerjarenplan voor Iedereen Leest. ‘Meer leesplezier, meer lezers!’ blijft daarin het uitgangspunt, maar de organisatie wil nog verder gaan en iedereen die met lezen begaan is nog beter ondersteunen. Dat uit zich in vijf speerpunten:

Groeien als lezer

Iedereen Leest zet in op leesbevordering op drie vlakken: in de breedte (mensen aan het lezen krijgen), in de diepte (van leesmotivatie naar leesverdieping) en in de lengte (levenslang lezen).

Lezen, meer dan een boek

Lezers raken niet alleen geïnspireerd via het papieren boek, maar ook via audioboeken, podcasts, vlogs, apps, BookTube en online leescommunity's. Toegankelijke en inspirerende leesomgevingen blijven daarbij erg belangrijk om lezen bij meer mensen in het vizier te krijgen.

Lezen is goed voor je

Lezen zorgt voor ontspanning en stressreductie, het stimuleert ons concentratievermogen en onze inlevings- en verbeeldingskracht. Iedereen Leest wil bibliotheken, leesbevorderaars en welzijns- en zorg instanties helpen om meer aandacht te hebben voor de rol die lezen kan spelen in het gemeenschapswelzijn.

Lezers maak je samen

Met gebundelde krachten kunnen we samen met leesbevorderaars het verschil maken. Iedereen Leest wil lokale leesbevorderingsnetwerken stimuleren en streeft de nodige afstemming na op bovenlokaal en Vlaams niveau tussen verschillende sectoren.

Samen competent

Als referentieorganisatie wil Iedereen Leest leesbevorderaars informeren en inspireren. Samen met professionals en vrijwilligers bouwt ze praktijkinzichten op. Kennis uit onderzoek is daarbij het fundament om succesvolle interventies te integreren in programma's en leertrajecten.

© Michiel Devijver

NOG NAUWER SAMENWERKEN

Heel wat organisaties vragen bij Literatuur Vlaanderen subsidie aan voor leesbevorderingsprojecten. Sinds 2020 werken we daarvoor samen met de experts van Iedereen Leest, de referentieorganisatie voor lezen en leesbevordering in Vlaanderen. Een aanvragende organisatie kan op drie momenten inhoudelijke ondersteuning ontvangen van Iedereen Leest: voor ze de aanvraag indienen, na een positieve beslissing over de aanvraag en nadat hun project is afgerond.

Een aantal weken voor de indiendatum van de leesbevorderingsprojecten van Literatuur Vlaanderen krijgen geïnteresseerde organisatoren de mogelijkheid om met medewerkers van Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest in gesprek te gaan. Organisatoren krijgen zo de kans om hun idee af te toetsen en

feedback en tips te ontvangen. In 2022 voerden we 28 gesprekken met potentiële aanvragers. Uiteindelijk dienden 12 van hen een aanvraag in. De gesprekken leveren steeds waardevolle input op.

© Michiel Devijver

Als de adviescommissie letteren en samenleving een positief advies geeft over een aanvraag, kan Iedereen Leest contact opnemen met de organisator en samen bekijken of bijkomend advies, begeleiding of inhoudelijke ondersteuning wenselijk is. Ook na afloop van een project wisselen Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen informatie uit, bijvoorbeeld om succesvolle projecten zichtbaar te maken. Zo willen we kennis delen in de brede sector en anderen inspireren.

DIT DEED IEDEREEN LEEST IN 2022

Verdere uitbreiding van het Boekstartprogramma

Eind 2022 stond de teller in Vlaanderen en Brussel op 273 Boekstartgemeenten, dat zijn er 17 meer dan het jaar ervoor. Boekstart wil ouders met jonge kinderen tot drie jaar laten genieten van boeken. Dat doen ze via boekenpakketten en het verhogen van de aandacht voor interactief voorlezen en het stimuleren van een taal- en leesklimaat in organisaties die met jonge kinderen werken.

Na twee corona-edities organiseerde Iedereen Leest in mei 2022 een vierde Boekstartdag in Vlaanderen en Brussel. Opvallend: in 2022 stelde Iedereen Leest, in samenwerking met het Vlaams Gebarentaalcentrum en Doof Vlaanderen, ook vier Boekstartpeuterverhalen in Vlaamse gebarentaal beschikbaar.

36 Lezen op School-trajecten

2022 was het tweede en laatste jaar van de Lezen op School-trajecten van Iedereen Leest. In totaal begeleidde de organisatie 24 basisscholen en 12 secundaire scholen met het (verder) bouwen aan een kwalitatieve leesomgeving. Ze sloten het tweejarige traject daarnaast af met inspirerende studiedagen, waar werd teruggeblikt op de ervaringen en vervolgstappen werden besproken.

Opvolging 16 lopende leesbevorderingsprojecten

Tijdens het afgelopen jaar konden 16 leesbevorderingsprojecten die een subsidie kregen van Literatuur Vlaanderen op ondersteuning rekenen van Iedereen Leest. De organisatie trad op als aanspreekpunt en verbinder. Als de projecten moeilijkheden ondervonden of nood hadden aan advies, konden ze bij Iedereen Leest terecht voor praktische tips en inhoudelijke steun. Zes van die projecten goot Iedereen Leest ook in een mooi praktijkvoorbeeld dat andere organisaties kan inspireren en een helder beeld geeft over wat goed en minder goed werkt. Een reporter en fotograaf woonden een deel van het project bij en gingen in gesprek met de organiserende partij, de deelnemers of de betrokken auteurs en begeleiders. Je vindt die praktijkverhalen op de website van Iedereen Leest onder [Praktijk in de kijker](#).

5 intensieve trajecten voor leesbevorderaars

Naast de Lezen op School-trajecten organiseerde Iedereen Leest in 2022 nog vier andere trajecten voor leesbevorderaars. Zo begonnen de selectielezers van de Leesjury aan het laatste leesjaar van hun driejarige traject, stapten 20 basisscholen in een traject rond interactief voorlezen (in het kader van het Leesoffensief) en stapten 10 bibliotheken in het piloot-traject Boekstart voor kleuters. Iedereen Leest sloot in

2022 ook het ProM-project af, een vierjarig traject rond meertalig opgroeien, met de lancering van een online leertraject voor bibliotheken. Via de begeleiding van die trajecten wil de organisatie mensen in de boekenwereld actief aanmoedigen en hen transformeren tot leesbevorderaars.

Nog meer inspirerende artikels en ondersteunend materiaal

Leesplezier centraal stellen, dat doet Iedereen Leest ook via haar website en andere media. Zo biedt ze een breed publiek inspiratie en handvaten om met lezen aan de slag te gaan. Een eerste voorbeeld is de jeugdspecial van de interviewreeks 'Leeswereld' in het kader van de Jeugdboekenmaand. Daarbij namen kinderen en jongeren zelf het woord en deelden ze hun boekentips en leesroutines. Het honderdste deel van de reeks, waarin bekende en minder bekende mensen vertellen wat lezen in hun leven betekent, kwam ook in 2022 online. Ondertussen staat de teller al op 120 interviews. De reeks 'In het atelier' geeft dan weer een inkijk in de werkruimte en het hoofd van illustratoren en telde in 2022 50 afleveringen.

Andere manieren waarop Iedereen Leest het voorbije jaar inspiratie bood, was via de lancering van een allereerste Leeskalender voor leerkrachten (vol lees- en leesbevorderingstips), een nieuw seizoen van de Voorleesclub in samenwerking met VRT en de introductie van de Leesjury-filmpjes op TikTok. Voor die laatste organiseerde Iedereen Leest een BookTok-workshop en deelde de organisatie tips met coördinatoren en begeleiders om de Leesjury via deze kanalen nog beter te laten aansluiten op de leefwereld van kinderen.

ELK VERHAAL TELT

Het Leesoffensief

De Vlaamse ministers van Onderwijs en Cultuur lanceerden eind 2021 samen Het Leesoffensief voor Vlaanderen, in 2022 herdoopt tot Vrienden voor het Lezen: Samen voor een Leesoffensief. De aanleiding voor die grootschalige campagne zijn de teleurstellende resultaten die Vlaanderen de voorbije jaren boekt bij internationaal vergelijkend onderzoek op het vlak van leesvaardigheid en leesmotivatie. De campagne telt meer dan 50 acties om de neerwaartse spiraal en de negatieve houding ten aanzien van lezen te doorbreken. Dat vergt een geïntegreerde aanpak waarbij een langetermijnperspectief primeert. Enkele acties zijn gestart in 2022.

ACTIES IN 2022

- Oprichting van het Leesfonds in de schoot van de KANTL. Het Leesfonds wil ervoor zorgen dat kinderen en jongeren toegang hebben tot boeken en een leven lang kunnen lezen. Daarom geeft het boekenpakketten cadeau aan mensen en organisaties die het leesvuur aanwakkeren bij kinderen en

- jongeren. Het Leesfonds roept burgers, bedrijven, verenigingen en andere organisaties op om bij te dragen aan leesbevorderingsinitiatieven door middel van donaties.
- Naast de reguliere opdracht en werking rond leesbevordering voeren Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest ook bijkomende acties uit die rechtstreeks de doelstellingen van het Leesoffensief in het onderwijsveld dienen. Literatuur Vlaanderen

startte in september 2022 met auteursresidenties in het technisch en beroepsonderwijs. Iedereen Leest ontwikkelde een piloottraject binnen het Boekstartprogramma, gericht op de eerste kleuterklas, en een tweejarig traject rond interactief voorlezen als bouwsteen voor een krachtig lees- en taalbeleid op school, met focus op de kleuterklas en eerste graad van het lager onderwijs.

AUTEURSRESIDENTIES

Een auteursresidentie is een intensief traject dat focust op zwakke en moeilijke lezers en niet-lezers. Een auteur gaat een semester lang in een middelbare school met leerlingen aan de slag rond lezen én schrijven: ze geven workshops en willen tieners zo de liefde voor lezen en schrijven bijbrengen. Eerder onderzoek toonde immers al aan dat je door te schrijven met moeilijke of niet-lezers de algemene leesvaardigheden ook versterkt. Creatief schrijven kan dus indirect leesbevorderend werken.

In het schooljaar 2022-2023 ging Literatuur Vlaanderen aan de slag met negentien auteurs en scholen en in het schooljaar 2023-2024 komen daar nog eens eenendertig trajecten bij. De auteursresidenties in scholen komen tot stand met steun van de Vlaamse Regering en er wordt nadrukkelijk ingezet op aansluiting bij de 16 sleutelcompetenties van de vernieuwde eindtermen.

Wouter Bulckaert:

‘Het derde elektriek’ schrijft een kroniek

Totaal niet geïnteresseerd in lezen

Drop twintig Vlaamse auteurs in TSO- en BSO-scholen. En laat hen in twintig sessies werken aan de lees- en schrijfvaardigheid van zwakke, moeilijke, zeg gerust niet-lezers. Die oproep van de departementen Onderwijs, Cultuur en Welzijn valt voorjaar 2022 in mijn mailbox. Ik ben een auteur met een verleden voor de klas, ik schrijf al jarenlang over onderwijs en nu over kinderopvang, en ik trek langs de Vlaamse podia met lezingen over muziek. Dat is iets voor mij, denk ik, en ik stel me kandidaat.

Wouter Bulckaert is een van de twintig schrijvers die in 2022 op auteursresidentie was in een middelbare school. Hij ging aan de slag met de leerlingen van Klas 3EA (beroepsklas elektriciteit) van het Hoger Technisch Instituut Sint-Antonius in Gent. Hieronder lees je het voorwoord van de verhalenbundel die hij samen met de jongeren tot stand bracht.

© Bob Van Mol

“Voor de klas neem ik mezelf voor om vooral niet te transformeren in de leraar die ik vroeger was. Naast mij staat immers al de leraar Nederlands, Sajjad Farhadi. Hij is het rustige ankerpunt, ik ben het ongeleide projectiel in zijn klas.

Tot zover het makkelijke deel. Het moeilijke begint als ik begin mei bij de twintig uitverkorenen behoort. En ze mij midden september als auteur dropen in 3EA: een beroepsklas in de richting elektriciteit met tien kleurrijke puberende jongens. Door mijn hoofd spookt een ambitieus project: we gaan met de klas een boek schrijven. En dat professioneel laten lay-outen

en uitgeven. Als ik dat langs mijn neus weg vertel aan pedagogisch coördinator Roselien, kijkt ze me bezorgd en sceptisch aan: “Wouter, je weet toch dat deze leerlingen totaal niet geïnteresseerd zijn in lezen, laat staan in schrijven, en dat boeken ver buiten hun comfortzone liggen?” Ja, dat weet ik. Of neen, ik weet dat ze dat zeggen. Maar wie zijn ‘ze’?

Terug naar de essentie

“100 procent anderstalig, 0 procent gemotiveerd”, grap ik tegen vrienden die ik over mijn project vertel. Een inschattingsfout, blijkt later. Ondertussen herkauw ik mijn oorspronkelijke idee om de leerlingen te laten vertellen over hun favoriete muziek, vertrekkende vanuit hun eigen leven. Dat deed ik in mijn boek ‘Vinylpraat’, dat is laagdrempelig, want iedereen luistert toch naar muziek? Jazeker, maar natuurlijk nooit zo fanatiek als ikzelf, blijkt tijdens de eerste sessies. Ik verruim daarom het concept naar mensen naar wie ze opkijken. Want we willen toch allemaal zijn zoals die bekende voorbeelden, onze grote helden? Het is de volgende denkfout.

Voor de klas neem ik mezelf voor om vooral niet te transformeren in de leraar die ik vroeger was. Naast mij staat immers al de leraar Nederlands, Sajjad Farhadi. Hij is het rustige ankerpunt, ik ben het ongeleide projectiel in zijn klas. De truken van de voor waarmee ik als verteller mijn publiek bespeel tijdens mijn voorstellingen,

mogen overigens de vuilnisbak in, merk ik al snel. Mijn leerlingen zijn daar niet van onder de indruk. Ze kijken daar dwars door. Het positieve gevolg daarvan is dat ik terugval op mijn essentie als auteur: hoe vind je het wonder in de wereld om je heen, wat doet je nadenken en omdenken, hoe zet je de inspiratie in gang, hoe krijg je die wereld vervat en verpakt in woorden die de lezer beroeren en vervoeren?

“Ze hebben iets gedaan waarvan ze verondersteld werden dat het niet aan hen besteed was. Iets wat ze hopelijk zullen meedragen als een waakvlam die hun leven kan laten ontvlammen.”

© Bob Van Mol

“Schrijven is kapot saai!”

Tijdens de eerste lessen ga ik op zoek. Het vertrouwen van de leerlingen heb ik vlug te pakken. Maar mijn woorden vliegen over hun hoofden heen. Ik heb het geluk dat Sajjad even uitvalt en klassenraden de volgende sessies uitstellen. In tien dagen tijd herdenk ik het concept. Sajjad geeft me een belangrijke tip: “Wouter, als je wilt dat je leerlingen out of the box denken, zul je eerst die box moeten vullen.” Ik hang die gouden raad in imaginaire koeien van letters boven mijn bureau. Vanaf nu worden mijn leerlingen mijn inspiratiegids. En keer ik terug naar de essentie. Ik begin bij de zin. Zowel in de betekenis van ‘basisbestanddeel van de alinea’, als in die van ‘goesting’.

Als ik de allereerste keer opwerp: “Vandaag schrijven we een verhaal”, krijg ik tien ongelovige blikken terug. “Maar mijnheer, dat kunnen wij toch niet, wij zijn geen schrijvers, dat is *kapot saai!*” Die reactie had ik voorzien. Dus geef ik aan elke leerling een blad met telkens een verschillende openingszin. “Schrijf nu de volgende zin van het verhaal, en schuif daarna het blad door.” Een half uur later hebben we tien sprankelende, hilarische verhalen, waar elke leerling aan heeft meegeschreven. En enthousiast dat ze zijn: “Schrijven is plezier!” en “schrijven is niet moeilijk”, klinkt het. Neen, in hun eentje hadden ze op dat moment geen verhaal in elkaar kunnen boksen. Maar samen, ja, dat lukt wel.

“Praten is zo leuk!”

En zo zie ik tijdens de volgende sessies de leerlingen, met hun pen tussen de tanden geklemd, volop verhalen neerpennen. Ik zorg voor ademruimte door twee keer een vol lesuur voor te lezen. “Mijnheer, het is alsof we een film bekijken.” Ja, de rapsode, de rondtrekkende verteller heeft ook bij deze TikTok-generatie niets aan kracht ingeboet. Op voorwaarde dat je vol vuur een herkenbaar verhaal vertelt dat hen raakt.

Als fotograaf Bob Van Mol van de leerlingen portretten komt maken, zie ik hen allemaal vijf centimeter groeien. Voor het eerst staan ze voor het voetlicht, voelen ze zich belangrijk en beseffen ze tegelijkertijd dat het voor echt is. En ze gaan ervoor. Sajjad trekt aan mijn mouw: of ik ook had gemerkt dat ik vooral de mondige leerlingen aan het woord laat? Ik concentreer me vanaf nu op individuele feedback. En dat zorgt voor kippenvel. Pratend bloeien die stillere leerlingen helemaal open. Alsof het de allereerste keer is dat iemand hen hun verhaal laat doen. En de stilste leerlingen dragen de mooiste, maar ook de schrijnendste verhalen. “Praten is zo leuk!” Alsof niemand hen daar tot nu toe naar gevraagd had. Dat is geen steen naar de school, nog minder naar de leraren, maar misschien zit er wel een systeemfout in ons onderwijs. Laten we eens heel goed nadenken of we op bepaalde momenten, in bepaalde groepen, in bepaalde vakken het concept van de individuele leraar voor de klas niet radicaal overboord moeten gooien.

© Bob Van Mol

“Pratend bloeien die stillere leerlingen helemaal open. Alsof het de allereerste keer is dat iemand hen hun verhaal laat doen. En de stilste leerlingen dragen de mooiste, maar ook de schrijnendste verhalen. “Praten is zo leuk!” Alsof niemand hen daar tot nu toe naar gevraagd had.

Verdiende aandacht

Misschien zit daar ook wel de meerwaarde in van dit traject. Heb ik onontgonnen schrijftalent ontdekt? Wellicht niet. Heb ik in die luttele weken de drempels voor literatuur weggehaald bij mijn leerlingen? Dat zou al te veel eer zijn. Maar op het snijpunt van onderwijs, cultuur en welzijn zijn mijn leerlingen alvast óp die eerste drempel gaan postvatten. Ze zijn een stap hoger komen te staan, groter geworden door die verdiende aandacht, en ze kunnen daardoor verder en ruimer kijken. Want ze hebben iets gedaan waarvan ze verondersteld werden dat het niet aan hen besteed was. Iets wat ze hopelijk zullen meedragen als een waakvlam die hun leven kan laten ontvlammen.

En ik vraag me af: wie heeft nu het meest bijgeleerd? Ook ik werd genadeloos met mijn eigen vooroordelen geconfronteerd. 100 procent anderstalig? Neen, wel 100 procent meertalig. Hoe kun je bij de leerlingen enthousiasme oproepen voor taal als je hun thuistalen in de verdomhoek schopt? Van een tegenstrijdig signaal gesproken. En in de zoektocht naar grote voorbeelden bleek ook: Ronaldo en Messi zijn grote namen. Maar de echte helden van deze jongeren zijn zonder uitzondering hun ouders.

© Bob Van Mol

Testament van de kindertijd

De kerels in dit boek zijn nog jong. Het grote verdriet, het ultieme verzet, de ware rebellie, die volgen nog. Abstract denken is nog niet zo makkelijk. Schrijvers worden ze wellicht nooit, zoals ik op mijn beurt nooit elektricien word. 'Helden van HTISA', de verhalenbundel die we samen maakten, bevat wellicht meer aanzetten tot een verhaal dan afgewerkte verhalen. Ik zie het daarom als een goudeerlijk testament van hun kindertijd. Tien jonge Gentenaren, zeven thuistalen, *het derde elektriek* schrijft een kroniek. Ze graven naar hun roots, vertellen verhalen uit hun familie en dromen over de toekomst. Op zoek naar sterke mensen, worden ze die zelf: jonge helden van HTISA. In een boek dat ze nooit in hun eentje hadden kunnen schrijven, maar samen dus wel.

Verschillende auteurs brachten al verslag uit van hun residentie op een secundaire school. Zo lees je op de website van Literatuur Vlaanderen ook de ervaringen van onder andere Margot Vanderstraeten, Geert Spillebeen en Ingeborg Manshoven.

© Bob Van Mol

© Bob Van Mol

WAT ONS RAAKT

Elise Vanoosthuyse promoot proza en prentenboeken in het buitenland. Ze werd in 2022 geraakt door meerdere kinderboeken die ze het afgelopen jaar promootte in het buitenland.

“Ik vind het fantastisch om te zien hoe auteurs en illustratoren ook de allerkleinsten kunnen boeien en fascineren, en hoe prentenboeken ook na tientallen keren voorlezen maar niet gaan vervelen. Illustraties waar je niet op uitgekeken raakt en waar telkens weer iets nieuws in te ontdekken valt en de kunst om met enkele zinnen tot een boeiend verhaal te komen: mijn kinderen zijn niet de enige fans in huis van het voorleesmoment!”

Every Story Matters

€ 71.214,43

Van 2019 tot en met 2022 trok Literatuur Vlaanderen een Europees project dat de creatie, beschikbaarheid en promotie van inclusieve kinderboeken in Europa stimuleert en ondersteunt. Every Story Matters – making books more inclusive – werd mee gefinancierd door het Creative Europe programma van de Europese Unie. Vijf internationale partners stonden samen met Literatuur Vlaanderen aan de wieg van die unieke samenwerking:

- Acesso Cultura (Portugal)
- Bluedar (Duitsland)
- JAKRS Slovenian Book Agency (Slovenië)
- Mediart International (Kroatië)
- ROSE stories (Nederland)

SLOTEVENEMENTEN

2022 was het laatste jaar van dit Europese project. Na enkele jaren met veel coronarestricties konden we eindelijk toewerken naar een gepast slotakkoord voor dit project.

Netwerkevenement Bologna

In maart organiseerden we een netwerkevenement op de Bologna Children's Book Fair. Aan- en verkopers van kinderboeken konden inclusieve titels uit hun catalogus pitchen of op zoek gaan naar nieuwe boeken met oog voor diversiteit. Via video's stelden we ook de verhalen van de auteurs uit het talentontwikkelingsprogramma van Every Story Matters voor.

Boekpresentatie Zagreb Book Festival

In mei was het project te gast op het Zagreb Book Festival in Kroatië. Voor het tweede jaar op rij zette het literaire festival in op inclusie in het kader van Every Story Matters. Dit jaar was Rachida Lamrabet te gast, die er ook de Kroatische vertaling van haar boek 'Vertel het iemand' presenteerde. De auteurs en illustratoren van het talentontwikkelingsprogramma reisden mee naar Zagreb en dat was hun eerste kans om elkaar in het echt te ontmoeten. Ze zaten in een panel en presenteerden hun werk. De aanwezige partners van het project hielden in Zagreb ook een partnermeeting om de laatste activiteiten van Every Story Matters voor te bereiden.

Daarnaast vond op het festival ook de boekpresentatie plaats van 'Lana's School', het boek dat de Kroatische auteur Mirna Brodanac ontwikkelde onder begeleiding van Every Story Matters. Dat boek schopte het tot het best verkopende kinderboek van het laatste kwartaal van 2022 en kreeg veel media-aandacht. Het was bovendien het eerste kinderboek met een hoofdpersonage met een beperking dat ook geschreven werd door een auteur met een beperking. Mirna ging na het Zagreb Book Festival met het boek op tour langs verschillende Kroatische scholen.

© Suzana Arslani

Pitchworkshop in Amsterdam

In september nodigden we alle auteurs en illustratoren uit het talentontwikkelingsprogramma uit in Amsterdam voor een teambuilding en een uitgebreide pitchworkshop. Ons doel: de aanstormende talenten klaarstomen voor een pitch voor een professioneel publiek op de Frankfurt Book Fair 2022.

Slotpresentatie en Kids Conference in Frankfurt

In oktober (co-)organiseerden we twee evenementen op de Frankfurt Book Fair: we hielden een slotpresentatie waarop alle betrokken auteurs hun verhaal voorstelden aan een uitgeverspubliek. De partners van het project lichtten toe hoe zij aan het project hebben bijgedragen. Daarnaast kon je Every Story Matters terugvinden op een stand op de beursvloer én als co-organisator van de eerste Frankfurt Kids Conference. Het programma van die conferentie stond helemaal in het teken van inclusie in kinderboeken en werd opgesteld in samenspraak met Every Story Matters. De beurs en Every Story Matters zijn enthousiast om ook op volgende edities samen te werken om diversiteit onder de aandacht te brengen van uitgevers.

Gepubliceerde boeken

In 2022 verscheen naast het boek van Mirna Brodanac ook nog het boek 'O duelo' van Inês Viegas Oliveira, de Portugese deelnemer aan het Every Story Matters-programma. De rechten voor het boek werden al verkocht aan een Italiaanse, Koreaanse en Braziliaanse uitgever en het boek werd voor twee expo's geselecteerd: 100 Outstanding Picturebooks (dPICTUS) en de Illustrators Exhibition op de Bologna Children's Book Fair (2023). Het boek wordt daarnaast ook gebruikt in het Portugese nationale plan voor leesbevordering. Het boek van Shamisa Debroey, 'De allerbeste uitvinding van de hele wereld', verscheen in 2021 al bij Uitgeverij Horizon. 'Mijn buurvrouw is een ninja' van Najiba Abdellaoui verschijnt in 2023 bij ROSE Stories.

WAT ONS RAAKT

Yannick Geens is beleidsmedewerker theater en coördinator van Every Story Matters en hij promoot theater en proza in het buitenland. Hij werd in 2022 geraakt door **'Het goddelijke monster'** van Tom Lanoye, uitgegeven door Prometheus in 1997.

“Een kleine 2000 kilometer en een goede dertien uur: ik wist op voorhand dat mijn voornemen om in de zomer naar Zuid-Italië te trainen pittig zou worden. De tijd vloog gelukkig razendsnel voorbij door mijn herontdekking van 'Het goddelijke monster' van Tom Lanoye. Een trilogie vol humor, spanning en taalvirtuositeit over het België van de jaren 1990. Moeilijk om er maar één iconische scène uit te kiezen, dus dan maar het begin. Een fatale jachtscène in Zuid-Frankrijk.”

“De dag dat Katrien Deschryver haar man door het hoofd schoot verliep niet vlekkeloos; ze waren net geen zeven jaar getrouwd.”

TERUGBLIK OP EVERY STORY MATTERS

LISSABON

15
workshops

In 2019 traptten we het project af in Lissabon met een conferentie met internationale sprekers. Every Story Matters organiseerde vervolgens 15 workshops voor bibliotheken in 14 verschillende Portugese steden.

228
bibliothecarissen en
leesbevorderaars

228 bibliothecarissen en leesbevorderaars volgden de training over inclusie en diversiteit in kinderboeken. De opleiding is nu een vast onderdeel geworden van het cursusaanbod van onze Portugese partner, Acesso Cultura.

We waren twee keer te gast op het Zagreb Book Festival en haalden daarmee in 2021 het Kroatische nationale nieuws.

De paneldiscussie die deel uitmaakte van het festivalprogramma werd op de nationale televisie uitgezonden.

ZAGREB

51
kinderen

In Berlijn namen 51 kinderen deel aan een workshop storytelling bij de Redi School for Digital Integration. Ze maakten miniverhalen op papier en brachten die met behulp van augmented reality tot leven.

6
auteurs en
illustratoren

We coachten zes opkomende auteurs en illustratoren in het maken van een inclusief kinderboek, boden masterclasses aan en koppelden hen aan ervaren mentoren.

BERLIJN

3
netwerkevenementen

We organiseerden drie netwerkevenementen op internationale boekenbeurzen en brachten meer dan 100 uitgevers met elkaar in contact om inclusieve kinderboektitels aan elkaar te pitchen.

+100
uitgevers

Op het platform Every Effort Matters verzamelden we meer dan 50 artikels met good practices in het Europese boekenvak. Voor de ontwikkeling van het platform gingen we met 151 mensen online in gesprek om hun noden en wensen te bevragen en het debat over inclusie in het boekenvak te openen.

+50
artikels

151
online
gesprekken

WAT ONS RAAKT

Nanne de Viet is beleidsmedewerker illustratie & kinder- en jeugdliteratuur, auteurslezingen en bijzondere literaire publicaties. Ze werd in 2022 geraakt door **'Henry'** van Jacques & Lise, uitgegeven door Pelckmans in 2020.

“Dit prentenboek is bescheiden in aantal pagina's maar groots van inhoud. Het intense kleurgebruik, de venstertjes om door te kijken en open te klappen en de zoekplaatjes maken dit boek echt tot een feest om te ontdekken. Maar wat nog meer blijft hangen is de belangrijke boodschap over mens en natuur die juist meer bekijft door de subtiële en luchtige manier waarop het in het verhaal wordt uitgewerkt. Die gelaagdheid komt prachtig samen in de illustraties die horen bij Henry's zoektocht naar ruimte om opnieuw te beginnen.

“Gelukkig is er ruimte om opnieuw te beginnen.”

De KANTL

€ 40.000

Literatuur Vlaanderen werkt samen met de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letterkunde (KANTL) voor de literaire canon. De KANTL ontplooiëde een reeks activiteiten rond de canon, maar al snel werd duidelijk dat er nood was aan meer samenhang. Tegelijk bleef de promotie van literair erfgoed ook wat onderbelicht in de werking van Literatuur Vlaanderen en Iedereen Leest. Daarom zocht de KANTL nadrukkelijk de samenwerking met beide organisaties op.

De jaarlijkse samenwerking werd in 2021 verankerd in een samenwerkingsovereenkomst voor de beleidsperiode 2021-2025. Omdat de leesbevorderende activiteiten daarin zo centraal staan, naast de ondersteuning van auteursgenootschappen, buigt ook de adviescommissie letteren en samenleving zich over de plannen van de KANTL om constructieve feedback te geven. Tijdens een jaarlijks gesprek zitten vertegenwoordigers van Literatuur Vlaanderen, Iedereen Leest, de adviescommissie en de KANTL samen om uit te wisselen en af te stemmen.

EXTRA MIDDELEN

In 2022 kreeg de KANTL een eenmalige toekenning van € 64.448 voor de uitbreiding van de educatieve activiteiten in het kader van het Leesoffensief. De KANTL zette een reeks leesbevorderende initiatieven in de steigers voor leerlingen van de tweede en derde graad secundair onderwijs, met een focus op leerlingen uit het TSO en BSO. De leerkrachten worden expliciet benaderd en ondersteund als bemiddelaars.

CANONENQUÊTE

De KANTL toonde zich in 2022 ook een actieve partner van de Canonenquête en het Canonfestival. Bij verschillende groepen in de samenleving leeft de discussie over de literaire canon immers meer dan ooit. Van mei tot juli 2022 werd een grootschalige Canonenquête afgenomen. Welke boeken doen ertoe? Hoe zou een levendige en diverse literaire canon eruit moeten zien? Zijn er misschien meerdere canons?

Deze en andere vragen werden door bijna 2.000 deelnemers beantwoord. De presentatie van het rapport vond plaats tijdens de Week van het Nederlands in oktober 2022. Daarnaast werd een menukaart ontwikkeld met een waaier aan ideeën, lessen en stellingen, boeiende sprekers en bevlogen moderatoren.

WAT ONS RAAKT

Rein Desmet biedt ondersteuning bij internationale promotie en projecten. Ze werd in 2022 geraakt door **'Kleine nachtverhalen'** van Mélanie Rutten en Kitty Crowther, uitgegeven door De Eenhoorn in 2017.

"In 2022 doken in onze woonkamer de prentenboeken op van Mélanie Rutten en Kitty Crowther, twee Franstalige illustratrices uit België die ik leerde kennen via Flirt Flamand. Met heldere kleuren en fantastische figuren vertellen beide tekenaars hun verhaal. In 'Kleine nachtverhalen' vertelt Mama Beer aan Kleine Beer drie verhaaltjes voor het slapengaan. Elk verhaal speelt zich af in een droomachtige wereld, bevolkt door bizarre figuren en wezens. Een tikkeltje eng en tegelijk heel vertrouwd en geruststellend. Als je niet kunt slapen, lees dan een steenge-dicht op de bodem van de zee, luister naar de gong en kies een ster die je naar morgen brengt."

"De lucht is helemaal donker nu. Vertrouw maar op de sterren, want zij brengen ons naar morgen."

Grensoverschrijdend gedrag

In april 2022 organiseerde Literatuur Vlaanderen in samenwerking met de Vlaamse Auteursvereniging, de Genderkamer en deBuren een webinar over grensoverschrijdend gedrag in de literaire sector. Twee psychologen van de Genderkamer, Nina Callens en Viktor Van der Veken, lichtten toe wat de term precies inhoudt en legden uit wat hun werking voor het boekenvak kon betekenen. In de afsluitende vragenronde kwamen er enkele terechte bezorgdheden, ervaringen en vragen naar boven. Dat maakte meteen duidelijk dat er een nood was aan sensibilisering, oplossingen en concrete acties.

De eerste stap is om zelf het goede voorbeeld te geven. Het team van Literatuur Vlaanderen ging in 2022 dan ook aan de slag met het thema grensoverschrijdend gedrag onder begeleiding van vertrouwenspersoon Nelle Hens. We verkenden het thema en maakten een eerste inventarisatie van de waarden en afspraken die we willen opnemen in een visietekst en gedragscode. Vervolgens werkten enkele collega's daar op voort.

In 2023 organiseren we een vervolgssessie en bekijken we of we een collega kunnen opleiden tot vertrouwenspersoon. De bedoeling is om onze opgebouwde ervaring in dat traject te delen met de rest van de boekensector om hen op weg te helpen met een beleid rond grensoverschrijdend gedrag op maat van de eigen organisatie.

COMMUNICATIE

Interne communicatie

In 2022 riep Literatuur Vlaanderen de tweemaandelijks inspiratiedag in het leven. Op zo'n dag komen alle teamleden samen op verplaatsing en wordt er tijd gemaakt om dieper in te gaan op een thema of volgen we samen een opleiding. Ook stellen de collega's aan elkaar eigen projecten en successen voor, zodat de volledige werking van Literatuur Vlaanderen voor elk teamlid zichtbaar wordt. We leren de literaire sector ook beter kennen, bijvoorbeeld door een auteurslezing of een rondleiding.

De eerste inspiratiedag vond plaats in november 2022 en startte met een auteurslezing van Esohe Weyden. Na een korte opleiding Excel wisselden enkele collega's nieuws over hun projecten uit. Tot slot nodigden we kersverse voorzitter Luc Devoldere uit voor een interview. Communicatiemedewerker Petra leidde het gesprek langs de loopbaan van Devoldere, zijn laatste publicatie 'Was alles al gezegd, nog niet door hen', de helden uit de klassieke tijd die zijn links-conservatisme vormgaven, en zijn stiekeme adoratie voor Bob Dylan.

Devoldere gaf eerst achttien jaar Latijn en Grieks aan het Sint-Barbaracollege in Gent en houdt van die tijd mooie herinneringen en de aandacht voor taalstijl over. Eerder toevallig – zijn vrouw tipte hem de vacature – kwam hij bij de lage landen, het toenmalige Ons Erfdeel, terecht als hoofdredacteur. Met ervaring als auteur bij meerdere uitgeverijen, literair vertaler Italiaans-Nederlands en een pensioen dat ruimte bood, kwam de vraag om voorzitter van Literatuur Vlaanderen te worden als geroepen.

WAT ONS RAAKT

Petra Beeckx is communicatiemedewerker en werd in 2022 geraakt door **'Alleen'** van Daniel Schreiber, vertaald uit het Duits door Jos van Kan en uitgegeven door Nieuw Amsterdam in 2022.

“Schreiber verwoordt in dit boek precies wat ik de voorbije maanden niet onder woorden kreeg: wat het betekent alleen te leven in een wereld waarin de norm van het gezin nog steeds domineert. Hij omschrijft zonder overdreven sentiment de onbehaaglijke en vaak onzichtbare eenzaamheid die daarmee gepaard gaat. Niet alleen de herkenning, maar ook de kennis-making met de vele filosofen die in het boek geciteerd worden, voelen als een geschenk. Ook de quote van Annie Ernaux uit 'De jaren', hierbij geciteerd, is hartverwarmend.”

“Naast datgene wat mensen vanzelfsprekend doen en zeggen, naast datgene wat ze worden geacht te denken, hetzij onder invloed van boeken, of van reclame-affiches in de metro, of van moppen, zijn er – op elk moment van de tijd – alle dingen

waarover de maatschappij zwijgt en niet weet dat ze dat doet, waardoor mannen of vrouwen die die dingen aanvoelen zonder ze te kunnen benoemen, tot eenzaam onbehagen zijn veroordeeld. Een stilte, die op een dag abrupt dan wel beetje bij beetje wordt doorbroken, waarna er woorden opwellen voor de dingen die eindelijk worden erkend, terwijl zich daaronder andere stiltes vormen.”

Communicatiebeleid

NIEUWSBRIEVEN

In de zomer van 2022 lanceerde Literatuur Vlaanderen een nieuwe nieuwsbrievenstrategie. We versturen niet langer één maandelijks algemene nieuwsbrief en één tweemaandelijks over auteurslezingen, maar vier thematische mailings. De frequentie blijft ongeveer hetzelfde, maar de inhoud van de nieuwsbrieven is helemaal anders: we delen nog steeds nieuws over onze organisatie en over de sector, maar vertellen vooral de verhalen van auteurs, vertalers, uitgevers en organisatoren.

Hoe steek je beleving in een auteurslezing? Wat bepaalt het succes van een boek? Welke subsidie-deadlines naderen en hoe gaat een commissie te werk? Hoe legt Literatuur Vlaanderen verbindingen tussen auteurs, vertalers, organisaties, uitgeverijen en lezers in binnen- en buitenland? Die verhalen, tips en informatie krijgen abonnees voortaan via de nieuwsbrieven van Literatuur Vlaanderen.

Abonnees kunnen een keuze maken uit deze mailings – en hun voorkeuren nadien ook onbeperkt aanpassen:

– Met open mond

- Tips & inspiratie: auteurs en organisatoren vertellen hoe ze leesplezier aanwakkeren tijdens auteurslezingen en andere literaire ontmoetingen.
- Verschijnt 12 keer per jaar
- 2443 abonnees

– Actueel

- Deadlines, kansen & sectornieuws: nieuwsbrief over subsidiedeadlines en andere ontwikkelingskansen. We vertellen ook over onze acties en zetten letterennieuws in binnen- en buitenland in de kijker.
- Verschijnt 6 keer per jaar
- 1953 abonnees

– **Succes geboekt**

- Verhalen & interviews: een boek komt tot bloei door een werkbeurs, een auteur ontvangt een literaire prijs, een publicatie steekt de taalgrens over. Verhalen van auteurs, die samen met vertalers, uitgeverijen en organisatoren floreren.
- Verschijnt 6 keer per jaar
- 886 abonnees

– **Nadruk**

- Opinie & inzicht: column van onze directeur Paul Hermans. Drie keer per jaar kruipt hij in zijn pen om de schoonheid én de aandachtspunten van het letterenveld te benadrukken.
- Verschijnt 3 keer per jaar
- 799 abonnees

De eerste resultaten zijn positief. Uit mondelinge navraag merken we dat veel van onze lezers de verhalen die we delen boeiend vinden én het appreciëren dat zij zelf of hun collega's in de verf worden gezet. Ook de cijfers tonen dat aan: 50 tot 70% van de ontvangers opent/leest de nieuwbrieven actief.

Doorheen dit jaarverslag weven we enkele verhalen die we via onze nieuwsbrieven hebben gedeeld.

Zo lees je:

- hoe onze commissievoorzitters Monica Soeting, Katelijne De Vuyst en Sara Van den Bossche naar het commissiewerk kijken;
- hoe auteurs Tom Naegels, Stefaan Van Brabandt, Tine Bergen en Betül Sefika hun talent ontwikkelen doorheen hun carrière;
- welke klassiekers literair vertalers Jos Vos, Jonathan Reeder en Miriam Boolsen in of uit het Nederlands vertaalden;
- hoe literair vertaler Maria Encheva haar bezoek aan het Vertalershuis ervaarde;
- wat het winnen van de Boon betekende voor illustrator Pieter Gaudesaboos;
- wat auteur Wouter Bulckaert onthoudt van zijn residentie in een beroepsklas elektriciteit.

VERHALEN

De vernieuwde aanpak van de mailings vormt het hart van een nieuwe communicatiestrategie, die vertrekt vanuit het principe van content marketing. Literatuur Vlaanderen staat in het midden van de sector en heeft zo toegang tot heel wat boeiende, waardevolle verhalen. Van (werk)beurs tot boek tot (boeken)beurs: in ons nieuwe plan willen we het hele proces zichtbaar maken door de verhalen erachter te vertellen, door zichtbaar te maken welke mensen er allemaal zitten achter de boeken in onze boekenkast. Daarbij willen we de ‘moeilijke’ thema’s, waar verschillende spelers in de sector andere meningen over hebben, niet ontwijken, maar net het debat openen. We zullen de verschillende spelers niet alleen informeren, maar hen ook inspireren én af en toe entertainen, om hen zo (meer) met elkaar te verbinden, het vertrouwen in Literatuur Vlaanderen te bestendigen/vergroten en ruimte te creëren voor professionaliteit.

Literatuur Vlaanderen is een overheidsorganisatie die de sector ondersteunt en die dus in de eerste plaats een communicatie met vakmensen voor ogen heeft. Onze primaire doelgroepen zijn dan ook de spelers in de sector: auteurs, vertalers, uitgevers en organisatoren. Daarnaast richt onze communicatie zich ook expliciet op de publieke opinie, de pers maar ook zeker de overheid, van wie wij onze werkingsmiddelen krijgen.

We vertrekken in het nieuwe contentmarketingplan van deze drie doelstellingen:

- We willen dat de primaire doelgroepen van Literatuur Vlaanderen (nog) **meer vertrouwen krijgen in onze organisatie**, haar zien als een partner op wie je kunt rekenen, bij wie je terecht kunt met problemen en uitdagingen.
- Bij de mensen die ons nog niet genoeg kennen, moeten we via onze communicatie **drempels weghalen**. Voor groepen die zich wellicht minder aangetrokken voelen tot onze organisatie, denk aan jonge mensen, mensen met een diverse etnische achtergrond ...
- Literatuur Vlaanderen moet zich meer **profiëren als opinieleider**. Tot nog toe zetten we vooral in op een heldere, praktische, eerder neutrale communicatie, en dat zullen we deels ook blijven doen. Maar we nemen zelden een standpunt in over prangende thema’s in de letterensector, terwijl we net veel expertise in huis hebben. Dat willen we anders aanpakken.

Een eerste stap in de uitvoering van het plan is de nieuwe nieuwsbrievenstrategie. Daarnaast krijgen de verhalen die we delen via de mailings ook een plek op de website en zal ons nieuwe huis in de toekomst een belangrijke rol krijgen in onze analoge communicatie.

SOCIALE MEDIA

Aan het nieuwe plan ging ook een analyse van onze sociale media vooraf. Uit de cijfers bleek dat het publiek dat via sociale media de weg naar onze website vindt, erg beperkt is. Aanwezigheid op sociale media blijft in de nieuwe strategie belangrijk, maar niet langer in de eerste plaats om mensen de weg te doen vinden naar onze website. We zetten sociale media voortaan in om onze drie doelstellingen te halen: van nieuwe doelgroepen bereiken via Facebook, over het vertrouwen van onze doelgroepen vergroten via LinkedIn en Instagram, tot de rol van opinieleader waarmaken via onder meer Twitter.

We startten in 2022 met twee nieuwe kanalen:

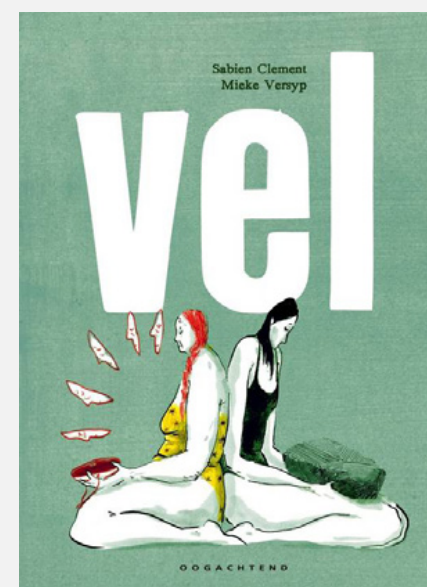
- Het Twitteraccount @Nadruk_Paul: dat bevindt zich nog in de kinderschoenen en is vooral gelinkt aan de viermaandelijke column die onze directeur in 2022 voor het eerst schreef.
- Een Instagramaccount voor Auteurslezingen: daar delen we verhalen van auteurs die lezingen geven en van de organisatoren die deze auteurs uitnodigen. Zo sturen we elke maand onze huisfotograaf Bob Van Mol op pad om een lezing of auteursresidentie in beeld te brengen. Daarnaast delen we daar ook de ervaringen en inspiratie van auteurs en organisatoren van auteurslezingen.

WAT ONS RAAKT

Els Aerts is coördinator communicatie en werd in 2022 geraakt door **'vel'** van Sabien Clement en Mieke Versyp, uitgegeven door Oogachtend in 2021.

“Veel sterkte. Goeie moed. Als iemand het moeilijk heeft en je zoekt naar woorden, kom je vaak daarop uit. Maar het is net moedig om kwetsbaar te zijn, en soms helpt het veel meer om niet sterk te mogen zijn, maar gewoon kwaad, verdrietig of moe. Die gedachte, in een heerlijk kwetsbaar boek vol beelden die aan je blijven kleven, en gemaakt door twee prachtige auteurs, dat is 'vel'. Het boek van 2022 voor mij.”

SOCIALE MEDIA

FACEBOOK

Aantal volgers
op 01/01/2022

Aantal volgers
op 01/01/2023

 Literatuur Vlaanderen
@literatuurvlaanderen

4476 **5365** ↑ +20%

 Flanders Literature
@flandersliterature

5345 **5842** ↑ +9%

 Auteurslezingen
@auteurslezingen.be

1388 **1792** ↑ +29%

INSTAGRAM

Aantal volgers
op 01/01/2022

Aantal volgers
op 01/01/2023

 Literatuur Vlaanderen
@literatuurvlaanderen

2454 **3081** ↑ +26%

 Flanders Literature
@flandersliterature

1327 **1595** ↑ +20%

 Auteurslezingen
@auteurslezingen

0 **573**

WEBSITES

Literatuur Vlaanderen beheert
drie websites:

www.literatuurvlaanderen.be

www.flandersliterature.be

www.auteurslezingen.be

LINKEDIN

Aantal volgers
op 01/01/2022

Aantal volgers
op 01/01/2023

 Literatuur Vlaanderen
@literatuurvlaanderen

818 **1583** ↑ +94%

TWITTER

 Nadruk | Paul Hermans
@nadruk_paul

NIEUWE WEBSITE AUTEURSLEZINGEN

De nood aan een nieuwe website voor auteurslezingen bereikte de afgelopen jaren een hoogtepunt. In 2013 lanceerden we onze website om auteurslezingen te ondersteunen. Stilaan liep de verouderde website tegen beperkingen aan, met frustraties tot gevolg bij aanvragers, auteurs en team auteurslezingen. Zo was het aanvraagproces heel arbeidsintensief voor team auteurslezingen, dat ongeveer 3.000 aanvragen per jaar verwerkt (en daarnaast nog een heel ander takenpakket heeft). Ook de mogelijkheden om inspiratie te delen en aantrekkelijke auteursprofielen te maken, waren erg beperkt.

Eind 2021 werd daarom een bestek verzonden naar vier websitebouwers. Twee daarvan stuurden een offerte in, waarbij de opdracht uiteindelijk via een gunningsprocedure aan digitaal bureau eps & kaas werd gegund. 2022 was een jaar vol overleg, afstemming en brainstormen over die nieuwe site voor auteurslezingen. Het team bij eps & kaas kon onze complexe wensen en eisen volgen en werkte een website uit. De nieuwe website van auteurslezingen, die in januari 2023 gelanceerd werd, is nu niet alleen een sterke contentwebsite waarin auteurs hun lezingen aantrekkelijk kunnen voorstellen. Organisatoren krijgen er ook tips en inspiratie voor een goede lezing en kunnen dankzij handige filters zoeken in het brede aanbod.

Aan de achterkant zit bovendien een systeem waarmee kortingsaanvragen voor lezingen aangevraagd, beheerd, toegekend én uitbetaald kunnen worden. Daarmee bespaart team auteurslezingen tijd op administratieve handelingen en kan het team meer focussen op de kern van haar werking: auteurs en organisatoren ondersteunen om zo veel mogelijk goede lezingen in Vlaanderen mee mogelijk te maken. Daarnaast is er nu ook ruimte om de werking rond gesubsidieerde auteurslezingen beter af te stemmen op het onderwijs, één van de acties uit het Leesoffensief. Ten slotte kunnen we de data uit de website beter bekijken én analyseren, wat ook goed is om de vinger aan de pols te houden.

Een nieuwe website van deze omvang maken vroeg veel handen en hoofden. Naast team auteurslezingen (Nanne, Lien, Adinda en Sandra), team communicatie (Els, Petra, Lotte en Anja) en collega's Lore en Lara konden we rekenen op de helpende handen van stagiaires Emma, Yolien en jobstudent Noor. Samen met het team bij eps & kaas konden we zo een aantrekkelijke én gebruiksvriendelijke website lanceren.

AUTEURS LEZ!NGEN

Noor Decaluwe:

“In de profielen die ik publiceerde, zag ik gepassioneerde auteurs.”

“Ik werkte eerst in de zomer en daarna ook in het najaar als jobstudent mee aan de nieuwe website voor auteurslezingen, waarvoor ik de profielen van auteurs redigeerde en online publiceerde. Tot mijn genoegen kreeg ik al snel wat verantwoordelijkheid en vertrouwen. Ik vond het fijn om mee te kunnen werken aan een project dat auteurs, illustratoren en vertalers zichtbaarder maakt en via een korting op hun lezingen dichterbij het publiek brengt. In de profielen die ik publiceerde, zag ik gepassioneerde auteurs die vaak van hun lezing een leerrijke ervaring voor jong en oud maken. Ik zag onderwerpen langskomen die me nauw aan het hart liggen, zoals leesbevordering, diversiteit, onderwijs en cultuur.”

**AUTEURS
ONTMOETEN,
DAT IS MET OPEN
MOND KIJKEN,
LUISTEREN EN
GENIETEN**

**AUTEURS
LEZ!NGEN**

Publicaties

POSTKAARTJES

In 2022 publiceerden we opnieuw enkele postkaartjes.

Auteurslezingen

Op verzoek van CANON Cultuurcel maakten we een postkaartje ter promotie van auteurslezingen. Dat kaartje werd samen met een leespakket verspreid bij bijna 3.000 Vlaamse basisscholen. Ook het magazine Beste Boekenjuf/meester dat in het pakket zat, besteedt aandacht aan de meerwaarde van auteurslezingen in de klas. Auteurs en illustratoren zijn immers de beste leesambassadeurs en vertellen met veel plezier over hun werk. Zo tonen ze kinderen hoe fijn lezen wel is!

Buren van Hotel Dumont

Omdat de werken aan Hotel Dumont, het pand dat Literatuur Vlaanderen in 2023 betreft, langer duurden dan gepland en hinder teweegbrachten voor de burens, maakten we in de zomer van 2022 opnieuw een postkaartje om hen te bedanken voor hun begrip en geduld en hun op de hoogte te houden van de

vorderingen. Hoewel dat maar een klein gebaar is, wordt het toch geapprecieerd door de burens. Poëzie werkt duidelijk verzachtend.

Toren van Babel

Wij wonen in één stad maar meer nog
wonen wij in vele talen die langs en over
en in elkaar botsen en die klinken
met tongen die vreemd vallen

Wij wonen in één stad in vele talen
maar meer nog wonen wij allen
in ons eigen hoofd dat soms een stad vormt
op zich, met gedachten in al te korte

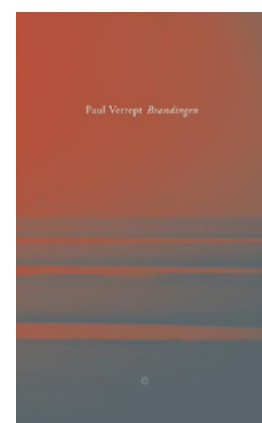
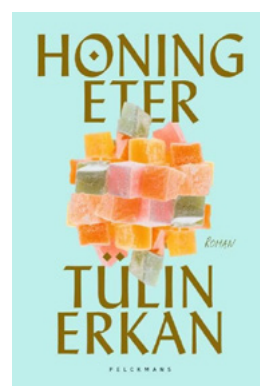
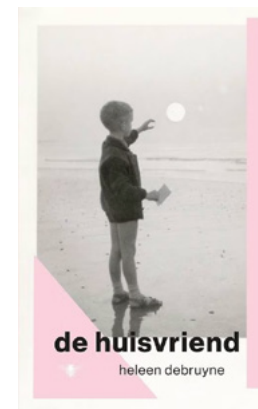
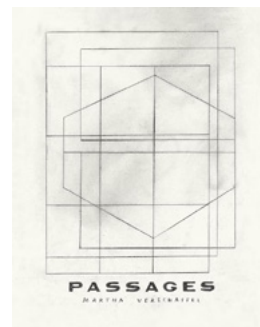
bochten, monumenten van herinneringen
en plekken waar je beter niet alleen komt
's nachts. Wij dolen in deze ene stad in
onze eigen werelden rond en net daarom

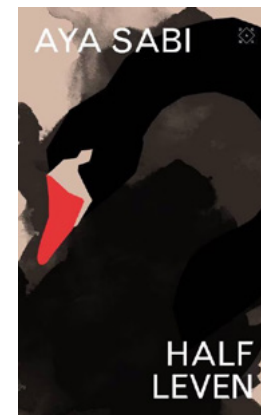
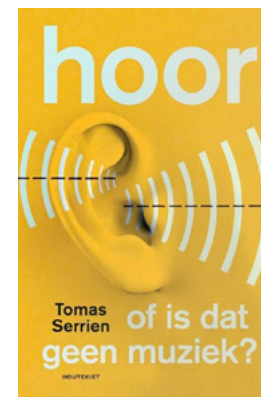
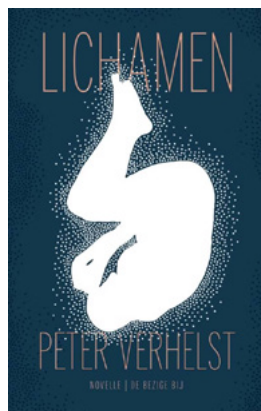
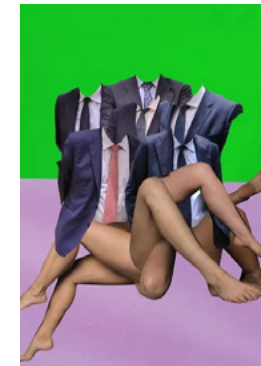
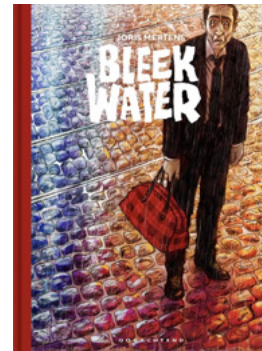
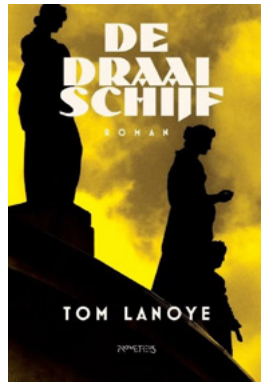
misschien is het zo bijzonder als iemand
je plots aankijkt op een tram of op straat
en je door alle talen en hoofden heen
het gevoel hebt dat je elkaar

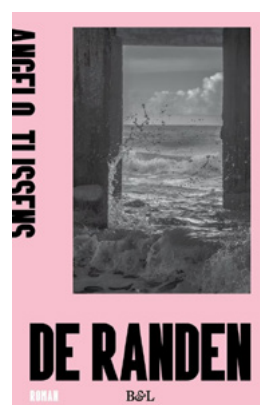
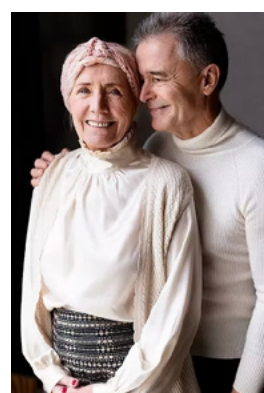
naakt raakt

—
Uit: 'Het stad in mij' van Maud Vanhauwaert
Das Mag, 2020.

NIEUWE BOEKENFICHES OP FLANDERSLITERATURE.BE

WAT ONS RAAKT

Lotte De Snijder is communicatiemedewerker. Ze werd in 2022 geraakt door **'Bloedlijn'** van Amélie Nothomb, vertaald uit het Frans door Marijke Arijs en uitgegeven door Xander Uitgevers in 2022.

"De roman vertelt een traumatische ervaring uit het leven van Amélie Nothombs vader Patrick. Begin jaren 1960 krijgt hij een diplomatieke post als consul van België in Congo, dat net onafhankelijk is geworden. Tijdens een opstand wordt hij samen met honderden Belgen gegijzeld. Een voor een worden de gijzelaars doodgeschoten en na maanden

tevergeefs onderhandelen met de rebellen lijkt het erop dat ook Patricks laatste uur geslagen heeft. Amélie laat haar verhaal beginnen op het moment dat haar vader voor het vuurpeloton staat en terugblijkt op zijn leven tot dat moment. In haar typische gevatte stijl wekt Amélie haar jonge vader weer tot leven. Alle lof voor vertaler Marijke Arijs, die vakkundig de Franse tekst omzette in spitant Nederlands."

CIJFERS

Balans

ACTIVA

Bij de immateriële vaste activa is er een toename van € 36.300 voor software. Dat heeft te maken met de ontwikkeling van de nieuwe website voor auteurslezingen.

Bij de materiële vaste activa is er een grote toename. Dat komt door de investeringen en bouwwerken voor de renovatie van Hotel Dumont en de bouw van een nieuw tuinpaviljoen voor in totaal € 2.937.768,68. Die kosten worden afgeschreven vanaf mei 2023, het moment waarop we in het gebouw trekken. Er was ook een stijging van € 49.098,76 bij hardware. Dat heeft onder andere te maken met de vervanging van laptops voor de medewerkers van Literatuur Vlaanderen. Bij de overige materiële vaste activa werden de resterende investeringen voor de inrichting van De Lente – met het oog op de verhuizing in 2023 – vervroegd afgeschreven.

Bij de vorderingen op ten hoogste één jaar zijn de vorderingen bij klanten met € 767.297,95 flink lager geworden. Dat is een gevolg van de subsidie van € 1.200.000 die in december 2021 werd toegekend door het departement Onderwijs. Literatuur Vlaanderen ontving in 2022 een tweede schijf van 40% van het bedrag. De resterende 20% zal na de afronding van de geplande acties worden uitbetaald. In de categorie ‘te ontvangen subsidies’ is het bedrag lager geworden. Dat komt door een aantal bewegingen: een bedrag van € 320.000 dat Literatuur Vlaanderen nog moet ontvangen van de Vlaamse overheid en het laatste stukje van de Europese beurs (€ 59.220) voor het project Every Story Matters. In de loop van 2022 heeft Literatuur Vlaanderen ook een groot deel van de toegekende investeringsmiddelen van de stad Antwerpen ontvangen.

Het fictieve saldo van de bankrekening ligt € 912.567,53 lager dan bij de jaarafsluiting van 2021. Dat heeft te maken met de betalingen die gebeurd zijn voor de verbouwingen.

PASSIVA

Op 31 december 2022 bedraagt het eigen vermogen € 4.277.652,57. Dat is een stijging van € 123.933,07. Die is toe te schrijven aan toevoegingen aan de bestemde reserves en aan een positief jaarresultaat van € 57.049,18.

Bij de jaarafsluiting werden deze toevoegingen aan de reserves goedgekeurd:

Bestemde reserve lerend netwerk	€ 15.000,00
Bestemde reserve verhuizing	€ 120.000,00
Bestemde reserve BoekenOverleg	€ 10.000,00
Bestemde reserve 25 jaar Literatuur Vlaanderen	€ 17.500,00

Daarnaast waren er ook deze opnames:

Bestemde reserve lerend netwerk	€ 13.940,28
Bestemde reserve ondersteuning personeel	€ 3.417,83
Bestemde reserve onderzoek	€ 11.858,00
Bestemde reserve ondersteuning vertalers	€ 30.000,00
Bestemde reserve talentontwikkeling	€ 25.000,00
Bestemde reserve tijdschriften	€ 11.400,00

Het overgedragen resultaat van het boekjaar 2022 is met € 328.033,98 positief. Er is een toename van € 57.049,18 ten opzichte van 2021.

De schulden op ten hoogste één jaar zijn met € 685.126,01 toegenomen. Er is zowel een toename van schulden op leveranciers (dat gaat voornamelijk over subsidies die nog niet of nog niet volledig zijn betaald) en van te ontvangen facturen. Dat laatste heeft te maken met werkzaamheden aan het bouwproject die in november en december hebben plaatsgevonden, maar waarvoor de factuur pas in januari 2023 werd ontvangen.

Ook de schulden op belastingen, bezoldigingen en sociale lasten nam met € 139.236,45 toe. Dat heeft te maken met verschuldigde BTW en RSZ. Verder werd de provisie van het vakantiegeld opgetrokken wegens de loonindexering van afgerond 11% die vanaf januari 2023 van kracht is.

De over te dragen werkingstoelagen zijn met € 981.966,35 afgenomen. Dat heeft te maken met kosten die in 2022 werden gerealiseerd voor projecten waarvoor er eind 2021 werkingstoelagen op de balans werden gezet en die in 2022 in opbrengst werden genomen.

Meer specifiek gaat het over:

- € 190.000,00 voor de uitreiking van de Boon in 2022 en de voorbereiding van de prijsuitreiking in 2023.
- € 25.600,35 kosten die in 2022 werden gemaakt voor de voorbereiding van het Nederlands-Vlaamse gastlandschap Leipzig in 2024.

- € 766.366,00 gerealiseerde kosten voor het Leesoffensief: voorschotten voor Iedereen Leest voor Boekstart en voor het project ‘via voorlezen werken aan extra taalstimulering’ (€ 617.000,00), projectmiddelen voor de KANTL om te werken aan educatief materiaal waarmee leerkrachten in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs kunnen inzetten op kwaliteitsvol leesonderwijs (€ 64.448,00) en de start van de auteursresidenties op scholen door Literatuur Vlaanderen (€ 84.918,00).

Het balanstotaal van Literatuur Vlaanderen bedraagt op 31 december 2022 € 8.001.711,18. Dat is een daling van € 186.835,23 als gevolg van de hierboven geschetste positieve en negatieve bewegingen.

	ACTIVA	31/12/2022	31/12/2021
	VASTE ACTIVA	3.056.260,84	950.786,93
	IMMATERIELE VASTE ACTIVA	43.594,37	48.845,11
214000	Software	298.267,66	261.967,66
214009	Geboekte afschrijving software	-254.673,29	-213.122,55
	MATERIELE VASTE ACTIVA	2.998.469,78	887.745,13
	INSTALLATIES MACHINES EN UITRUSTING	1.935,59	2.639,39
230000	Machines en uitrusting	3.519,14	3.519,14
230009	Geboekte afschrijving machines en uitrusting	-1.583,55	-879,75
	MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL	58.765,51	36.251,65
243000	Hardware	161.223,96	112.125,20
243009	Geboekte afschrijving hardware	-106.494,88	-81.626,46
244000	Kantoormeubilair	17.166,75	17.166,75
244009	Geboekte afschrijving kantoormeubilair	-13.130,32	-11.413,84
	OVERIGE MATERIELE VASTE ACTIVA	0,00	18.943,14
261000	Inrichting gebouwen	60.476,38	60.476,38
261009	Geboekte afschrijvingen inrichting gebouwen	-60.476,38	-41.533,24
	VASTE ACTIVA IN AANBOUW EN VOORUITBETALINGEN	2.937.768,68	829.910,95
270100	Vaste activa in aanbouw	0,00	197.682,52
270180	Vaste activa in aanbouw Paviljoen	1.629.913,54	415.873,08
270190	Vaste activa in aanbouw Hotel Dumont	1.307.855,14	216.355,35
	FINANCIELE VASTE ACTIVA	14.196,69	14.196,69
	ANDERE FINANCIELE VASTE ACTIVA	14.196,69	14.196,69
	<i>VORDERINGEN EN BORGTOCHTEN IN CONTANTEN</i>	14.196,69	14.196,69
2880	Huurwaarborg	11.815,05	11.815,05
28800	Huurwaarborg vertalershuis	2.183,33	2.183,33
2881	Provisie sociaal secretariaat	198,31	198,31
	VLOTTENDE ACTIVA	4.945.450,34	7.237.759,48
	VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE 1 JAAR	2.288.743,53	3.713.720,65
	HANDELSVORDERINGEN	205.977,95	973.297,95
400000	Klanten	131.452,76	973.297,95
404100	Te ontvangen CN's	2.074,15	
408000	Leveranciers - debiteuren	72.451,04	
	OVERIGE VORDERINGEN	2.082.765,58	2.740.422,70
411200	BTW te herzien	2.724,78	-24.646,43
413000	Te ontvangen productiesubsidies Vlaamse overheid	320.000,00	
413100	Te ontvangen productiesubsidies Europese projecten	59.220,00	
413910	Te ontvangen investeringssubsidies (ver)bouwproject	1.700.000,00	2.765.351,63
416	Diverse vorderingen securex	0,00	-282,5
416400	Vordering op personeel	820,80	
	OVERLOPENDE REKENINGEN/ACTIEF	79.807,42	34.533,14
490000	Over te dragen kosten	79.807,42	34.533,14
	LIQUIDE MIDDELEN	2.576.899,39	3.489.505,69
550011	INGREK FICT SALDO	2.573.491,92	3.486.059,45
55020	ING debetrekning	3.385,76	3.385,76
5701	Kantoorkassa	21,71	44,48
575000	Maaltijdcheques	0,00	16,00
	TOTAAL ACTIVA	8.001.711,18	8.188.546,41

	PASSIVA	31/12/2022	31/12/2021
	EIGEN VERMOGEN	4.277.652,57	4.153.719,50
	RESERVES	852.118,59	785.234,70
	BESCHIKBARE RESERVES	852.118,59	785.234,70
133002	Bestemde reserve Prijs der NL Letteren	10.978,93	10.978,93
133003	Bestemde reserve lerend netwerk	21.059,72	20.000,00
133004	Bestemde reserve interne processoftware	80.000,00	80.000,00
133005	Bestemde reserve verhuizing	436.859,01	316.859,01
133006	Bestemde reserve kunst in opdracht	30.000,00	30.000,00
133007	Bestemde reserve project ondersteuning personeel	0,00	3.417,83
133009	Bestemde reserve onderzoek	1.642,00	13.500,00
133010	Bestemde reserve ondersteuning vertalers	90.000,00	120.000,00
133011	Bestemde reserve talentontwikkeling	20.000,00	45.000,00
133012	Bestemde reserve auteurslezingen	48.000,00	48.000,00
133013	Bestemde reserve Letteren en Samenleving	30.000,00	30.000,00
133014	Bestemde reserve Tijdschriften	34.600,00	46.000,00
133015	Bestemde reserve literair grensverkeer	21.478,93	21.478,93
133016	Bestemde reserve BoekenOverleg	10.000,00	0,00
133017	Bestemde reserve 25 jaar Literatuur Vlaanderen	17.500,00	0,00
	OVERGEDRAGEN RESULTAAT	328.033,98	270.984,80
140100	Resultaat van het boekjaar	328.033,98	270.984,80
	KAPITAALSUBSIDIES	3.097.500,00	3.097.500,00
151000	Investeringsubsidie Letterenhuis Vlaamse overheid	1.700.000,00	3.097.500,00
151010	Investeringsubsidie Letterenhuis Stad Antwerpen	1.397.500,00	0,00
	SCHULDEN	3.724.058,61	4.034.826,91
	SCHULDEN OP TEN HOOGSTE 1 JAAR	2.104.310,61	1.419.184,60
	HANDELSCHULDEN	1.709.166,03	1.151.646,48
444100	Op te stellen creditnota's	262,00	0,00
	LEVERANCIERS	1.708.904,03	1.151.646,48
440000	Leveranciers	1.452.745,40	1.147.773,50
444000	Te ontvangen facturen	256.158,63	3.872,98
	SCHULDEN BELASTINGEN, BEZOLDIGINGEN EN SOC. LASTEN	395.144,58	255.908,12
	BELASTINGEN	147.600,27	66.346,54
451000	Te betalen BTW	0,00	-613,12
451900	RC BTW administratie	74.324,47	0,00
453000	Ingehouden voorheffingen	50.599,42	44.983,60
453010	Ingehouden voorheffing commissies en bestuur - presentiegelden	22.278,46	21.957,31
453030	Ingehouden voorheffing subsidies	397,92	0,00
453040	Ingehouden voorheffing auteursrechten	0,00	18,75
	BEZOLDIGINGEN EN SOCIALE LASTEN	247.544,31	189.561,58
454000	RSZ te betalen	53.753,52	0,00
45401	RSZ persoonlijke bijdragen	0,00	2.128,41
45402	RSZ patronale bijdragen	0,00	39.281,11
455000	Te betalen bezoldigingen	2,09	575,25
455001	Te betalen vakantiegeld	0,00	146.959,77
456000	Provisie vakantiegeld	193.788,70	0,00
459	Andere sociale schulden/medische kosten	0,00	617,04
	OVERIGE SCHULDEN	0,00	11.630,00
481	Te betalen werkingsdotaties	0,00	11.630,00
	OVERLOPENDE REKENINGEN PASSIEF	1.619.748,00	2.615.642,31
493000	Over te dragen opbrengsten	0,00	13.927,96
493100	Over te dragen werkingstoelagen	1.619.748,00	2.601.714,35
	TOTAAL PASSIVA	8.001.711,18	8.188.546,41

Resultatenrekening

OPBRENGSTEN

De basisdotatie van de Vlaamse overheid voor de werking van Literatuur Vlaanderen in de nieuwe beleidsperiode 2021-2025 bedraagt € 8.751.000. Na een toepassing van de indexering, de overdracht van de DAC middelen van Villa Verbeelding naar Literatuur Vlaanderen, de overheveling van de middelen van het Emile Verhaerenmuseum naar het gemeentefonds en de toevoeging van eenmalige middelen voor de boekhandelsactie bedraagt de dotatie in 2022 € 9.264.000.

Behalve de basisdotatie ontving Literatuur Vlaanderen in 2022 nog € 30.000 van CANON Cultuurcel voor de samenwerking rond auteurslezingen in scholen.

In 2022 werden ook de volgende projectmiddelen aangewend, die eind 2021 voor meerdere jaren werden toegekend:

- € 25.600,35 voor het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Leipziger Buchmesse;
- € 766.366,00 voor projecten in het kader van het Leesoffensief: de start van de auteursresidenties in scholen en voor de werking van Iedereen Leest rond het project ‘via voorlezen werken aan extra taalstimulering’, de uitbreiding van Boekstart en het maken van lespakketten rond leesmotivatie in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs door de KANTL in het kader van het Leesoffensief;
- € 190.000,00 voor de eerste uitreiking van de Boon in maart 2022 en voor de voorbereiding van de uitreiking in maart 2023.

Net zoals de voorbije jaren vormden de auteurslezingen ook in 2022 een bron van inkomsten. Daarbij gaat het niet om extra inkomsten voor de dagelijkse werking van Literatuur Vlaanderen, maar wel om opbrengsten die voortkomen uit de unieke loketfunctie die Literatuur Vlaanderen opneemt

in de ondersteuning van auteurslezingen. Auteurs ontvangen behalve de subsidie van hun auteurslezing ook de bijdrage van de organisator en de transportkosten in één betaling, rechtstreeks via Literatuur Vlaanderen. In 2022 konden we bij organisatoren van auteurslezingen € 604.055,64 innen, een forse toename na de coronacrisis.

Via de Taalunie ontvingen we in 2021 een bijdrage van € 67.000 voor de organisatie van de subsidieregeling voor literair grensverkeer tussen Vlaanderen en Nederland. Uit de beurs met Europese middelen voor Every Story Matters namen we in 2022 € 73.147,96 op. De overige opbrengsten hebben te maken met subsidies die niet (volledig) werden betaald of met het recupereren van kosten bij partners.

KOSTEN

De totale uitgaven voor subsidies en projecten waren in 2022 € 1.811.824,25 hoger dan in 2021. Dat heeft te maken met de toename van auteurslezingen en andere activiteiten na corona (zoals leesbevorderingsprojecten, translation grants of internationale projecten), en met de acties uit het meerjarenplan 2021-2025 die op kruissnelheid beginnen te komen, zoals de nieuwe subsidieregeling voor talentontwikkeling, en met kosten die gelinkt zijn aan extra opdrachten. Het gaat dan bijvoorbeeld om de uitreiking van de Boon, de activiteiten in het kader

van het Leesoffensief en de boekhandelsactie. Er was ook een grote stijging voor de projectbeurzen voor literair vertalers. Naast de stijging van het aantal aanvragen heeft dat ook te maken met het optrekken van het woordtarief bij de bepaling van de subsidie.

De algemene werkingskosten stegen in 2022 met € 26.910,75. Dat heeft hoofdzakelijk te maken met de stijgende levensduurte. De afschrijvingen namen af met € 24.660,47, doordat de investeringen die de laatste jaren gebeurden aan de nieuwe website van Literatuur Vlaanderen en het digitaal aanvraagloket afliepen. De personeelskosten namen toe met € 278.905,89, onder meer door de medewerker die we in het najaar van 2021 aanwierven om de bijkomende taken voor het Leesoffensief waar te maken. In 2022 kwam er ook een medewerker bij om het gastlandschap in Leipzig aan Vlaamse zijde te coördineren en om het lerend netwerk te begeleiden. We legden ook een hogere provisie voor vakantiegeld aan, rekening houdend met de sterke loonindexering in januari 2023. In 2022 was er bovendien een uitgave van niet-recurrente bedrijfskosten van € 16.662,42 door de versnelde afschrijving van investeringen die gebeurden aan het pand De Lente.

Onze beheersovereenkomst bepaalt een streefcijfer van maximaal 30% van de dotatie voor algemene werkingskosten. De totale overhead van Literatuur Vlaanderen bedraagt in 2022 24,17% van de dotatie. De personeelskosten bedragen 17,55% van de dotatie.

RESULTAAT

Het operationele jaarresultaat van de werking van Literatuur Vlaanderen voor 2022 komt uit op € 124.876,60. Voor de jaarafsluiting werd ook de onttrekking aan bestemde reserves voor een totaal van € 95.616,11 in rekening gebracht. We voegden daarnaast ook € 162.500 toe aan de reserves. Gecombineerd met de financiële kosten en opbrengsten en het overgedragen positieve resultaat van 2021 (€ 270.984,80), levert dat als resultaat van het boekjaar 2022 een positief eindresultaat van € 328.033,98 op.

	KOSTEN	31/12/2022	31/12/2021
	DIENSTEN EN DIVERSE GOEDEREN	540.423,71	513.512,96
61005000	Kantoormaterialen	2.906,02	2.389,44
61006000	Erelonen, honoraria	29.839,46	2.420,00
61006010	Juridisch advies	2.503,95	1.024,34
61007000	Audit boekhouding	17.378,70	7.898,51
61008000	Documentatie	3.369,44	2.605,99
61010000	Verzekeringen	3.456,89	2.710,82
61101000	Huishuur	55.922,61	54.074,05
61102000	Erfpacht	4,00	3,33
61103000	Kosten energie en water	24.326,59	10.805,05
61104000	Onderhoud- en herstellingen	20.724,36	11.456,36
61105000	Projectkosten (ver)bouwproject	18.552,48	43.766,12
61110000	Reiskosten	7.204,93	3.787,05
61130000	Verblijfskosten	1.033,26	69,17
61140000	Catering personeel en commissies	9.095,27	2.718,45
61141000	Huur externe vergaderruimte	1.305,59	0,00
61201000	Telefonie	5.503,85	12.122,31
61202000	Internetverbindingen	2.272,29	2.060,05
61203000	Post- en koerierdiensten	9.686,72	12.508,99
61300001	Kosten assesment, aanwerving en begeleiding	786,50	4.105,01
61301000	Onderhoud computers	21.559,07	14.834,86
61302000	Softwarelicenties	29.277,64	21.174,43
61303000	Kosten kopieermachine	1.100,19	1.055,98
61304000	Onderhoud+licenties Databank en e-loket	43.399,10	48.292,55
61305000	Huur hardware	8.218,32	8.174,76
61306000	Consultancy ICT	5.957,44	16.657,18
61307000	Kleine aankopen ICT	3.311,78	8.438,67
61308000	Uitbouw databeheer	4.537,51	0,00
61320000	Beheerskosten sociaal secretariaat	25.115,52	19.985,11
61320001	Preventie en bescherming op het werk	2.836,55	2.467,43
61402000	Andere Evenementen	5.279,00	517,44
61403000	Relatie- en representatiekosten	6.261,12	7.485,72
61404000	Zakenlunch met externen	1.068,65	248,85
61500000	Terugbetaling kosten werkgever	0,00	34.877,10
61501000	Presentiegelden	84.664,15	85.254,19
61502000	Presentiegelden onkosten	20.274,15	16.092,37
61601010	Jaarverslag	8.769,02	4.930,75
61601020	Promotie	462,70	2.581,60
61601030	Overige publicaties	338,25	2.296,95
61601040	Drukwerk huisstijl	298,65	0,00

61601050	Lay-out en andere kosten huisstijl	1.362,97	0,00
61602010	Werkingskosten literatuurvlaanderen.be	2.024,64	2.349,79
61602020	Werkingskosten flandersliterature.be	1.968,33	2.118,18
61602030	Werkingskosten auteurslezingen.be	6.059,80	3.023,64
61602040	Werkingskosten andere websites	4.018,56	2.136,00
61602050	Mailings	3.602,42	1.018,49
61603010	Vertalingen	2.433,80	3.845,54
61603020	Teksten en redactie	7.069,94	1.332,12
61603030	Foto's en filmpjes	8.995,89	1.606,12
61603040	Advertenties	71,35	108,87
61603050	Overige content	7.559,29	64,73
61603060	Freelance opdrachten communicatie	6.655,00	24.018,50
BEZOLDIGINGEN, SOCIALE LASTEN EN PENSIOENEN		1.626.057,04	1.347.151,15
62003422	Overboeking personeelskosten Leesoffensief	47.997,81	3.265,63
62004555	Overboeking personeelskosten ESM project	39.332,54	38.030,99
62009000	Ovb personeelskosten projectmatig	-87.330,35	0,00
620200	Bezoldiging bedienden	964.887,15	789.783,93
62021	Vakantiegeld bedienden prestaties lopend jaar	64.318,48	68.206,10
62022	Eindejaarspremie bedienden	83.616,88	69.391,52
620220	Voordeel van alle aard niet auto	2.552,00	0,00
620221	Voordeel van alle aard niet auto (-)	-2.552,00	0,00
621200	Werkgeversbijdragen RSZ	277.870,43	246.372,82
623001	Terugbetaling kosten werkgever	39.826,61	0,00
623100	Maaltijdcheques (kosten Edenred)	2.379,82	2.090,88
623200	Maaltijdcheques	33.043,62	28.988,24
62320000	Andere personeelskosten (niet via securex)	1.193,34	1.231,60
62320004	Terugbetaling openbaar vervoer	24.290,43	12.921,16
6232001	Groepsverzekering	64.040,62	60.797,72
6232002	Verzekering arbeidsongeschiktheid	1.264,80	1.214,55
6232003	Opleiding personeel	12.210,81	6.707,90
6232004	Verzekering hospitalisatieverzekering	7.026,12	0,00
623800	Bijdrage woon-werkverkeer	3.259,00	2.188,23
625040	Provisie vakantiegeld	193.788,70	146.959,77
625050	Terugname vakantiegeld	-146.959,77	-130.999,89
AFSCHRIJVINGEN EN WAARDEVERMINDERING OP VASTE ACTIVA		72.504,40	97.164,87
630200	Afschrijvingen	72.504,40	97.164,87
OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN		8.668.553,17	6.856.728,92
64003110	Werkbeurzen auteurs	1.303.558,61	1.324.685,99
64003120	Talentontwikkelingsbeurzen	45.003,04	0,00
64003121	Projecten talentontwikkeling	47.058,50	66.500,00
64003130	Auteurslezingen (subsidie)	271.300,00	192.300,00
64003131	Auteurslezingen (bijdrage organisator)	542.821,70	362.625,97

64003132	Auteurslezingen (vervoerskosten)	61.539,04	24.351,82
64003133	Auteurslezingen (materiaalkosten)	750,11	1.063,20
64003134	Auteurslezingen (projectsubsidies)	33.033,41	34.382,22
64003140	Vlaamse Auteursvereniging	60.000,00	60.000,00
64003150	Projectsubsidie vertalingen theatertekst	6.325,00	10.060,00
64003160	Travel grants	28.782,09	19.035,76
64003170	Residentiewerking	1.871,08	0,00
64003210	Projectbeurzen vertalers	186.500,00	102.000,00
64003211	Stimuleringsubsidies vertalers	16.160,00	4.000,00
64003220	Opleiding vertalers	23.914,90	23.413,22
64003230	Subsidie fragmentvertaling in/uit het Nederlands	60.000,00	25.350,00
64003250	Vergoeding vertalers Vertalershuis	27.300,00	17.100,00
64003251	Huur en vaste kosten Vertalershuis	27.830,96	17.370,04
64003252	Overhead, ICT, documentatie Vertalershuis	3.093,26	9.436,06
64003310	Productiesubsidies / uitgeverssteun	51.285,00	55.174,62
64003320	Doelgroepgerichte literaire publicaties	17.950,00	17.100,00
64003330	Tijdschriftensubsidie	219.920,00	203.250,00
64003331	Tijdschriften projecten	13.000,00	13.000,00
64003340	Translation grants	330.704,48	266.683,02
64003350	Boekhandelssteun	300.000,00	0,00
64003410	Literaire manifestaties	149.685,00	126.750,00
64003411	Literaire organisaties	1.836.900,00	1.732.900,00
64003420	Projecten leesbevordering	167.094,17	94.026,00
64003421	Iedereen leest	2.034.650,00	1.567.650,00
64003422	Auteursresidenties scholen - algmene kosten	12.080,19	37,00
64003423	Auteursresidenties scholen - subsidie auteurs	25.098,24	0,00
64003430	Literair Grensverkeer	62.010,00	54.500,00
64003440	Samenwerkingsakkoord KANTL	104.448,00	40.000,00
64003500	Mandaatbeslissingen	11.187,80	2.236,80
64004110	BoekenOverleg	2.944,74	3.912,00
64004120	Lerend netwerk	11.231,00	21.715,40
64004121	Lerend netwerk - presentiegelden	2.709,28	0,00
64004130	Internationale netwerken	4.004,07	3.250,00
64004140	Conferenties	1.040,78	1.238,00
64004150	Onderzoek	12.218,00	36.192,00
64004210	Vlaamse literatuurprijzen	193.822,39	30.000,00
64004230	Prijs der Nederlandse Letteren	0,00	8.290,36
64004240	Andere literaire prijzen	20.000,00	20.000,00
64004310	Angoulême	3.415,64	0,00
64004320	Bologna	7.839,31	760,77
64004330	Frankfurt	17.550,99	17.308,10
64004340	Londen	3.103,09	0,00

64004350	Prospectie	9.199,23	3.862,18
64004410	Internationale promotie Duitsland	8.263,56	20.142,10
64004420	Internationale promotie Frankrijk	1.496,52	0,00
64004430	Internationale promotie UK	20.244,55	10.858,49
64004440	Internationale promotie overige	6.781,11	0,00
64004450	Poëziepromotie	11.927,31	6.531,29
64004460	Theaterpromotie	25.566,50	7.252,58
64004510	Foire du livre de Bruxelles	34.309,56	119.090,53
64004520	Publishers tours (gewoon)	33.944,89	14.574,60
64004521	Publishers tours (digitaal)	0,00	3.711,37
64004530	Leipzig	25.600,35	5.020,00
64004550	ESM communicatie	13.177,31	20.924,61
64004551	ESM reiskosten	5.913,53	976,94
64004552	ESM partnerbijdragen	44.105,43	3.030,41
64004553	ESM activiteiten	8.018,16	0,00
64004610	Externe beoordelaars vertalingen in het Nederlands	9.832,73	7.460,00
64004620	Externe beoordelaars vertalingen uit het Nederlands	7.552,69	10.310,40
64004630	Beoordelingen pool ex-commissieleden	2.910,00	2.720,00
64004640	Fragmentvertalingen website FL	9.789,38	10.289,11
64004650	Aankoop documentatie buitenland	0,00	239,49
64004660	Andere werkingskosten buitenland	469,20	86,47
64200000	Minderwaarde realisatie handelsvorderingen	26.717,29	0,00
	NIET-RECURRENTE BEDRIJFSKOSTEN	16.662,42	20.572,13
66020000	Minderwaarde uitzonderlijke afschrijving met vaste activa	16.662,42	0,00
66300100	Minderwaarde bij de realisatie van materieel vast actief	0,00	20.572,13
	TOTAAL BEDRIJFSKOSTEN	10.924.200,74	8.835.130,03

	OPBRENGSTEN	31/12/2022	31/12/2021
	BEDRIJFSOPBRENGSTEN	773.101,99	522.587,97
	OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	754.258,79	522.587,97
74003131	Opbrengsten auteurslezingen (honorarium auteur)	541.013,04	360.529,01
74003132	Opbrengsten auteurslezingen (vervoerskosten)	62.037,39	25.187,29
74003133	Opbrengsten auteurslezingen (materiaalkosten)	1.005,11	938,20
74003220	Opbrengsten opleiding vertalers	0,00	1.288,52
74003421	Opbrengsten Iedereen leest	890,76	0,00
74003430	Opbrengsten literair grensverkeer	67.000,00	70.000,00
74004110	Opbrengsten BoekenOverleg	5.100,00	5.400,00
74004230	Opbrengsten Prijs de Nederlandse Letteren	0,00	6.845,75
74004310	Opbrengsten Angoulême	1.630,92	0,00
74004340	Opbrengsten Londen	0,00	476,61
74004350	Opbrengsten prospectie (steden + vakbeurzen)	0,00	133,26

74004460	Opbrengsten theaterpromotie	658,56	84,85
74004510	Opbrengsten Foire du livre de Bruxelles	0,00	200,00
74004520	Opbrengsten publishers tours (gewoon)	165,94	356,32
74004521	Opbrengsten publishers tours (digitaal)	0,00	215,75
74004555	Opbrengsten ESM Europese beurs	73.147,96	46.728,03
74004640	Opbrengsten fragmentvertalingen website Flanders Literature	522,34	2.089,68
74020000	Andere operationele opbrengsten	82,73	2.114,70
74651400	Tussenkost hospitalisatieverzekering	1.004,04	0,00
	NIET-RECURRENTE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	18.843,20	0,00
76400000	Andere uitzonderlijke opbrengsten	18.843,20	0,00
	LIDGELD, SCHENKINGEN, LEGATEN EN SUBSIDIES	10.275.966,35	9.011.866,80
73000000	Dotatie Vlaamse overheid	9.264.000,00	8.748.581,15
73300010	Andere werkingstoelage Vlaamse overheid	0,00	150.000,00
73300015	Andere werkingstoelage BHG	0,00	50.000,00
73300022	Andere werkingstoelagen Leipzig	25.600,35	5.020,00
73300024	Andere werkingstoelagen Leesoffensief 21-24	766.366,00	3.265,65
73300026	Andere werkingstoelagen BOON	190.000,00	20.000,00
73300028	Andere werkingstoelagen Vlaamse overheid Onderwijs	30.000,00	30.000,00
73300040	Toelage vzw Musea & Erfgoed Antwerpen	0,00	5.000,00
	TOTAAL BEDRIJFSOPBRENGSTEN	10.275.966,35	9.011.866,80
	TOTAAL KOSTEN EN OPBRENGSTEN	124.867,60	699.324,74
	FINANCIEEL OPBRENGSTEN EN KOSTEN	934,53	49,72
	FINANCIËLE OPBRENGSTEN	2,92	-9,72
754000	Betalingsverschillen	2,92	-9,72
	FINANCIËLE KOSTEN	937,45	40,00
654000	Betalingsverschillen	744,64	0,00
656000	Bankkosten	140,25	40,00
658	Verwijlntresten	52,56	0,00
	TOTAAL BEDRIJFSWINST	123.933,07	699.275,02

	RESULTAATVERWERKING	31/12/2022	31/12/2021
	TE BESTEMMEN WINST	394.917,87	737.781,55
	TE BESTEMMEN WINST VAN HET BOEKJAAR	123.933,07	699.275,02
	OVERGEDRAGEN WINST VAN HET BOEKJAAR	270.984,80	38.506,53
790000	Overgedragen winst vorige boekjaren	270.984,80	38.506,53
	ONTTREKKING AAN HET EIGEN VERMOGEN	95.616,11	77.182,18
7911	Onttrekking aan bestemd fonds	95.616,11	77.182,18
	TOEVOEGING AAN BESTEMDE FONDSEN EN ANDERE RESERVES	162.500,00	543.978,93
691000	Toevoeging aan de bestemde reserves	162.500,00	543.978,93
	OVER TE DRAGEN WINST	328.033,98	270.984,80
693000	Over te dragen resultaat van het boekjaar	328.033,98	270.984,80

AFSCHRIJVINGEN 2022

AFSCHRIJVINGEN 2022		Beginsaldo 01/01/2022	Bewegingen 2022			Eindsaldo 31/12/2022		
	JAAR	INVESTERING	AFSCHRIJVING	BOEKWAARDE	INVESTERING	AFSCHRIJVING	AFSCHRIJVING	BOEKWAARDE
HARDWARE								
Aankoop 13 laptops	2021	19.270,04	4.106,26	15.163,78		6.423,36	10.529,62	8.740,42
Axi (migratie server)	2019	9.373,87	8.592,77	781,10		781,10	9.373,87	0,00
Kksys copier	2019	7.452,39	6.003,30	1.449,09		1.449,09	7.452,39	0,00
Drive it (laptop)	2019	1.930,56	1.555,21	375,35		375,35	1.930,56	0,00
Drive it (laptop)	2019	1.751,77	1.459,81	291,96		291,96	1.751,77	0,00
Drive IT (server)	2019	11.452,59	8.271,35	3.181,24		3.181,24	11.452,59	0,00
Ipad	2020	1.223,00	509,56	713,44		407,64	917,20	305,80
HP Elitebook 850 G8 config 35448643 QWERTY NL	2022				1.886,67	262,77	262,77	1.623,90
Apple Iphone dd 23/07	2022				1.083,99	149,56	149,56	934,43
Uitboeking gestolen laptop 1.144,00 + BTW	2022				-1.384,24			-1.384,24
Drive IT (laptop)	2020	2.043,06	794,50	1.248,56		681,00	1.475,50	567,56
14 dockings	2021	2.516,78	212,99	2.303,79		838,92	1.051,91	1.464,87
Wifi6 APS	2021	3.067,62	441,22	2.626,40		1.022,52	1.463,74	1.603,88
Drive IT (laptop)	2021	2.427,02	62,99	2.364,03		809,04	872,03	1.554,99
6 computerschermen HP	2022				1.338,24	391,76	391,76	946,48
laptop en Ipads	2022				3.246,16	790,78	790,78	2.455,38
11 laptops	2022				21.107,53	3.988,58	3.988,58	17.118,95
Wifi Hotel Dumont	2022				21.820,41	3.664,95	3.664,95	18.155,46
Subtotaal - Hardware		62.508,70	32.009,96	30.498,74	49.098,76	25.509,62	57.519,58	54.087,88
INRICHTING GEBOUWEN								
Terreinen en gebouwen inrichting (Studio Dedoncker)	2008	2.773,09	1.906,44	866,65		138,60	2.045,04	728,05
Terreinen en gebouwen inrichting (Zeno)	2008	431,97	296,24	135,73		21,60	317,84	114,13
Terrein en gebouwen inrichting (Decorazione)	2008	20.874,52	14.307,78	6.566,74		1.043,76	15.351,54	5.522,98
Terreinen en gebouwen inrichting (Tony Mertens)	2008	36.396,80	25.022,76	11.374,04		1.819,80	26.842,56	9.554,24
Subtotaal - Inrichting gebouwen		60.476,38	41.533,22	18.943,16		3.023,76	44.556,98	15.919,40
MACHINES EN UITRUSTING								
E-bike Paul	2020	3.519,14	879,76	2.639,38		703,80	1.583,56	1.935,58
Subtotaal - Machines en uitrusting		3.519,14	879,76	2.639,38	0,00	703,80	1.583,56	1.935,58
MEUBILAIR								
Bureaustoelen (Bulo)	2013	1.800,48	1.590,39	210,09		180,00	1.770,39	30,09
Bureaustoel (Bulo)	2013	3.908,78	3.273,58	635,20		390,84	3.664,42	244,36
Ladekast (Bulo)	2013	1.074,48	895,37	179,11		107,40	1.002,77	71,71
Kantoormeubilair (Bulo)	2014	4.371,73	3.224,14	1.147,59		437,16	3.661,30	710,43
Kantoormeubilair (Bulo)	2016	3.688,08	2.120,60	1.567,48		368,76	2.489,36	1.198,72
Bureaustoelen (Ergozit)	2020	2.323,20	309,76	2.013,44		232,32	542,08	1.781,12
Subtotaal - Meubilair		17.166,75	11.413,84	5.752,91		1.716,48	13.130,32	4.036,43

		Beginsaldo 01/01/2022			Bewegingen 2022		Eindsaldo 31/12/2022	
	JAAR	INVESTERING	AFSCHRIJVING	BOEKWAARDE	INVESTERING	AFSCHRIJVING	AFSCHRIJVING	BOEKWAARDE
SOFTWARE								
Wieni design fl lit	2019	9.947,41	9.809,29	138,12		138,12	9.947,41	0,00
Dogenpony huisstijl	2019	7.630,00	7.206,06	423,94		423,94	7.630,00	0,00
Wieni ontw website	2019	9.947,41	9.118,50	828,91		828,91	9.947,41	0,00
Wieni ontw website	2019	9.947,41	8.289,55	1.657,86		1.657,86	9.947,41	0,00
Dogpony	2019	3.270,00	2.543,29	726,71		726,71	3.270,00	0,00
Wieni ontw website	2019	9.947,41	7.460,59	2.486,82		2.486,82	9.947,41	0,00
Wieni xtra token.	2019	16.207,95	12.155,95	4.052,00		4.052,00	16.207,95	0,00
Axi november	2019	28.116,77	19.525,52	8.591,25		8.591,25	28.116,77	0,00
Axi november	2019	8.474,84	5.885,28	2.589,56		2.589,56	8.474,84	0,00
Axi e-loket	2020	2.655,35	1.106,40	1.548,95		885,12	1.991,52	663,83
Axi e-loket	2020	1.241,46	551,82	689,64		413,88	965,70	275,76
Axi koppeling Exact	2020	3.701,51	1.645,12	2.056,39		1.233,84	2.878,96	822,55
Axi koppeling Exact	2020	9.260,01	4.372,75	4.887,26		3.086,64	7.459,39	1.800,62
Axi koppeling Exact	2020	8.935,97	4.467,97	4.468,00		2.978,64	7.446,61	1.489,36
Axi e-loket	2020	15.254,35	6.355,96	8.898,39		5.084,76	11.440,72	3.813,63
Axi koppeling Exact	2020	7.515,19	2.713,88	4.801,31		2.505,12	5.219,00	2.296,19
Website auteurslezingen.be deel 1	2022				36.300,00	3.867,57	3.867,57	32.432,43
Subtotaal - Software		152.053,04	103.207,93	48.845,11	36.300,00	41.550,74	144.758,67	43.594,37
TOTAAL		295.724,01	189.044,71	106.679,30	85.398,76	72.504,40	261.549,11	119.573,66

Besluit van de raad van bestuur

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD VAN BESTUUR OP 1 MAART 2023:

De raad van bestuur van Literatuur Vlaanderen neemt kennis van de jaarcijfers van 2022 en de toelichting bij de cijfers. De volledige jaarrekening volgt op 29 maart. Het gecumuleerde resultaat bij de jaarafsluiting 2021 bedroeg € 270.984,80. Literatuur Vlaanderen stelt voor om het jaarresultaat van 2022 (€ 57.049,18) toe te voegen aan het over te dragen resultaat van het boekjaar. Dat brengt het gecumuleerde resultaat bij de jaarafsluiting 2022 op € 328.033,98.

Hierbij worden de volgende opnames uit reserves goedgekeurd:

Bestemde reserve lerend netwerk	€ 13.940,28
Bestemde reserve ondersteuning personeel	€ 3.417,83
Bestemde reserve onderzoek	€ 11.858,00
Bestemde reserve ondersteuning vertalers	€ 30.000,00
Bestemde reserve talentontwikkeling	€ 25.000,00
Bestemde reserve tijdschriften	€ 11.400,00

Hierbij worden de volgende toevoegingen aan de reserves goedgekeurd:

Bestemde reserve lerend netwerk	€ 15.000,00
Bestemde reserve verhuizing	€ 120.000,00
Bestemde reserve BoekenOverleg	€ 10.000,00
Bestemde reserve 25 jaar Literatuur Vlaanderen	€ 17.500,00

Literatuur Vlaanderen stelt voor om expliciet op te nemen in de waarderingsregels dat openstaande klantenfacturen ouder dan vijf jaar worden afgeboekt. Literatuur Vlaanderen stelt voor om de lopende afschrijvingen van het huidige gebouw (De Lente) versneld af te schrijven door de verhuizing eind april 2023. Het gaat over een totaalbedrag van € 15.919,38.

Besluit

De raad van bestuur van Literatuur Vlaanderen keurt de balans en de resultatenrekening goed met een positief jaarresultaat over 2022 van € 57.049,18 en beslist om dat toe te voegen aan het over te dragen resultaat. Dat brengt het gecumuleerde resultaat op

€ 328.033,98. De raad van bestuur keurt de voorgestelde opnames en toevoegingen aan de reserves goed. De raad van bestuur keurt de waarderingsregel voor openstaande klantenfacturen goed. De raad van bestuur keurt de versnelde afschrijvingen voor De Lente goed.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD VAN BESTUUR OP 29 MAART 2023:

Goedkeuring revisorverslag balans en resultatenrekening 2022

In de vergadering van 1 maart 2023 keurde de raad van bestuur van Literatuur Vlaanderen de balans en resultatenrekening van 2022 goed. Het balanstotaal bedraagt op 31 december 2022 € 8.001.711,18. De resultatenrekening sluit af met een positief bedrag van € 124.876,60.

Het bestuur neemt verder nota van het officiële verslag van commissaris Filip Remmery (Vandelanotte Bedrijfsrevisoren cvba) over de jaarrapportering over het boekjaar afgesloten op 31 december 2022. Die verklaring over de jaarrapportering werd afgeleverd ‘zonder voorbehoud’ en bevat de volgende conclusie:

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de ‘jaarrekening’ conform de VCO en het BVCO van de Vlaamse rechtspersoon, die de balans op 31 december 2022 omvat, alsook de resultatenrekening van het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een balanstotaal van € 8.002.000 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een positief saldo van het boekjaar van € 124.000.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Vlaamse rechtspersoon per 31 december 2022, alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het VCO en het BVCO.

Besluit

De raad van bestuur neemt akte van het verslag van de revisor en keurt de jaarrekening ten behoeve van de Vlaamse Regering goed.

Het volledige verslag van de revisor kun je lezen op onze website.

VERSLAG REGERINGS- COMMISSARIS

“Literatuur Vlaanderen is geëvolueerd tot bruggenbouwer en partner voor alle spelers in de boekensector”

INLEIDING

De beheersovereenkomst (2021-2025) tussen Literatuur Vlaanderen en de Vlaamse Regering stipuleert dat er elk jaar een jaarverslag van het werkingsjaar moet worden opgemaakt. Op 15 juli 2022 werd ik door de Vlaamse Regering als regeringscommissaris aangesteld, ter vervanging van Christine Depuydt. Als vertegenwoordiger

van de Vlaamse Regering zie ik toe op de werking van Literatuur Vlaanderen en het naleven van het decreet. Het is vanuit dat mandaat dat ik hier rapporteer.

ALGEMENE WERKING

2022 was het eerste jaar na corona waarin de pandemie geen rol van betekenis meer speelde. Door de subsidieverhoging ten opzichte van de vorige beheersovereenkomst (2016-2020) waren er in dit tweede jaar van de nieuwe beheersovereenkomst meer middelen voor literatuur. Dat leidde tot een grotere ondersteuning van auteurs, illustratoren en vertalers van meer dan € 450.000 ten opzichte van 2021. Die grote toename komt vooral door het aantal auteurslezingen, dat na corona weer bijna op het recordniveau van 2019 zit, en door een toename van de steun aan vertalers en translation grants. Ook via subsidies voor literaire organisaties, projecten, publicaties en tijdschriften vloeien er indirect meer middelen naar makers. Het team van Literatuur Vlaanderen werkt consequent en met open blik om zoveel mogelijk auteurs, organisatoren en aanverwante steunvragers op een faire manier te ondersteunen. Daarnaast raakte ook de

buitenlandpromotie van Vlaamse literatuur op kruissnelheid, vaak in nauwe afstemming met de collega's van het Nederlands Letterenfonds. Desalniettemin zorgde de oorlog in Oekraïne en de bijbehorende recordinflatie voor heel wat uitdagingen, met name voor de bouwwerken van het nieuwe pand en voor de structurele ondersteuning van de literaire organisaties.

Intern

Literatuur Vlaanderen voert een transparant en efficiënt beleid. De volledige personeelsploeg werkt met kennis van zaken, zoekt bewust naar vernieuwing en de invulling van hiaten en stelt zich proactief op. Door de ervaring van corona werd thuiswerk structureel verankerd binnen de organisatie, maar daarnaast wordt er opnieuw volop samengewerkt op kantoor.

Literatuur Vlaanderen blijft de verschillende subsidiereglementen kritisch beoordelen en doet dat consequent op basis van feedback uit het letterenveld. Zo werden in 2022 de reglementen voor subsidies aan literaire vertalers, literaire projecten (voorheen literaire en stripmanifestaties), bijzondere literaire publicaties (voorheen productiesubsidie uitgevers) en translation grants grondig herzien, tot tevredenheid van de sector.

Er is blijvende aandacht voor het genderevenwicht en de diversiteit in de toekenning van beurzen. Dat wordt systematisch opgevolgd en ook in dit jaarverslag wordt daarover gerapporteerd. In 2022 lag het slaagpercentage voor mannen en vrouwen voor het eerst zo goed als gelijk. Er is dus opnieuw verbetering inzake het genderevenwicht. Er startte een lerend netwerk inclusie op, wat leidde tot een onderzoeksrapport met verbeterpunten om nog aanwezige toegangsdrempels weg te werken. Daar wordt in 2023 verder werk van gemaakt.

Extern

Literatuur Vlaanderen is de centrale speler voor de verdere integratie van het literaire (midden)veld. Ondanks de economisch precaire situatie besliste de Vlaamse Regering in oktober 2022 om de dotatie van Literatuur Vlaanderen vanaf 2023 opnieuw structureel te verhogen met € 850.000, zodat acht literaire organisaties in 2023 op een financieel haalbare manier hun rol als katalysator in het letterenveld kunnen realiseren, en dat zeker tot 2027.

Iedereen Leest is een trouwe partner en de samenwerking is hecht. De komende verhuizing zal die samenwerking verder consolideren. Ook het Departement Onderwijs werd dankzij de gezamenlijke inspanningen tegen verdere ontleding een structurele

partner. Zo startten in 2022 enkele acties binnen het Leesoffensief, waaronder de auteursresidenties: een intensief traject waarbij auteurs een semester lang met leerlingen aan de slag gaan rond lezen én schrijven. De focus ligt op zwakke en moeilijke lezers en niet-lezers uit het secundair onderwijs.

Literatuur Vlaanderen slaagde er door haar veelvuldige aanwezigheid op tal van fora in om steeds meer naamsbekendheid en geloofwaardigheid op te bouwen. Literatuur Vlaanderen wordt door veel organisaties en individuen gepercipieerd als steunpunt, al is dat niet het geval. Wel zegt dat iets over de gedragenheid en autoriteit in de sector. Literatuur Vlaanderen neemt graag de trekkersrol op zich, maar wil zeker niet alles naar zich toetrekken: Literatuur Vlaanderen is er voor de sector en niet omgekeerd. Doorheen de jaren is Literatuur Vlaanderen geëvolueerd van louter subsidiegever tot bruggenbouwer en partner voor alle spelers in de boekensector. Als secretaris van het BoekenOverleg speelt ze een belangrijke rol in het bij elkaar brengen (en houden) van de verschillende betrokkenen. Vaak fungeert ze als doorgeefluik, bijvoorbeeld bij de organisatie van de Vlaamse literatuurprijzen de Boon of bij het opzetten van de generieke boekencampagne van Boekhandels Vlaanderen. Literatuur Vlaanderen vormt dan de tussenpartij en gaat op zoek naar de juiste expertise. Zo creëert ze meer slagkracht en kwaliteit in het literaire veld.

WERKING RAAD VAN BESTUUR

De raad van bestuur kwam geregeld samen in 2022. Er werd vergaderd op 26 januari, 2 maart, 30 maart, 18 mei, 30 juni, 6 september, 7 oktober, 26 oktober, 16 november en 21 december. Aangezien ikzelf in juli als regeringscommissaris werd aangeduid, woonde ik de vergaderingen vanaf 6 september bij. De eerste vijf vergaderingen werden door mijn voorganger Christine Depuydt bijgewoond. Elke vergadering wordt door het dagelijks bestuur in samenspraak met de leidinggevendenden van Literatuur Vlaanderen uitstekend voorbereid. Er is steeds tijdig een agenda en bij de meeste agendapunten wordt een goed gestructureerde tekst meegestuurd met de uitnodiging.

Het nieuwe bestuur werd in de zomer van 2022 benoemd. Vier van de zeven bestuurders begonnen aan een tweede termijn, waardoor de overgang erg vlot verliep. Nieuwe voorzitter Luc Devoldere was meteen goed vertrouwd met de werking van Literatuur Vlaanderen. Het dagelijks bestuur, waarin Bart Van Damme opnieuw aanwezig is en de kennis van de historiek van enkele dossier waarborgt, werkt adequaat. Paul Hermans is na iets meer dan drie jaar als directeur zeer goed ingewerkt. Hij en zijn team genieten gedrevenheid en geloofwaardigheid. In diverse raden van bestuur komen personeelsleden aan bod die een uiteenzetting geven rond hun expertise. Daarop kunnen de leden van de raad van bestuur

reageren. Zo krijgt Literatuur Vlaanderen feedback en input van de raad van bestuur. De bestuursleden krijgen door die deskundige uitzettingen op hun beurt meer inzicht in de uitdagingen.

UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

De Vlaamse Regering honoreerde de helder onderbouwde vraag van Literatuur Vlaanderen naar meer middelen voor de literaire organisaties vanaf 2023. Dat betekent dat Literatuur Vlaanderen begin 2023 over € 9,9 miljoen aan structurele middelen per jaar zal beschikken of 39% meer dan drie jaar geleden. In moeilijke tijden kiezen voor cultuur en in het bijzonder voor de literatuur, is een statement. Die positieve keuze doet de sector deugd. 2022 was het eerste jaar waarin Literatuur Vlaanderen echt op kruissnelheid was, door de herwerking van een aantal regelingen en het verwaarloosbare effect van corona. Literatuur Vlaanderen reserveerde in overleg met de revisor een aantal middelen die zijn bestemd om de volgende jaren te besteden op specifieke terreinen.

De spanning van het ongelijke budget tegenover het Nederlands Letterenfonds is van de baan. Het gezamenlijk gastlandschap op de Leipziger Buchmesse 2024 zal hiervan het eerste bewijs zijn, al wordt er ook meer geïnvesteerd in de promotie

van Vlaamse literatuur in het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. Op die manier wordt de internationale uitstraling van de Vlaamse en de Nederlandse literatuur versterkt.

Het verhuisdossier zit in de laatste fase. In april 2023 verhuisde Literatuur Vlaanderen samen met Iedereen Leest naar de nieuwe site van Hotel Dumont in Antwerpen. In een realiteit van uit de pan rijzende bouwkosten door loon- en grondstofprijsstijgingen en de bijbehorende financiële onzekerheden is dat allesbehalve vanzelfsprekend. Toch is het gelukt. De nieuwe locatie zal ongetwijfeld voor een nieuwe dynamiek zorgen. Bovenal zal het de samenwerking tussen Iedereen Leest en Literatuur Vlaanderen versterken, wat geen overbodige luxe is ten aanzien van de grote uitdagingen binnen het Leesoffensief om onze kinderen en jongeren een grotere leesvaardigheid en leesmotivatie bij te brengen.

Hanneleen Broeckx,
regeringscommissaris Literatuur Vlaanderen

COLOFON

Literatuur Vlaanderen
Lange Leemstraat 57
2018 Antwerpen
+32 3 270 31 61
info@literatuurvlaanderen.be
www.literatuurvlaanderen.be

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur:
Paul Hermans, Lange Leemstraat 57, 2018 Antwerpen

Aan dit jaarverslag werkten mee:

Els Aerts, Adinda Aryanto, Petra Beeckx, Esther de Gries, Justine Demeulenaere, Rein Desmet, Lotte De Snijder, Nanne de Viet, Lien Devos, Matthias Dillen, Arman Erdil, Yannick Geens, Paul Hermans, Lien Heselmans, Noa Heyndrickx, Sandra Luyckx, Patrick Peeters, Lore Piers, Diego Rodriguez, Marieke Roels, Lara Rogiers, Joris Smeets, Karen Thys, Mies Van Dun en Elise Vanoosthuysen.

Vormgeving: Shtick

Overname van berichten is alleen toegelaten met bronvermelding.
Literatuur Vlaanderen kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten en/of schade die voortvloeit, direct of indirect, uit het gebruik van deze informatie.

Wettelijk depot D/2023/9430/1